

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE

LETNO POROČILO 2022

UPRAVA ZA IZVRŠEVANJE
KAZENSKIH SANKCIJ

MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
UPRAVA ZA IZVRŠEVANJE
KAZENSKIH SANKCIJ

LETNO POROČILO 2022

Ljubljana, junij 2023

**REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE
UPRAVA ZA IZVRŠEVANJE KAZENSKIH SANKCIJ**

LETNO POROČILO Uprave za izvrševanje kazenskih sankcij

Osemindvajseto poročilo

ISSN 1581-632X

Spletna izdaja: ISSN 1581-6338

Založila: Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij

Oblikovanje in tisk: Birografika BORI d.o.o., Ljubljana

Pri izdelavi letnega poročila so sodelovali:

Adrijana Jerina

Aleksander Kotnik

Ana Cerar

Andreja Černivec

Bojan Majcen

Božidar Peteh

Eva Salecl Božič

Gašper Tramte

Gregor Čebašek

Janja Pahor Mohorič

Jaka Vrhovšek

Jasmin Musić

Jure Košir

Ksenja Lampe

Lucija Božikov

Peter Ilešič

Petra Prijatelj

Robert Friškovec

Simon Šturm

Simona Alibegović

Tanja Babič

Urška Ferbar

In številni drugi sodelavci in sodelavke Uprave Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij

Avtorstvo fotografij: Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij

Letno poročilo je objavljeno na spletni strani uprave www.uiks.gov.si, na povezavi:

<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavu/uprava-za-izvrsevanje-kazenskih-sankcij/o-upravi/>

NAGOVOR GENERALNEGA DIREKTORJA

Spoštovani,

v Upravi Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij smo pripravili osemindvajseto letno poročilo, v katerem so zbrani vsi ključni podatki o delovanju slovenskih zaporov in prevzgojnega doma v letu 2022.

Najprej se iskreno zahvaljujem vsem našim zaposlenim, ki ste tudi v tem letu predano uresničevali poslanstvo uprave - zagotavljali ste varne zapore in hkrati omogočali resocializacijo zaprtih oseb.

Po začasnih ukrepih za zaježitev epidemije koronavirusne bolezni, ko se je zasedenost slovenskih zaporov začasno zmanjšala, se je v letu 2022 povprečno število zaprtih oseb zopet povečalo: iz 1.283,8 v predhodnem letu na 1.402,2 v letošnjem, kar predstavlja 9,2 % porast in s tem številne dodatne izzive.

V tem letu se je zvrstilo več pomembnih dogodkov. Ob ponovnem naraščanju števila zaprtih oseb pa želim izpostaviti predvsem odkritje temeljnega kamna za novogradnjo Zavoda za prestajanje kazni zapora Ljubljana v Dobrunjah, ki je po dolgih letih pričakovanih potekala v mesecu oktobru 2022. S tem je bil storjen bistveni korak k urejanju prostorskih razmer vseh prezasedenih moških zaporov.

Konec leta je v Državnem zboru RS potekalo odprtje razstave Unicefovih punčk iz cunj, na katerem so bile posebej izpostavljene punčke, izdelane v Zavodu za prestajanje kazni zapora Ig. Posebno sodelovanje med upravo in Unicefom je bilo namenjeno spodbujanju kreativnosti, kompetenc in družbene odgovornosti zaprtih oseb. Sodelovanje z Unicefom smo dodatno krepili z donacijo ravnotežnostnih kock Dobra roka, ki nastajajo v slovenskih zaporih. Podarjene so bile v okviru projekta Unicefa, ki krepi in nudi podporo otrokom in mladim v Sloveniji pri obravnavi duševnega zdravja.

Letos smo s praznovanjem obeležili tudi 70-letnico Prevzgojnega doma Radeče, ki je edini tovrstni zavod pri nas.

Nadaljevali smo z izvedbo projekta »Izboljšanje mladoletniškega kazenskega sistema in okrepitev izobraževanja ter usposabljanja zaporskega osebja«, ki se v celoti financira iz programa Evropske komisije, v njegovo vodenje pa je vključen Svet Evrope. Izvedba projekta bo imela pozitiven vpliv na celotno delovanje zaporskega sistema, saj se bo pod njegovim okriljem pripravilo orodje za oceno tveganj in potreb za zaprte osebe, kot pomembnega pripomočka pri strokovni obravnavi zaprtih oseb. Pripravljeni bodo temelji za ustanovitev Akademije in raziskovalnega centra, kjer se bo izvajalo osnovno in nadaljevalna usposabljanja za zaposlene v zaporskem sistemu, kakor tudi raziskovalne in razvojne vsebine zaporskega sistema. Projekt prav tako zajema pripravo strokovnih podlag za akreditacijo višješolskega programa za poklic pravosodni policist. Skupaj s Centrom za poklicno izobraževanje in v sodelovanju z obema reprezentativnima sindikatoma smo letos pripravili poklicni standard, v katerem so opredeljene poklicne kompetence in področja dela, ki jih pravosodni policisti opravljajo, podrobno so opredeljene tudi spretnosti in znanja, ki jih potrebujejo pri opravljanju dela. V mesecu oktobru 2022 je Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje potrdil predlog novega poklicnega standarda na področju Varnost, varovanje, zaščita in reševanje, to je poklicni standard pravosodni policist/pravosodna policistka.

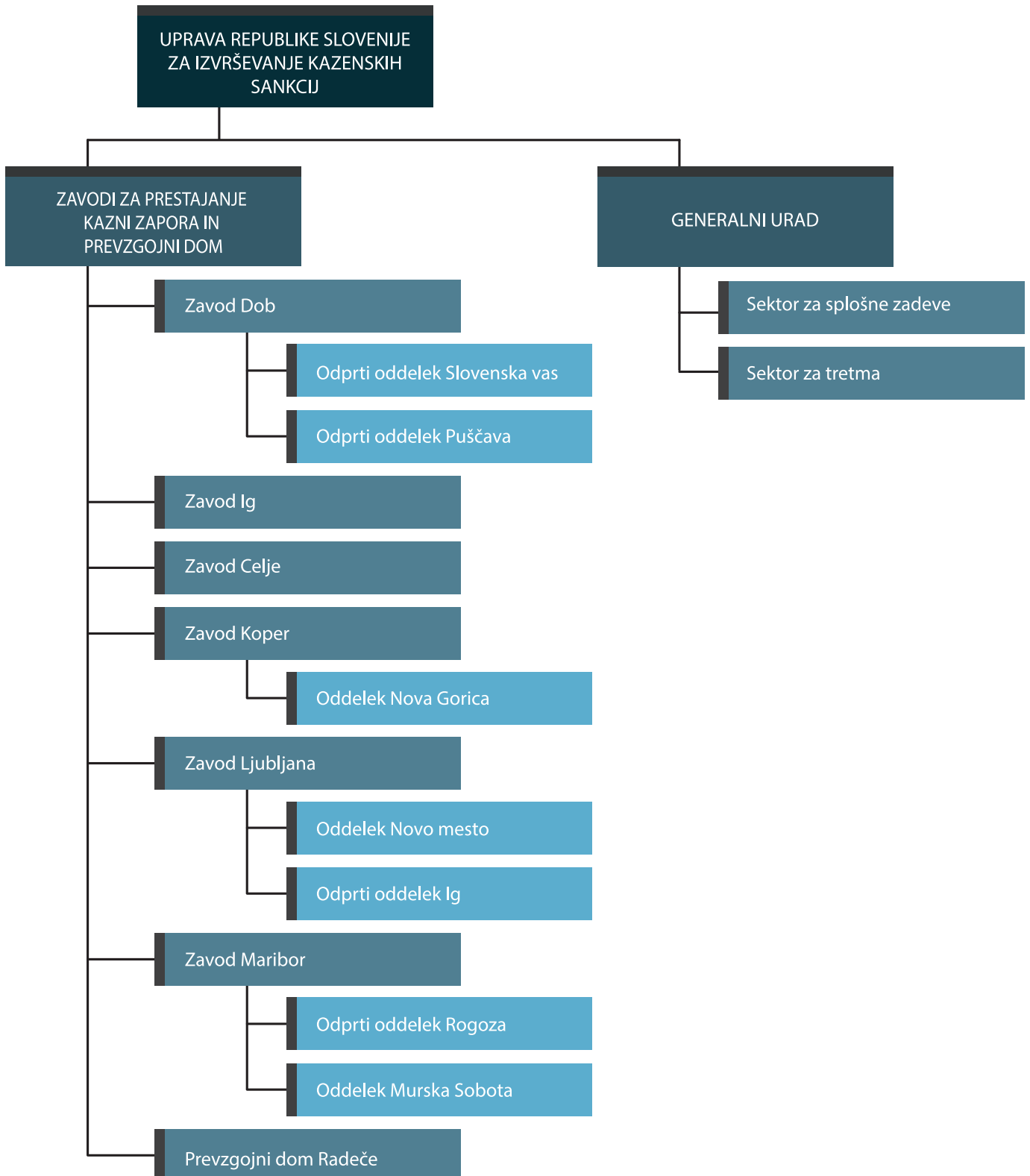
V okviru obravnave zaprtih oseb smo izvajali številne programe in aktivnosti za usposabljanje zaprtih oseb za življenje na prostosti. Nadaljevali smo z uspešnim izvajanjem projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb«, ki je sofinanciran iz Evropskega socialnega sklada. V okviru projekta se obsojencem omogoča, da brezplačno pridobijo formalno izobrazbo za različne stopnje šolske izobrazbe ter znanja, spretnosti in veščine za poklice, ki omogočajo zaposlitev po odpustu. Od začetka izvajanja projekta do konca leta 2022 je bilo v programe vključenih že 1.832 obsojencev, in sicer 815 v delovno terapijo (šteti tudi priporniki), 241 v izobraževalne programe in 776 v usposabljanja za delo - nacionalne poklicne kvalifikacije.

Od pomembnejših investicij, ki so se zaključile v letu 2022, bi želel posebej izpostaviti prenovu kuhinje v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni, ki je bistveno izboljšala pogoje za zaprte in zaposlene v zavodu.

Z uresničevanjem vseh načrtanih ciljev in projektov bomo pripomogli k razvoju sodobnega zaporskega sistema, v katerem so naše ključne vrednote: zakonitost in strokovnost; dostojanstvo, spoštovanje in zaupanje ter odgovornost in sodelovanje.

ORGANIZACIJSKA SHEMA UPRAVE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA IZVRŠEVANJE KAZENSKIH SANKCIJ

ZAVODI ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA¹

GENERALNI URAD, Beethovnova 3, 1000 Ljubljana

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA DOB

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci (moški)
Prostorska zmogljivost: 468 oseb

ZPKZ Dob, ODPRTI ODDELEK SLOVENSKA VAS

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci
Prostorska zmogljivost: 70 oseb

¹ Podatki o prostorski zmogljivosti so na dan 31.12.2022

ZPKZ Dob, ODPRTI ODDELEK PUŠČAVA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci
Prostorska zmogljivost: 21 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA IG

Kategorije zaprtih oseb: obsojenke, pripornice in mladoletnice, obsojene na mladoletniški zapor, osebe, ki jim je odrejen nadomestni zapor
Prostorska zmogljivost: 99 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE MLADOLETNIŠKEGA ZAPORA IN KAZNI ZAPORA CELJE

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki/ce in mladoletniki, obsojeni na mladoletniški zapor, osebe, ki jim je odrejen nadomestni zapor
Prostorska zmogljivost: 97 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA KOPER

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci in priporniki
 Prostorska zmogljivost: 106 oseb

ZPKZ Koper, ODDELEK NOVA GORICA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki, osebe, ki jim je odrejen nadomestni zapor
 Prostorska zmogljivost: 32 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA LJUBLJANA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki, osebe, ki jim je odrejen nadomestni zapor
 Prostorska zmogljivost: 135 oseb

ZPKZ Ljubljana, ODDELEK NOVO MESTO

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki, osebe, ki jim je odrejen nadomestni zapor
Prostorska zmogljivost: 35 oseb

ZPKZ Ljubljana, ODPRTI ODDELEK IG

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci
Prostorska zmogljivost: 27 oseb

ZAVOD ZA PRESTAJANJE KAZNI ZAPORA MARIBOR

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki, osebe, ki jim je odrejen nadomestni zapor
Prostorska zmogljivost: 140 oseb

ZPKZ Maribor, ODDELEK MURSKA SOBOTA

Kategorije zaprtih oseb: obsojenci, priporniki, osebe, ki jim je odrejen nadomestni zapor
 Prostorska zmogljivost: 32 oseb

ZPKZ Maribor, ODPRTI ODDELEK ROGOZA

Kategorija zaprtih oseb: obsojenci
 Prostorska zmogljivost: 36 oseb

PREVZGOJNI DOM RADEČE

Kategorije zaprtih oseb: mladoletniki/ce, ki jim je bil izrečen vzgojni ukrep oddaje v prevzgojni dom
 Prostorska zmogljivost: 47 oseb

1. PRIKAZ POMEMBNEJŠIH DEJAVNOSTI V LETU 2022

Uprava Republike Slovenije za izvrševanje kazenskih sankcij (v nadaljnjem besedilu: uprava) je v letu 2022 izvajala naloge skladno z zakonskimi opredelitvami in strokovnimi zahtevami. Pri tem je največ pozornosti namenila doslednemu izvajanju Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij in podzakonskih predpisov v praksi ter skrbi za enotno, strokovno in zakonito obravnavo zaprtih oseb.

V zavodih za prestajanje kazni zapora so bile vseskozi zagotovljene stabilne varnostne razmere. V celotnem obdobju ne beležimo izstopajočih dogodkov. Pristojne službe uprave so vse naloge, vezane na zagotavljanje varnosti, opravile korektno in profesionalno. Veliko je bilo dodatnih aktivnosti povezanih z varovanjem več kriminalnih združb, tako v času izvajanja pripora kot izvrševanja kazni zapora.

Še vedno namenjam posebno skrb spremljanju gibanja števila zaprtih oseb v okviru prezasedenosti nekaterih zavodov. Problematiko prezasedenosti se je deloma reševalo skozi mehanizem premeščanja zaprtih oseb iz bolj v manj zasedene zavode, predvsem iz najbolj prenapolnjenih zavodov. Letos je bil na področju reševanja prostorske problematike prezasedenih moških zaporov storjen pomemben premik – konec leta je bil odkrit temeljni kamen za novogradnjo Zavoda za prestajanje kazni zapora Ljubljana v Dobrunjah.

V celotnem obdobju je bilo v povprečju 1.402,2 vseh zaprtih oseb, kar je za 9,2 % več kot v prejšnjem letu. Gre za večji porast, ki je v največji meri posledica pojemanja epidemije covid-19 ter prenehanja ukrepov za preprečevanje širjenja bolezni, ki so začasno znižali število zaprtih oseb. Povprečno število priprtih oseb se je v primerjavi s predhodnim letom povečalo iz 372,2 na 376,8 oziroma za dobrih 1,2 %.

Na prestajanju kazni zapora ob koncu tedna je bilo v povprečju 46,4 oseb, v hišnem zaporu pa 2,7 oseb.

Skupaj je umrlo osem oseb, ki jim je bila odvzeta prostost. Naravne smrti so umrle tri zaprte osebe (en obsojenec v zavodu Dob, ter en obsojenec in en pripornik v bolnišnici). Beležili smo dva primera samomora (en obsojenec in ena pripornica). Na Enoti za forenzično psihiatrijo je umrla oseba, ki je tam prestajala ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja, dva obsojenca sta umrla na prekinitvi kazni.

Obravnavanih je bilo skupaj 65 pritožb, od tega 48 pritožb obsojencev, 7 pritožb pripornikov, 7 mladoletnikov ter 3 skupinske pritožbe, od katerih sta dve podali skupini obsojencev iz ZPKZ Maribor, nanašali pa sta se na namestitve v izolacijo in druge ukrepe, ki so bili v zavodu sprejeti zaradi preprečitve širjenja nalezljive bolezni covid-19, eno pa je podala skupina pripornikov ZPMZKZ Celje, ki je zatrjevala neprimerne razmere v priporu. Število prejetih pritožb se je v primerjavi s preteklim letom zmanjšalo iz 81 na 65 (skoraj za 25 %).

Varuh človekovih pravic je izvedel nadzore v: Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni in na Odprtem oddelku Puščava, Zavodu za prestajanje kazni zapora Maribor in dislociranem Oddelku Murska Sobota, Zavodu za prestajanje kazni zapora Koper in dislociranem Oddelku Nova Gorica, Zavodu za prestajanje kazni zapora Ig, na Odprtem oddelku Ig in v UKC Maribor - Enoti za forenzično psihiatrijo. Vsa poročila o izvedenih nadzorih smo podrobno proučili in se odzvali nanje z odzivnimi poročili.

Na področju vzgojnega dela smo skrbeli za poenotenje in dvigovanje kvalitete strokovnega dela po zavodih. V ta namen je bilo skupaj pripravljenih in realiziranih več strokovnih aktivov in obiskov lokacij. Na področju strokovne obravnave smo oblikovali štiri delovne skupine za obravnavo: kratkih kazni, dolgih kazni, tujcev in delovna skupina za obravnavo odvisnosti v zaporu – priložnost za nov začetek. Skupine so se srečevale tekom celega leta z namenom priprave gradiva oz. strokovnih priporočil za delo z namenom nadgradnje strokovne obravnave zaprtih oseb. Tematika posameznih skupin je bila obravnavana na strokovnem srečanju v mesecu decembru.

V letu 2022 smo nadaljevali sodelovanje s Pedagoško fakulteto Univerze v Ljubljani v okviru predmeta »Penologija« na magistrskem študiju Socialne pedagogike. V sklopu omenjenega sodelovanja so bili študentje vključeni v proces priprav obsojencev na prehod v življenje v skupnosti (postpenalna obravnava zaprtih oseb). Študentke so se vključevale pri postpenalni obravnavi zaprtih oseb v ZPKZ Dob pri Mirni, ZPKZ Maribor in OO Rogoza.

V sodelovanju s Centrom za izobraževanje in kulturo (CIK) Trebnje smo v Prevezgojnim domu Radeče nadaljevali sodelovanje v projektu REEDU (Inclusive Approach to Inmate Social Rehabilitation and Education). Glavna ideja projekta je celosten pristop pri rehabilitaciji mladih obsojencev (starostna skupina 16 – 24 let), tako da se v sam proces vključijo njihovi pomembni drugi. Na ta način postane prevzgojni dom središče neformalnega in formalnega izobraževanja za ponovni vstop v družbo ne le mladoletnikov, temveč tudi najbližje skupnosti, njegove družine in pomembnih drugih.

V sklopu obiskov v zavodih smo v zvezi s področjem strokovne obravnave zaprtih oseb pripravljali različne strokovne usmeritve zavodom. Ob tem smo ugotavljali, da so nekatere izboljšave pogojene s kadrovskimi okrepitevami (dodatnimi strokovnimi delavci), ki pa v tem letu niso bile mogoče.

Tudi v letošnjem letu je v sodelovanju z društvom Urbani čebelar na Odprtem oddelku Ig potekal projekt Medena celica – čebelarjenje v zaporu, ki je namenjen izobraževanju in urjenju v čebelarjenju v zaporih. Udeležencem programa Medena celica je bilo omogočeno izobraževanje in pridobitev certifikata – certificiran čebelarSKI vajenec. Društvo Urbani čebelar je vključeno v evropski projekt FoodE – Food Systems in European Cities, ki raziskuje možnosti trajnostne preskrbe s hrano v mestih in združuje 23 partnerjev iz vse Evrope ter je financiran iz evropske perspektive Horizont 2020. Odprti oddelek Ig so jeseni obiskali predstavniki Univerze v Bologni, ki sodelujejo v evropskem projektu FoodE.

Z Unicefom smo sodelovali pri projektu Punčka iz cunj, katerega namen je zbiranje sredstev za program cepljenja otrok proti šestim nalezljivim otroškim boleznim v državah v razvoju. Punčke, ki so jih šivale zaprte ženske v zaporu na Igu, so bile letos predstavljene na razstavi v Državnem zboru.

V sodelovanju z Inštitutom za kriminologijo pri Pravni fakulteti v Ljubljani smo pristopili k izvedbi raziskave na področju slovenske ureditve in prakse pogojnega odpusta. Skupaj s Fakulteto za varnostne vede Univerze v Mariboru smo izvedli raziskavo na področju profesionalnih kompetenc pri zaporskih delavcih in odnosih v zavodih za prestajanje kazni zapora. Namen raziskave je bila ocena lastnih profesionalnih kompetenc in usposabljanj pri zaporskih delavcih ter zaznava odnosov med zaporskimi delavci in zaprtimi osebami z vidika samoocene legitimnosti zaposlenih. Po zaključku raziskave je bila izvedena okrogla miza z direktorji zavodov in vodji dislociranih oddelkov in predstavitve rezultatov raziskave v posamičnih zavodih.

V obravnavanem obdobju smo nadaljevali s sodelovanjem z Upravo za probacijo s ciljem še boljše obravnave obsojenih oseb.

V izobraževanje je bilo vključenih 19,6 % vseh obsojencev, obsojenk in mladoletnikov.

Obravnava zaprtih oseb, ki so napotene na psihiatrično zdravljenje, se je izvajala v sodelovanju z Univerzitetnim kliničnim centrom Maribor, Enota za forenzično psihiatrijo. Zdravstveni del oskrbe, vključno z zdravniškim osebjem, zagotavlja Enota za forenzično psihiatrijo, varovanje pa uprava.

Uprava je izdelala letno poročilo o delu za leto 2021 in o njegovem izidu obveščala javnost. Pri organizaciji dogodkov smo poleg obveščanja javnosti zasledovali cilj, da se pogosteje predstavlja pozitivne projekte in dogodke v slovenskih zaporih in v prevzgojnim domu. V tem letu velja posebej izpostaviti pričetek intenzivnega sodelovanja z eno od komercialnih televizij, na podlagi katerega je nastalo več-deset daljših prispevkov, v katerih so bili osvetljeni različni vidiki dela zaposlenih v zaporih in obravnave zaprtih oseb. Celostno

je bilo predstavljeno življenje v zavodih za prestajanje kazni zapora in v prevzgojnem domu, tudi z drugih, javnosti manj poznanih zornih kotov. Z intenzivno vključenostjo uprave pri pripravi prispevkov je bil storjen pomemben korak v smer ozaveščanja slovenske javnosti o poslanstvu zaporov.

Na slovesnosti ob dnevu uprave so bila podeljena priznanja sodelavcem na področju izvrševanja kazenskih sankcij za leti 2021 in 2022: pohvale za uspešno in dolgoletno delo; pohvale za vidnejše dosežke ter pohvale za uspešno sodelovanje zunanjim organizacijam in sodelavcem. Podeljeni so bili tudi trije znaki uprave in ena plaketa ministrstva. Minister in generalni direktor sta skupno podelila 59 priznanj sodelavcem iz vseh lokacij zavodov in Generalnega urada ter zunanjim sodelavcem, s katerimi uprava na različnih strokovnih področjih zelo uspešno sodeluje.

Letos smo že tretje leto zapovrstjo donirali ravnotežnostne kocke, ki nastajajo v slovenskih zaporih. Z namenom krepitev dobrega sodelovanja smo izdelke podarili Unicefu Slovenija. Unikatni izdelki iz slovenskega lesa s sloganom »Dobra roka - Igrajmo smisel« so bili podarjeni v okviru projekta Unicefa Kako se počutiš?, ki nagovarja pomen duševnega zdravja pri mladih.

V mesecu decembru smo s slovesnostjo, program katere so pripravili zaposleni in mladoletniki ter nekdanji varovanci, obeležili praznovanje 70-letnice Prevzgojnega doma Radeče.

Nadaljevali smo s promocijskimi aktivnostmi v okviru poklica pravosodni policist = »Poklic, s katerim rasteš!«. Udeleževali smo se različnih dogodkov, na katerih smo predstavljali poklic ter nagovarjali kandidate za zaposlitev v zaporskem sistemu. Na predstavitvenih in kariernih dogodkih smo obiskovalcem pokazali različne vidike dela pravosodnih policistov, tudi delo s službenimi psi.

Na spletnem mestu objavljamo vsebino »Zaporska statistika«, ki se tedensko posodablja z aktualnimi podatki, s čimer se zagotavlja javna dostopnost vseh pomembnejših ažurnih statističnih podatkov slovenskega zaporskega sistema.

Na dan 31. 12. 2022 je bilo v upravi za nedoločen čas zaposlenih 926 javnih uslužbencev. V letu 2022 je bilo izplačanih 76.201 ur nadurnega dela, kar je za 19,69 % več kot v prejšnjem letu.

Zaradi domnevnih kršitev delovnih obveznosti je bilo obravnavanih 13 javnih uslužbencev. Dvanajstim javnim uslužbencem je bilo izdano pisno opozorilo pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi iz krivdnih razlogov. Dvema javnima uslužbencema je bila redno odpovedana pogodba o zaposlitvi.

Priprav na strokovni izpit iz upravnega postopka se je v tem letu udeležilo 25 javnih uslužbencev. Strokovni izpit iz upravnega postopka je opravilo 22 javnih uslužbencev. Obveznega usposabljanja za imenovanje v naziv se je udeležilo 29 javnih uslužbencev.

Večje število usposabljanj je bilo izvedeno za pravosodne policiste in javne uslužbence, ki opravljajo strokovno delo z zaprtimi osebami. Skupaj se je različnih oblik usposabljanja udeležilo 195 pravosodnih policistov, 380 strokovnih delavcev (psihologi, pedagogi, socialni delavci, zdravstveni delavci, vodje vzgoje, itd.) in 3 inštruktorji. Podatki predstavljajo vsoto vseh udeležencev, kar pomeni, da so se posamezni uslužbenci udeležili več usposabljanj.

Nadaljevali smo z izvajanjem projekta Sveta Evrope in Evropske komisije »Izboljšanje mladoletniškega kazenskega sistema in okrepitev izobraževanja ter usposabljanja zaporskega osebja«, v sklopu katerega smo pripravili orodje za oceno tveganj in potreb za zaprte osebe, ki bo predstavljalo izhodišče za pripravo osebnega načrta oz. gre za pripomoček, ki olajša diagnostiko in spremljanje zaprte osebe tekom prestajanja kazni zapora.

V okviru projekta bodo pripravljene tudi temelji za ustanovitev Akademije in raziskovalnega centra, kjer se bo izvajalo osnovno in nadaljevalna usposabljanja za zaposlene v zaporskem sistemu, kakor tudi raziskovalne in razvojne vsebine zaporskega sistema.

Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje je v mesecu oktobru 2022 potrdil predlog novega poklicnega standarda na področju Varnost, varovanje, zaščita in reševanje, to je poklicni standard pravosodni policist/pravosodna policistka.

Aktivno smo se vključevali v različna mednarodna področja izvrševanja kazenskih sankcij. Sodelovali smo v več mednarodnih projektih, raziskavah in študijah, z mednarodnimi organizacijami in z zaporskimi upravami iz tujine. Izdelali smo SPACE (Council of Europe Annual Penal Statistics) statistiko za leto 2022 in se s podatki vključevali v druge mednarodne statistike, ki obsegajo podatke o zaprtih osebah. Z Ministrstvom za pravosodje in drugimi institucijami smo sodelovali pri pripravi strokovnih gradiv za potrebe mednarodnega sodelovanja s področja zaporskega delovanja.

Za namen delovanja smo porabili 54.718.459,56 EUR proračunskih sredstev, kar je za 1.926.175,92 EUR ali 3,52 % manj kot leta 2021. Zmanjšanje porabe proračunskih sredstev v primerjavi z letom 2022 je posledica manjšega finančnega načrta. Glede na načrt razvojnih programov ugotavljamo, da je bila realizacija uspešna in v okviru razpoložljivih sredstev. Poravnali smo vse prevzete obveznosti za leto 2022.

Povprečni oskrbni dan v letu 2022 je znašal 106 EUR.

2. STATISTIČNI PODATKI

2.1. PODATKI O GIBANJU SKUPNEGA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB V LETU 2022

Na začetku statističnega dela poročila prikazujemo osnovne številčne podatke o vseh zaprtih osebah v tem letu. Povprečno število pomeni dnevno povprečje števila zaprtih oseb. V primerjavi s predhodnim letom se je povprečno število zaprtih oseb v zavodih povečalo iz 1283,8 na 1402,1.

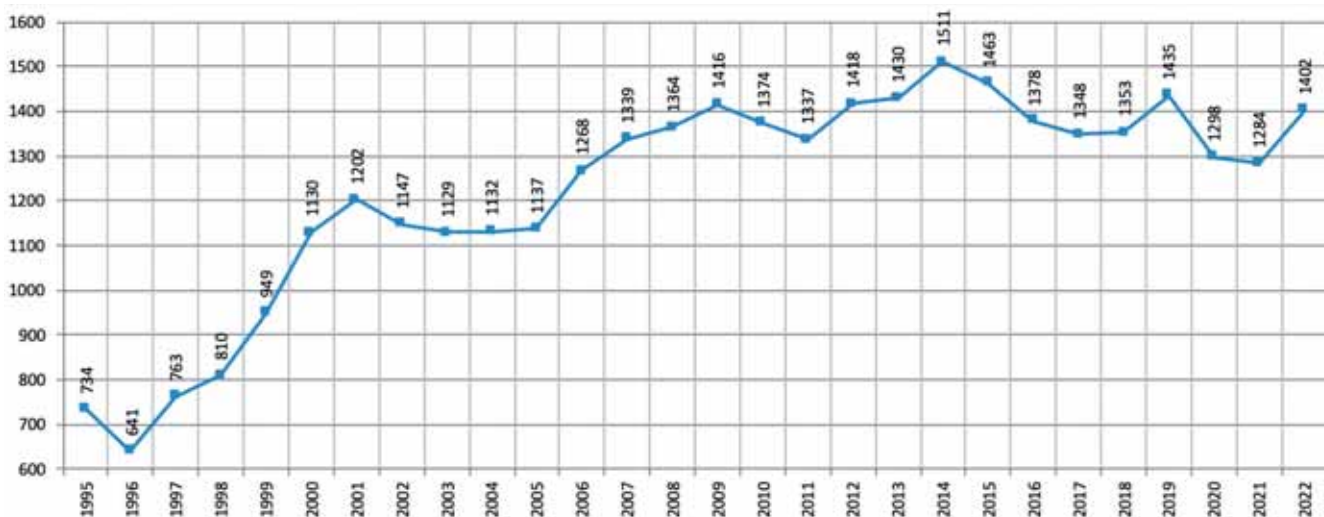
Podatki prikazujejo, da je bilo število obravnavanih zaprtih oseb tako kot v predhodnem letu največje v zavodih Dob, Ljubljana in Maribor.

Gibanje števila zaprtih oseb po zavodih

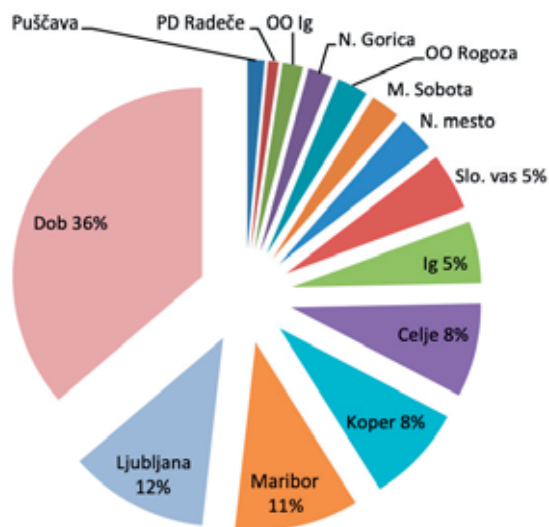
	1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno število	Delež v %
DOB	503	342	845	61	353	29	524	509,6	36,34
SLOV. VAS	68	6	74	48	50	9	63	67,0	4,78
PUŠČAVA	18	2	20	12	8	3	21	20,6	1,47
IG	82	144	226	12	150	12	77	74,8	5,33
CELJE	112	186	298	35	208	19	106	113,2	8,07
KOPER	120	277	397	16	204	71	138	118,3	8,44
NOVA GORICA	31	73	104	20	90	4	30	29,2	2,08
LJUBLJANA	161	434	595	30	397	70	158	167,5	11,94
NOVO MESTO	42	174	216	24	181	21	38	43,7	3,12
ODP. ODD. IG	20	7	27	63	68	1	21	24,5	1,75
MARIBOR	131	350	481	45	343	35	148	148,7	10,61
MURSKA SOBOTA	32	91	123	17	92	12	36	35,2	2,51
MB ROGOZA	38	30	68	47	76	2	37	37,3	2,66
PD RADEČE	12	4	16	9	5	7	13	12,5	0,89
Skupaj	1370	2120	3490	439	2225	295	1410	1402,1	

①

POVPREČNO ŠTEVILO VSEH ZAPRTIH OSEB (brez hišnega zapora)

Delež zaprtih oseb po zavodih

Gibanje skupnega števila zaprtih oseb po kategorijah

	1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno stanje
Mladoletni obsojenec	0	1	1	0	0	0	1	0,9
Mladoletnik v PD	12	4	16	9	5	7	13	12,5
Obsojenec	947	1070	2017	305	1178	210	935	952,2
Pripornik	361	742	1103	64	706	63	398	376,8
Sodno pridržan	0	137	137	0	137	0	0	0,8
Vikend zapor	41	51	92	35	67	10	50	46,4
Nadomestni zapor	9	115	124	26	132	5	13	12,6
Skupaj	1370	2120	3490	439	2225	295	1410	1402,1

Tabela prikazuje podatke o skupnem številu zaprtih oseb po posameznih zavodih in naslednjih kategorijah: mladoletniki v prevzgojnem domu, obsojenci, priporniki, sodno pridržani in osebe, ki prestajajo zapor ob koncu tedna (t. i. vikend zapor) ter nadomestni zapor. V teh podatkih niso vključene osebe, ki so prestajale hišni zapor. Podatke o slednjih prikazujemo ločeno.

Iz stolpcev »priliv« in »odliv« lahko razberemo kakšna je bila fluktuacija zaprtih oseb med zavodi (premesitve, prekinitve, itd.). V stolpcu »sprejeti« so prikazane vse na novo sprejete zaprte osebe, ki so prišle na novo ali pa jim je bila izrečena nova združena (enotna) kazen.

Stolpec »skupaj« nam pove koliko zaprtih oseb so v posameznem zavodu v tem letu dejansko obravnavali. To predstavlja podatek o administrativnih in vsebinskih obremenitvah, saj vsak prihod ali odhod zaprte osebe pomeni točno določen obseg opravil in procesnih dejanj, ki jih ni moč odložiti.

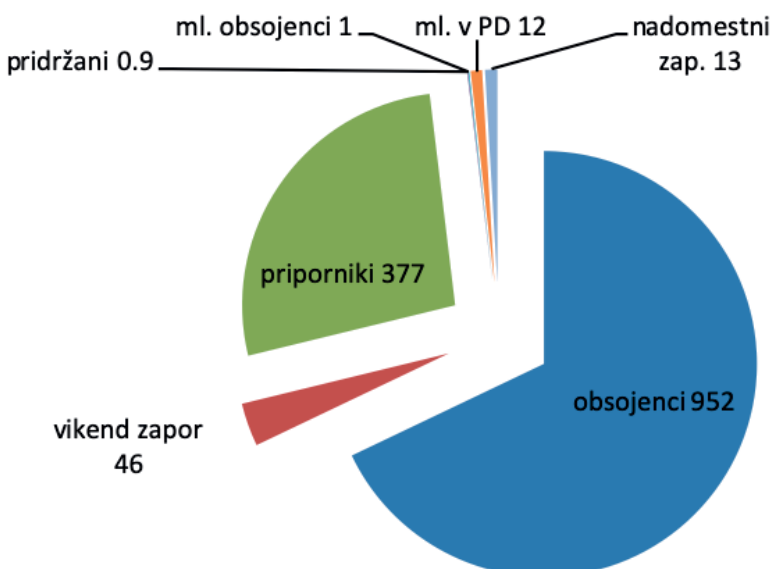
Gibanje skupnega števila zaprtih oseb po kategorijah in z razdelitvijo po spolu

	1.1.			Na novo sprejeti			Skupaj			Priliv		
	M	Ž	SK	M	Ž	SK	M	Ž	SK	M	Ž	SK
Mladoletni obs.	0	0	0	1	0	1	1	0	1	0	0	0
Mladoletnik v PD	10	2	12	4	0	4	14	2	16	9	0	9
Obsojenec	888	59	947	990	80	1070	1878	139	2017	293	12	305
Pripornik	341	20	361	700	42	742	1041	62	1103	64	0	64
Sodno pridržan	0	0	0	128	9	137	128	9	137	0	0	0
Vikend zapor	39	2	41	50	1	51	89	3	92	35	0	35
Nadomestni zapor	8	1	9	103	12	115	111	13	124	26	0	26
Skupaj	1286	84	1370	1976	144	2120	3262	228	3490	427	12	439

	Odpuščeni			Odliv			31.12.			Povprečno število		
	M	Ž	SK	M	Ž	SK	M	Ž	SK	M	Ž	SK
Mladoletni obs.	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0,9	0,0	0,9
Mladoletnik v PD	4	1	5	7	0	7	12	1	13	11,3	1,2	12,5
Obsojenec	1092	86	1178	198	12	210	881	54	935	896,3	55,9	952,2
Pripornik	663	43	706	63	0	63	379	19	398	361,4	15,4	376,8
Sodno pridržan	128	9	137	0	0	0	0	0	0	0,8	0,1	0,8
Vikend zapor	67	0	67	10	0	10	47	3	50	43,8	2,6	46,4
Nadomestni zapor	120	12	132	5	0	5	12	1	13	11,7	0,9	12,6
Skupaj	2074	151	2225	283	12	295	1332	78	1410	1326,1	76,0	1402,1

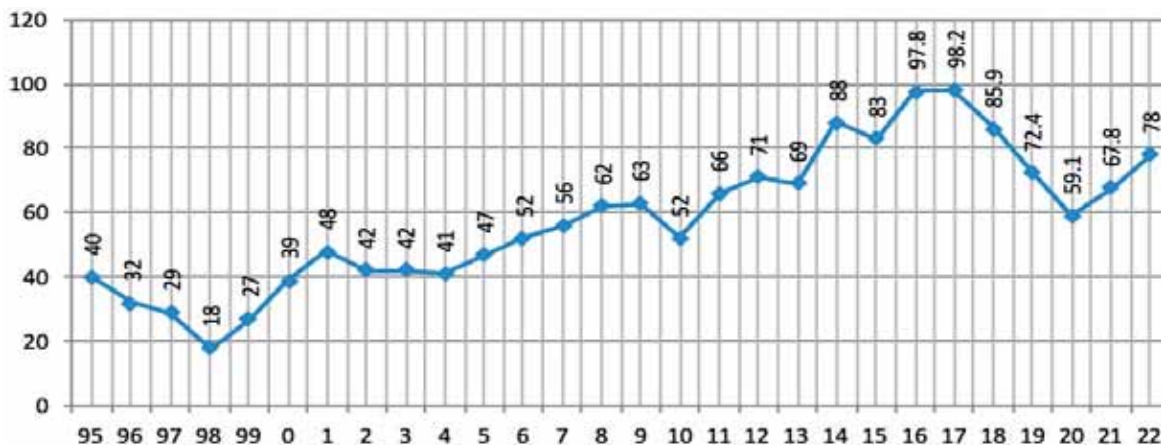
Tabela prikazuje gibanje števila zaprtih oseb po kategorijah - iz podatkov lahko razberemo, da smo v tem letu sprejeli največ obsojencev.

Povprečno število posameznih kategorij zaprtih oseb

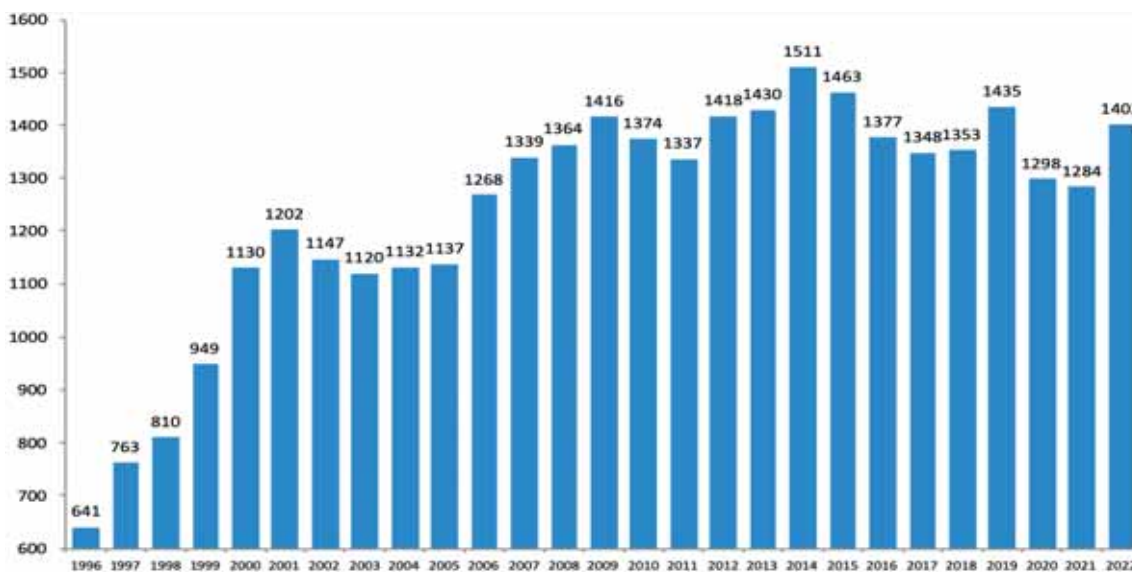
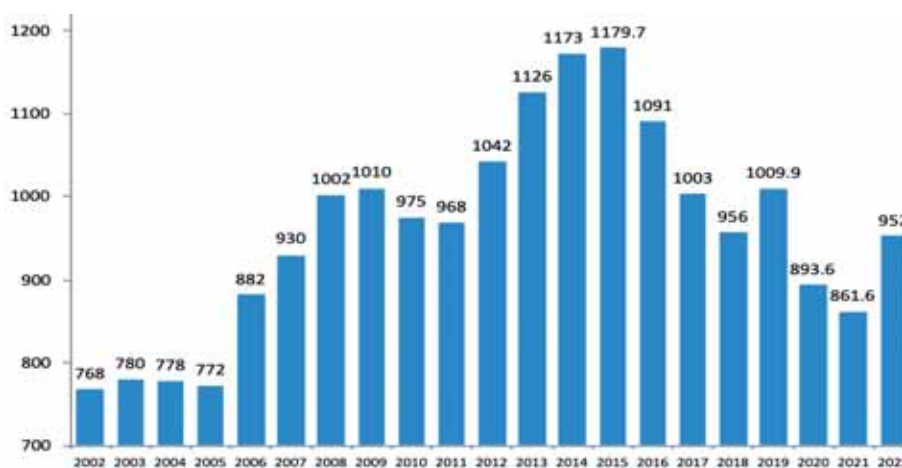
Povprečna starost vseh zaprtih oseb

Zavod	Povprečna starost
CELJE	31
DOB	42
DOB PUŠČAVA	51
DOB SLOV. VAS	46
FORENZIKA	40
IG	41
KOPER	37
KP NOVA GORICA	40
LJ NOVO MESTO	36
LJ ODP. ODD. IG	41
LJUBLJANA	38
MARIBOR	39
MB MURSKA SOBOTA	40
MB ROGOZA	45
PD RADEČE	19
SKUPAJ (povprečje)	39

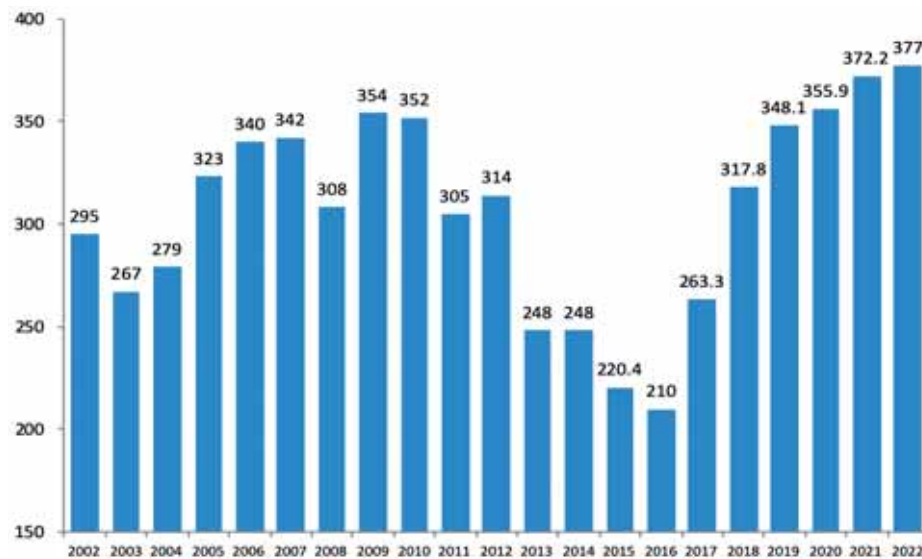
Povprečno število žensk

Pri podatkih o povprečnem številu zaprtih žensk (brez hišnega zapora) se po nekaj letnem upadu število žensk od leta 2020 zopet povečuje.

2. 2. PRIMERJAVA GIBANJA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB S PRETEKLIMI LETI

Povprečno število vseh zaprtih oseb po letih*Povprečno število obsojencev po letih*

Povprečno število pripornikov po letih

2. 3. OBSOJENCI

2. 3. 1. Podatki o gibanju števila obsojencev

Gibanje števila obsojencev

	1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno število
DOB	498	327	825	60	333	29	523	505,7
SLOV. VAS	59	5	64	39	47	8	48	53,5
PUŠČAVA	13	2	15	7	6	1	15	14,3
IG	59	80	139	12	86	12	54	55,9
CELJE	75	73	148	20	92	11	65	68,7
KOPER	39	85	124	5	39	59	31	37,2
NOVA GORICA	15	37	52	18	52	3	15	14,4
LJUBLJANA	34	136	170	17	103	44	40	38,9
NOVO MESTO	18	72	90	12	79	10	13	17,7
ODP. ODD. IG	18	4	22	32	39	1	14	17,6
MARIBOR	81	195	276	32	196	24	88	91,5
MURSKA SOBOTA	13	34	47	15	49	6	7	11,7
MB ROGOZA	25	20	45	36	57	2	22	25,1
Skupaj	947	1070	2017	305	1178	210	935	952,2

5

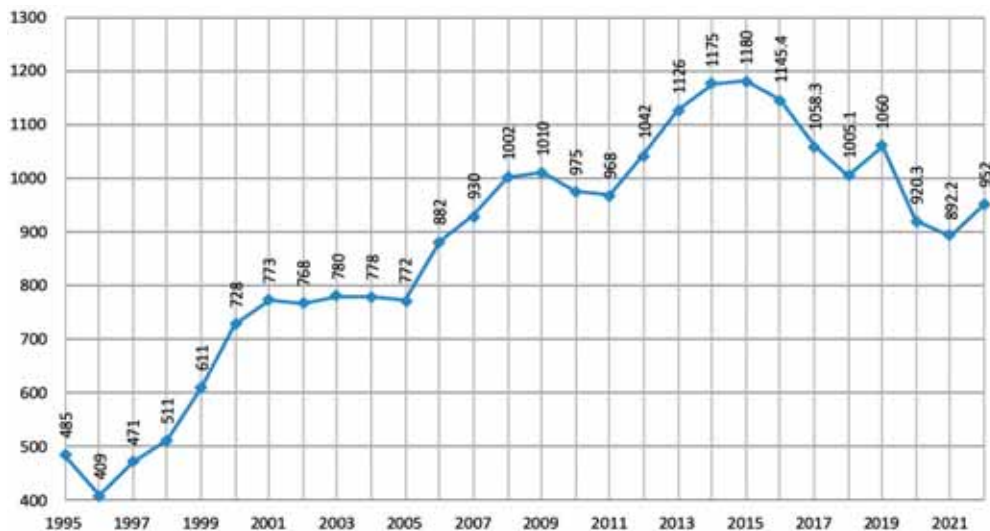
V tem letu je prestajalo oziroma nastopilo prestajanje zaporne kazni 2.017 obsojencev, kar je 162 oseb več kot prejšnje leto.

V tabeli so vključene samo osebe, obsojene na klasični zapor, medtem ko so bile pred letom 2014 v podatke o obsojencih vključene tudi osebe, ki so bile obsojene na kazen zapora ob koncu tedna – vikend zapor. Sedaj so podatki za vikend zapor prikazani ločeno, saj gre za dve kategoriji, ki spadajo v tako imenovane alternativne oblike kaznovanja.

Med vsemi obsojenci, ki so v tem letu prestajali zaporno kazen, je bilo žensk 139, kar je za 18 več kot predhodno leto.

Grafični prikaz gibanja povprečnega števila obsojencev prikazuje spodnji graf, s podatki od leta 1995 dalje. Od leta 2015 dalje je zaznan postopen trend zniževanja povprečnega števila obsojencev, pri čemer upad v letih 2020 in 2021 predstavlja predvsem odsev ukrepov zaradi zdravstvenih razmer. V tem letu se je trend zopet obrnil v smer naraščanja števila obsojencev.

Povprečno število obsojencev (vključeni obsojeni na vikend zapor in brez obsojenih na hišni zapor)

2. 3. 2. Nastop kazni in priliv obsojencev

Struktura obsojencev po vrsti nastopa kazni in spolu

			Moški	Ženske	Skupaj
na novo sprejeti	s prostosti	prišli sami	277	25	302
		privedeni	123	23	146
	iz pripora	363	12	375	
	iz zavodov drugih držav	11	3	14	
	nastop iz hišnega zavora	1		1	
	izrek enotne kazni	194	17	211	
premeščeni ali prerazporejeni		272		272	
vrnjeni z bega		11	2	13	
vrnjeni po poteku prekinitve kazni		10	10	20	
popravljen IKZ		2		2	
prekinitvev kazni - izrek pripora		2		2	
premembe iz odprtega/ polodprtega v zaprti zavod		12		12	
sprememba iz vikend zapor v zapor		4		4	
sprememba načina izvršitve kazni		1		1	
Skupaj		1283	92	1375	

V tabeli je tudi podatek o izrekih enotnih kazni (211) - obsojencem je sodišče dve ali več kazni zavora združilo v enotno kazen. Osebe so ob tem že bile na prestajanju kazni, vendar nastop nove enotne kazni pomeni tudi ponovno prevrednotenje več dejavnikov in vsebine dela z obsojencem, še posebej, če je nova enotna kazen znatno višja od kazni, ki jo je oseba prestajala pred tem.

Končni podatek 1.375 oseb predstavlja vsoto vrednosti »sprejeti« in »priliv« iz prejšnje tabele.

Struktura obsojencev po vrsti nastopa kazni in spolu ter predkaznovanosti

		nastopili sami	privedeni s prostosti	priveden iz pripora	izročen iz tujine - m.tiralica	nov IK - enotna sodba	nov IK prerazporejen	popravljen IKZ	Prekinitev kazni - izrek pripora	Premestitev iz odprtega/ polodprtega v zaprti zavod
moški	povratniki	140	39	82	1	124	18	0	0	12
	prvič kaznovani	137	84	281	2	50	2	2	2	0
	Skupaj	277	123	363	3	174	20	2	2	12
ženske	povratnice	11	5	2	1	13	0	0	0	0
	prvič kaznovani	14	18	10	2	3	1	0	0	0
	Skupaj	25	23	12	3	16	1	0	0	0
vsi	povratniki	151	44	84	2	137	18	0	0	12
	prvič kaznovani	151	102	291	4	53	3	2	2	0
	Skupaj	302	146	375	6	190	21	2	2	12

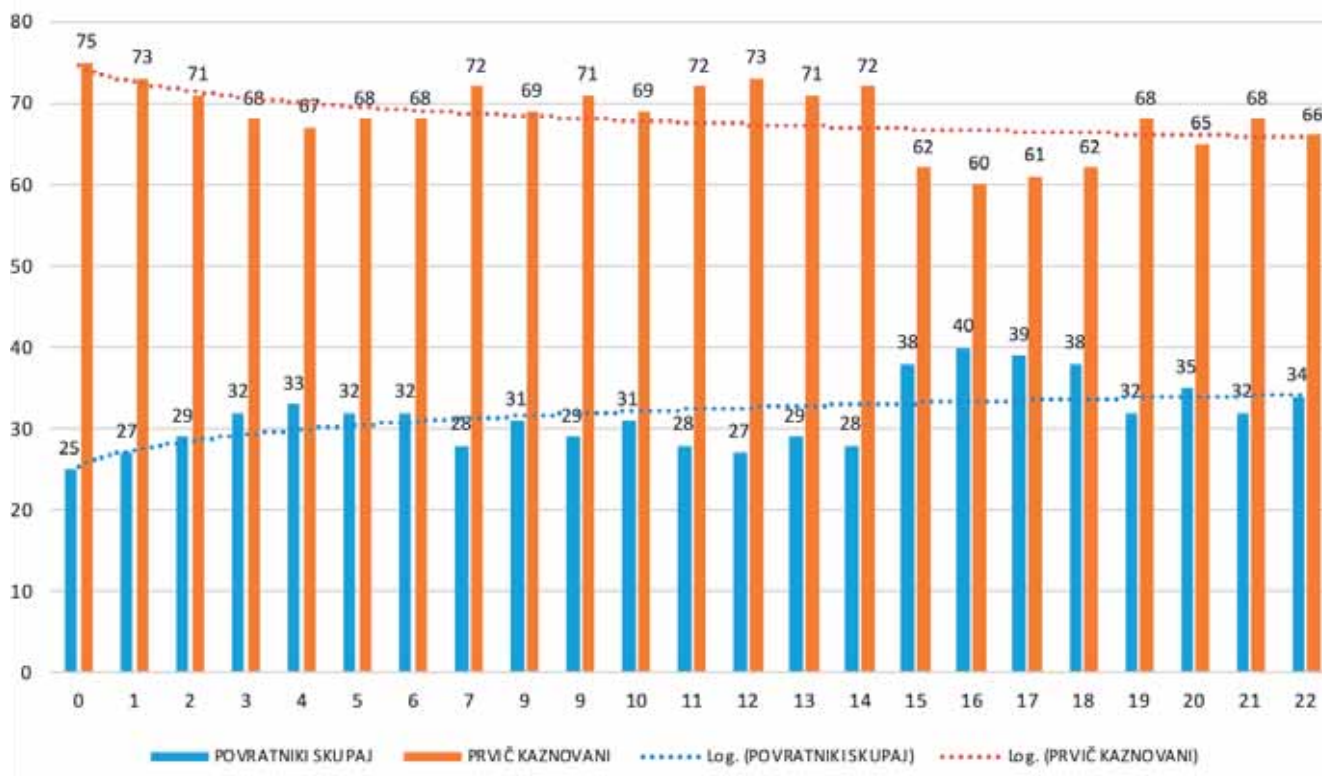
		Premestitev v istovrstni zavod	Premestitev v odprti ali polodprti zavod	Prenos kazni iz druge države	Sprememba iz hišni zapor v zapor	Sprememba iz vikend zapor v zapor	Sprememba načina izvršitve kazni	Vrnjeni iz bega	Vrnjeni po poteku prekinitve kazni	Skupaj
moški	povratniki	85	31	2	1	0	0	7	5	547
	prvič kaznovani	83	73	6	0	4	1	4	5	736
	Skupaj	168	104	8	1	4	1	11	10	1283
ženske	povratnice	0	0	0	0	0	0	0	4	36
	prvič kaznovani	0	0	0	0	0	0	2	6	56
	Skupaj	0	0	0	0	0	0	2	10	92
vsi	povratniki	85	31	2	1	0	0	7	9	583
	prvič kaznovani	83	73	6	0	4	1	6	11	792
	Skupaj	168	104	8	1	4	1	13	20	1375

Pri statistični obdelavi podatkov o povratništvu smo v letu 2020 uvedli pomembno novost. Programska posodobitev nam je namreč omogočila obdelavo podatkov na način, da se pri izračunih o nastopih kazni ustrezno upošteva pomembna kategorija nastopa združene kazni. To pomeni, da je obsojenec že na prestajanju zaporne kazni in s strani sodišča prejme sklep o združitvi čakajoče kazni ali več kazni skupaj. Vsakokratnih nastopov združene kazni pri istem obsojencu tekom prestajanja kazni po novi metodologiji ne seštevamo več, saj se oseba ves ta čas še vedno nahaja v zaporu, zato se na ta način pridobi bolj verodostojne podatke o stopnji povratništva.

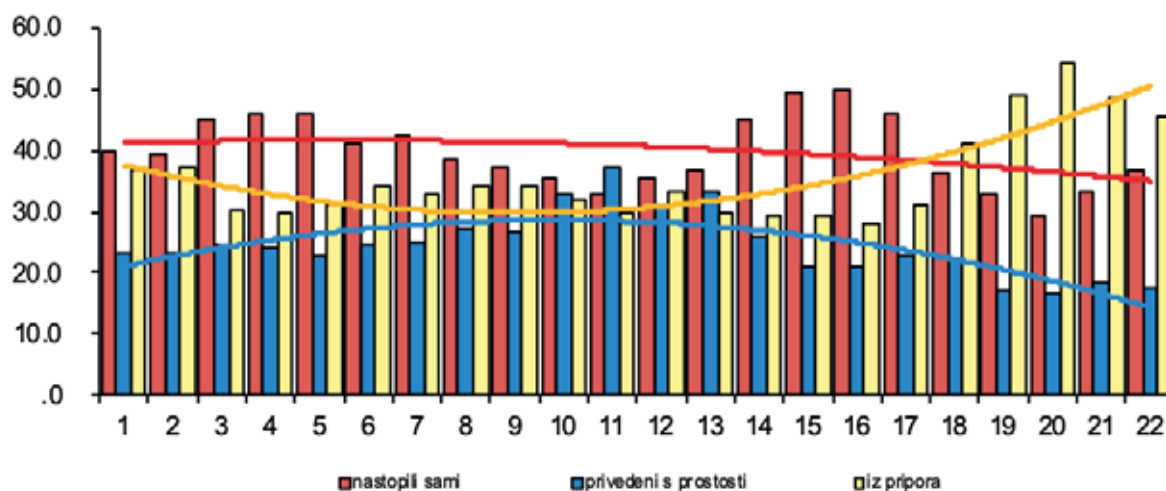
Zaradi spremembe metodologije so stopnje povratništva preračunane tudi za preteklo obdobje, od uvedbe elektronske obdelave podatkov v letu 2000 dalje.

Tabela prikazuje delež povratnikov pri obsojenih osebah (za oba spola), ki so nastopile kazen od leta 2000 dalje.

Delež povratnikov

Način nastopa kazni obsojencev

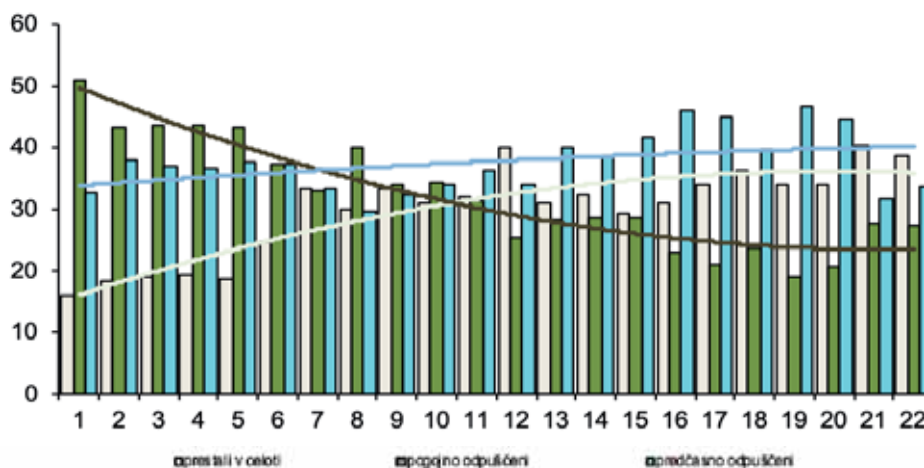
V zadnjih letih je opazen trend povečevanja števila obsojencev, ki kazen nastopijo iz pripora. V deležu sledi kategorija nastopa zaporne kazni s prostosti, najmanj obsojencev pa je bilo v zapor privedenih.

2. 3. 3. Odpust obsojencev in odliv s prestajanja kazni

Struktura obsojencev po vrsti odpusta in spolu

	Moški	Ženske	Skupaj	
odpuščeni	kazen prestal v celoti	277	22	299
	pogojno	195	16	211
	predčasno	234	25	259
	v druge države	1		1
	umrli	25	3	28
	nastop iz hišnega zavora	5		5
	izrek enotne kazni	194	16	210
	denarna kazen je plačana	6	2	8
	globo plačal v celoti		1	1
	nadomestitev globe z opravo družbeno koristnih del	1		1
	nadomestitev kazni z opravo družbeno koristnih del	2		2
	odprava pripora	1		1
	popravljen IKZ	2		2
	ustavljeno izvrševanje kazni	4		4
	premeščeni ali prerazporejeni v drug zavod	173		173
beg	nujna dela doma	2		2
	pomoč družini		2	2
	sklep o priporu	1		1
	varstvo otrok	3	2	5
	zdravljenje	6	6	12
napaka sodišča	1		1	
nastop nove kazni	13		13	
odrejen hišni zapor	1		1	
odrejen pripor	2		2	
predčasni odpust po odločbi UPRO	1		1	
prekinitev kazni - izrek pripora	6		6	
premetitev iz odprtega/polodprtega v zaprti zavod	12		12	
premetitev v odprti ali polodprti zavod	97		97	
razveljavitev sodbe	5	1	6	
sprememba iz zapor v vikend zapor	7		7	
Skupaj	1290	98	1388	

Struktura obsojencev po vrsti odpusta

Grafični prikaz primerjave dinamike načina odpusta obsojencev s prestajanja zaporne kazni v tem letu prikazuje, da je največ obsojencev kazni prestopalo v celoti, sledi predčasni odpust, najmanjši je delež pogojno odpuščenih.

2. 3. 4. Struktura obsojencev po vrsti storjenih kaznivih dejanj

Kazniva dejanja obsojencev po posameznih poglavjih kazenskega zakonika

9

	1.1.		sprejeti		Skupaj	Delež v %
	M	Ž	M	Ž		
čast in dobro ime	0	0	1	0	1	0,05
človečnost	3	1	0	0	4	0,20
človekove pravice in svoboščine	9	0	16	1	26	1,29
človekovo zdravje	97	1	63	1	162	8,03
delovno razmerje in soc. varnost	2	0	3	0	5	0,25
gospodarstvo	37	3	35	2	77	3,82
javni red in mir	192	11	218	9	430	21,32
pravni promet	2	1	7	0	10	0,50
pravosodje	1	0	4	0	5	0,25
premoženje	303	31	458	57	849	42,09
splošno varnost ljudi in premoženja	2	0	1	0	3	0,15
spolno nedotakljivost	60	0	38	2	100	4,96
ur. dolžnost in javna pooblastila	1	0	2	0	3	0,15
varnost javnega prometa	13	1	16	1	31	1,54
zakonsko zvezo, družino in ml.	24	1	35	0	60	2,97
življenje in telo	141	9	35	1	186	9,22
osebe, ki imajo vrsto akta "ZDI - sprememba denarne k. v zapor po ZIZ"	0	0	28	3	31	1,54
osebe, ki imajo vrsto akta "ZDS - Denarna kazen spremenjena v zapor"	1	0	4	0	5	0,25
osebe, ki imajo vrsto akta "ZDZ - sprememba denarne k. v zapor po KZ"	0	0	26	3	29	1,44
Skupaj	888	59	990	80	2017	

Struktura kaznivih dejanj je primerljiva s preteklimi leti. Prevladujejo premoženjski delikti, sledijo kazniva dejanja zoper javni red in mir, zoper življenje in telo ter zoper človekovo zdravje.

2. 3. 5. Struktura obsojencev po dolžini kazni

	Število					Delež v %				
	1.1.		sprejeti		skupaj	1.1.		sprejeti		skupaj
	moški	ženske	moški	ženske	vsi	moški	ženske	moški	ženske	vsi
do 1 meseca	0	0	62	6	68	0	0	6	8	3
več kot 1 do 3 mes.	9	2	72	19	102	1	3	7	24	5
več kot 3 do 6 mes.	29	1	92	10	132	3	2	9	13	7
več kot 6 mes. do 1 leta	67	7	158	9	241	8	12	16	11	12
več kot 1 do 2 leti	184	16	246	18	464	21	27	25	23	23
več kot 2 do 3 leta	156	10	157	7	330	18	17	16	9	16
več kot 3 do 5 let	163	12	130	10	315	18	20	13	13	16
več kot 5 do 10 let	147	3	48	0	198	17	5	5	0	10
več kot 10 do 15 let	62	5	17	1	85	7	8	2	1	4
več kot 15 do 20 let	36	1	2	0	39	4	2	0	0	2
več kot 20 do 30 let	20	2	5	0	27	2	3	1	0	1
30 let	15	0	1	0	16	2	0	0	0	1
Skupaj	888	59	990	80	2017					

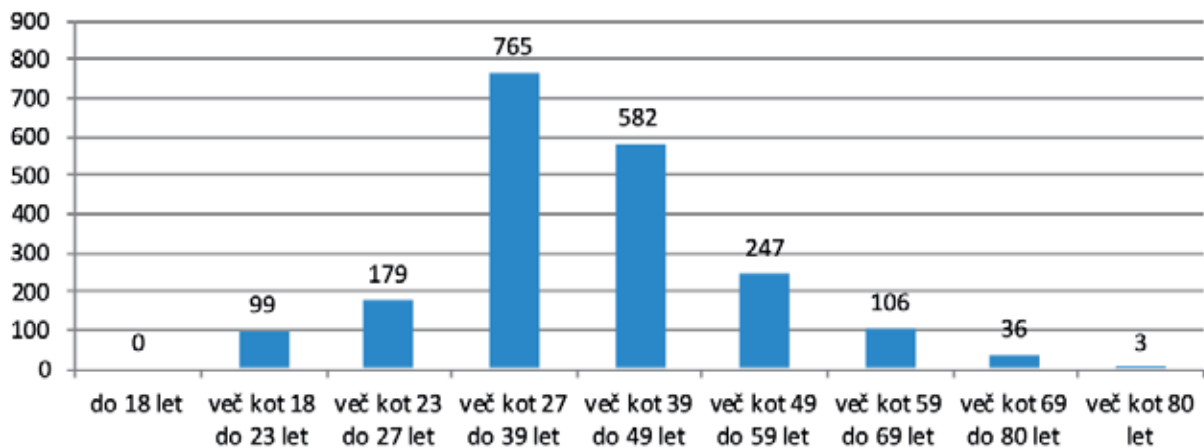
Povprečna
dolžina kazni

	Povprečno v dnevih skupaj	Let	Mesecev	Dni
DOB	2061	5	7	26
SLOV. VAS	1968	5	4	23
PUŠČAVA	1642	4	6	2
IG	669	1	10	4
CELJE	758	2	0	27
KOPER	519	1	5	4
NOVA GORICA	371	1	0	6
LJUBLJANA	494	1	4	8
NOVO MESTO	248	0	8	7
ODP. ODD. IG	865	2	4	14
MARIBOR	537	1	5	21
MURSKA SOBOTA	321	0	10	21
MB ROGOZA	815	2	2	25
PD RADEČE	1095	3	0	0
Povprečje	824	2	3	4

2. 3. 6. Struktura obsojencev po starosti

	Število					Delež v %				
	1.1.		sprejeti		VSI	1.1.		sprejeti		VSI
	moški	ženske	moški	ženske		moški	ženske	moški	ženske	vsi
do 18 let	0	0	0	0	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
več kot 18 do 23 let	19	1	55	7	82	2,6	2,4	5,5	8,8	4,4
več kot 23 do 27 let	57	1	107	8	173	7,7	2,4	10,8	10,0	9,3
več kot 27 do 39 let	305	13	359	24	701	41,0	31,7	36,2	30,0	37,8
več kot 39 do 49 let	194	15	293	29	531	26,1	36,6	29,6	36,3	28,6
več kot 49 do 59 let	99	6	121	8	234	13,3	14,6	12,2	10,0	12,6
več kot 59 do 69 let	52	3	46	2	103	7,0	7,3	4,6	2,5	5,6
več kot 69 do 80 let	15	2	8	2	27	2,0	4,9	0,8	2,5	1,5
več kot 80 let	2	0	2	0	4	0,3	0,0	0,2	0,0	0,2
Skupaj	743	41	991	80	1855					

Struktura obsojencev po starosti

2. 3. 7. Stranske kazni in varnostni ukrepi

		obsojenci	obsojenke	Skupaj
začetni datum	Denarna kazen	217	13	230
	Izgon tujca iz države	162	7	169
	Odvzem predmetov	168	6	174
	Odvzem voznškega dovoljenja	4	0	4
	Prepoved izdaje voznškega dovoljenja	2	0	2
	Prepoved približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja	2	0	2
	Prepoved vožnje motornega vozila	16	1	17
Skupaj		571	27	598
sprejeti	Denarna kazen	205	10	215
	Izgon tujca iz države	176	6	182
	Odvzem predmetov	123	4	127
	Odvzem voznškega dovoljenja	3	0	3
	Prepoved izdaje voznškega dovoljenja	4	0	4
	Prepoved približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja	2	0	2
	Prepoved vožnje motornega vozila	18	1	19
Varstveno nadzorstvo	1	0	1	
Skupaj		532	21	553
skupaj v letu	Denarna kazen	422	23	445
	Izgon tujca iz države	338	13	351
	Odvzem predmetov	291	10	301
	Odvzem voznškega dovoljenja	7	0	7
	Prepoved izdaje voznškega dovoljenja	6	0	6
	Prepoved približevanja ali komuniciranja z žrtvijo kaznivega dejanja	4	0	4
	Prepoved vožnje motornega vozila	34	2	36
Varstveno nadzorstvo	1	0	1	
Skupaj		1103	48	1151

V tem letu so imele zaprte osebe izrečenih skupaj 1.151 stranskih kazni in varnostnih ukrepov, kar v primerjavi s prejšnjim letom (981) predstavlja porast.

2. 3. 8. Prevzem izvršitve kazni zapora po mednarodnih pogodbah in tiralicah

Prevzem v drugo državo iz Slovenije:

V tem letu smo v tujino premestili 28 obsojencev.

Prevzem iz tujine v Slovenijo:

Iz tujine smo sprejeli 14 obsojencev, ki so prestajali kazen v drugih državah.

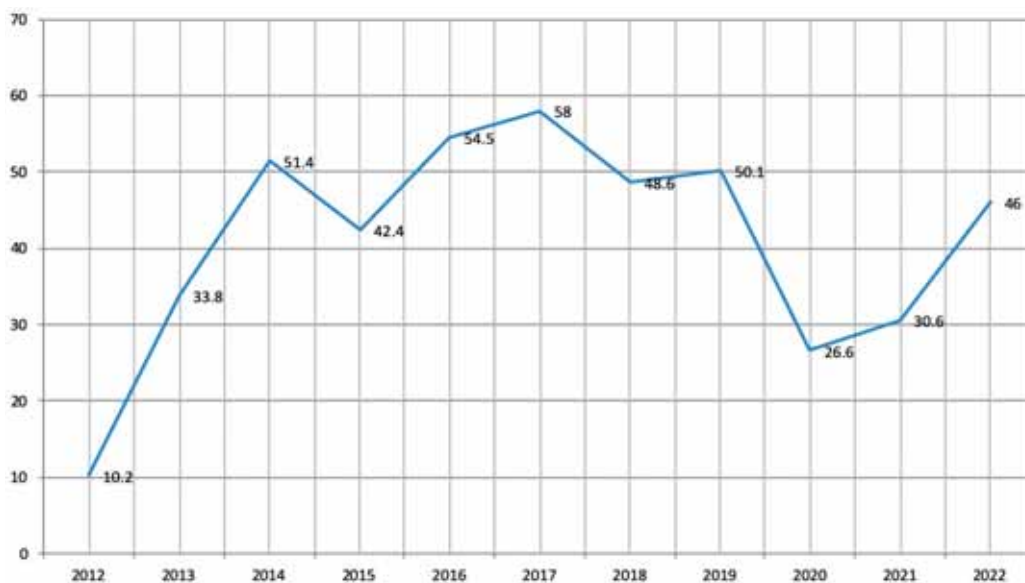
2. 3. 9. Zapor ob koncu tedna - vikend zapor in hišni zapor

Gibanje števila obsojenih na zapor ob koncu tedna

	1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno število
DOB	5	15	20	1	20	0	1	3,9
SLOV. VAS	9	1	10	9	3	1	15	13,5
PUŠČAVA	5	0	5	5	2	2	6	6,3
IG	2	1	3	0	0	0	3	2,6
CELJE	0	3	3	0	1	1	1	0,3
KOPER	2	3	5	0	0	4	1	0,2
NOVA GORICA	2	2	4	1	3	1	1	1,5
LJUBLJANA	0	3	3	0	3	0	0	0,0
NOVO MESTO	0	1	1	0	1	0	0	0,2
ODP. ODD. IG	2	3	5	7	6	0	6	4,4
MARIBOR	0	9	9	0	8	1	0	0,4
MURSKA SOBOTA	1	0	1	1	1	0	1	0,8
MB ROGOZA	13	10	23	11	19	0	15	12,2
Skupaj	41	51	92	35	67	10	50	46,4

14

Dinamika gibanja povprečnega števila oseb v "Vikend zaporu"

Pri izvajanju zapora ob koncu tedna ugotavljamo, da se je povprečno število oseb, ki so v letu 2022 prestajale zaporno kazen v okviru zapora ob koncu tedna, povečalo in vrnilo na raven pred ukrepi za zaježitev covid-19.

Struktura oseb na prestajanju vikend zaporu po vrsti odpusta in spolu

		Moški	Skupaj
odpuščeni	kazen preстал v celoti	6	6
	pogojno	14	14
	predčasno	16	16
	izrek enotne kazni	3	3
premeščeni ali prerazporejeni v drug zavod		10	10
premostitev v odprti ali polodprti zavod		25	25
sprememba iz vikend zapor v zapor		3	3
Skupaj		77	77

Gibanje števila hišnega zaporu po zavodih

	1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno število
IG	1	2	3	0	3	0	0	0,4
KOPER	0	1	1	0	1	0	0	0,7
NOVA GORICA	0	1	1	0	1	0	0	0,2
LJUBLJANA	4	0	4	0	4	0	0	0,2
MARIBOR	0	3	3	0	1	0	2	0,5
MURSKA SOBOTA	0	1	1	0	1	0	0	0,2
ROGOZA	0	1	1	0	1	0	0	0,3
Skupaj	5	9	14	0	12	0	2	2,7

V primerjavi z letom 2022 se je letos povprečno število oseb v hišnem zaporu zmanjšalo iz 6,3 na 2,7.

Dinamika gibanja povprečnega števila oseb v "Hišnem zaporu"

Grafična predstavitev gibanja povprečnega števila oseb v hišnem zaporu od prvih nastopov v juliju 2012, do konca leta 2022.

2. 4. OBSOJENCI, OBSOJENI NA MLADOLETNIŠKI ZAPOR

2. 4. 1. Podatki o gibanju števila mladoletnikov

Gibanje števila mladoletnikov po zavodih

	1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno število
CELJE	0	1	1	0	0	0	1	0,9
PD RADEČE	12	4	16	9	5	7	13	12,5
Skupaj	12	5	17	9	5	7	14	13,4

V tem letu je bil na prestopanje mladoletniškega zapor sprejet en mladoletnik v zavodu Celje, v zavodu Ig ni bilo nobene mladoletnice. Trend nizkega števila mladoletnih obsojencev se nadaljuje že več let.

2. 5. MLADOLETNIKI V PREVZGOJNEM DOMU

Dolžina prestanege vzgojnega ukrepa odpuščenih mladoletnikov in način odpusta iz prevzgojnega doma

	Ponovni vzgojni ukrep	Pogojni odpust z varstvenim nadzorom	Ustavitev VU	Začasna namestitev	pogojni odpust po 82. čl. KZ	Nadzor CSD	SKUPAJ
1 do 2 leti				1			1
2 do 3 leta			2				2
3 leta			2				2
Skupaj			4	1			5

2. 6. NADOMESTNI ZAPOR

Podatki o gibanju števila oseb, ki jim je bil izrečen nadomestni zapor

		1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno število
Moški	CELJE	1	7	8	0	8	0	0	0,9
	NOVA GORICA	0	12	12	0	9	0	3	1,3
	LJUBLJANA	5	36	41	0	37	1	3	2,3
	NOVO MESTO	2	39	41	2	35	4	4	3,9
	OO IG	0	0	0	24	23	0	1	2,4
	MARIBOR	0	2	2	0	2	0	0	0,2
	MB MURSKA SOBOTA	0	7	7	0	6	0	1	0,7
Ženske	IG	1	12	13	0	12	0	1	0,9
Skupaj		9	115	124	26	132	5	13	12,6

V tem letu smo na prestopanje kazni v večjem številu sprejeli osebe, ki jim je bil izrečen nadomestni zapor. V letu 2020 smo jih sprejeli 42, leto kasneje 80, letos pa smo jih obravnavali že 124.

2. 7. PRIPORNIKI

2. 7. 1. Gibanje in struktura priprtih oseb

V tem letu so bile v zavodih priprte 1.103 osebe, kar je več kot v prejšnjem letu. Povprečno število priprtih oseb se je v primerjavi s predhodnim letom povečalo iz 372,2 na 374,6.

Gibanje števila vseh priprtih oseb po zavodih

	1.1.	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	31.12.	Povprečno število	Delež v %	Sprejeti v povprečju na dan
IG	20	42	62	0	43	0	19	15,3	4,08	0,12
CELJE	36	55	91	15	60	7	39	41,9	11,19	0,15
KOPER	79	175	254	11	151	8	106	80,3	21,45	0,48
NOVA GORICA	14	20	34	1	24	0	11	12,0	3,19	0,05
LJUBLJANA	122	228	350	13	223	25	115	125,4	33,46	0,62
NOVO MESTO	22	55	77	10	59	7	21	21,7	5,80	0,15
MARIBOR	50	117	167	13	110	10	60	56,1	14,99	0,32
MURSKA S.	18	50	68	1	36	6	27	21,9	5,84	0,14
Skupaj	361	742	1103	64	706	63	398	374,6		2,03

Podrobna predstavitev po spolu in mladoletnih pripornikih

	1.1.			Sprejeti			Skupaj			Priliv		
	M	Ž	ML	M	Ž	ML	M	Ž	ML	M	Ž	ML
IG	0	20	0	0	42	0	0	62	0	0	0	0
CELJE	35	0	1	55	0	0	90	0	1	15	0	0
KOPER	79	0	0	175	0	0	254	0	0	11	0	0
NOVA GORICA	14	0	0	20	0	0	34	0	0	1	0	0
LJUBLJANA	122	0	0	228	0	0	350	0	0	13	0	0
NOVO MESTO	22	0	0	55	0	0	77	0	0	10	0	0
MARIBOR	50	0	0	116	0	1	166	0	1	13	0	0
MURSKA S.	17	0	1	50	0	0	67	0	1	1	0	0
Skupaj	339	20	2	699	42	1	1038	62	3	64	0	0

	Odpuščeni			Odliv			31.12.			Povp. število		
	M	Ž	ML	M	Ž	ML	M	Ž	ML	M	Ž	ML
IG	0	43	0	0	0	0	0	19	0	0,0	15,3	0,0
CELJE	59	0	1	7	0	0	39	0	0	41,8	0,0	0,1
KOPER	151	0	0	8	0	0	106	0	0	80,3	0,0	0,0
NOVA GORICA	24	0	0	0	0	0	11	0	0	12,0	0,0	0,0
LJUBLJANA	223	0	0	25	0	0	115	0	0	125,4	0,0	0,0
NOVO MESTO	59	0	0	7	0	0	21	0	0	21,7	0,0	0,0
MARIBOR	109	0	1	10	0	0	60	0	0	55,9	0,0	0,2
MURSKA S.	35	0	1	6	0	0	27	0	0	21,8	0,0	0,0
Skupaj	660	43	3	63	0	0	379	19	0	359,0	15,3	0,4

Število in struktura sodno pridržanih oseb

	Pridržani		Odpuščeni na prostost		Odrejen pripor	
	M	Ž	M	Ž	M	Ž
IG	0	9	0	2	0	6
CELJE	51	0	9	0	44	0
KOPER	13	0	1	0	12	0
NOVA GORICA	1	0	0	0	1	0
LJUBLJANA	34	0	5	0	28	0
NOVO MESTO	6	0	2	0	4	0
MARIBOR	23	0	2	0	21	0
Skupaj	128	9	19	2	110	6

V zavodih je bilo v tem letu sodno pridržanih 137 oseb, kar je manj kot preteklo leto (168).

Gibanje števila pripornikov po vrsti nastopa in odpusta

		Število			
		M	Ž	ML	Skupaj
stanje na zacetni datum		339	20	2	361
na novo sprejeti		699	42	1	742
priliv	premeščeni iz drugega zavoda	64	0	0	64
odpust	odpuščeni na prostost	1	0	0	1
	premeščeni v hišni pripor	7	1	0	8
	premeščeni v hišni zapor	1	0	0	1
	nastopili v psihiatriji	9	2	0	11
	umrli	0	1	0	1
	ekstradicija - ni bila izvedena	1	0	0	1
	ekstradicija - izročitev dr.drž.	57	2	0	59
	kazen prestana v priporu	3	1	0	4
	nastop kazni iz pripora	194	7	0	201
	odprava pripora	221	23	2	246
	odrejen pripor	2	0	0	2
	položil varščino	1	1	0	2
	predčasen nastop kazni iz prip.	158	5	1	164
	pripor ni odrejen	1	0	0	1
pripor ni podaljšan	4	0	0	4	
odliv	premeščeni v drug zavod	63	0	0	63
stanje na končni datum		379	19	0	398

Kako se je število pripornikov gibalo od leta 1995 dalje prikazuje spodnji graf. Število pripornikov je bilo v upadu od leta 2010 dalje, od leta 2016 dalje pa zopet beležimo občuten trend rasti.

Povprečno število priprtih (brez hišnega pripora)

2. 8. TUJCI MED ZAPRTIMI OSEBAMI

2. 8. 1. Število tujcev med zaprtimi osebami

Število tujcev med zaprtimi osebami

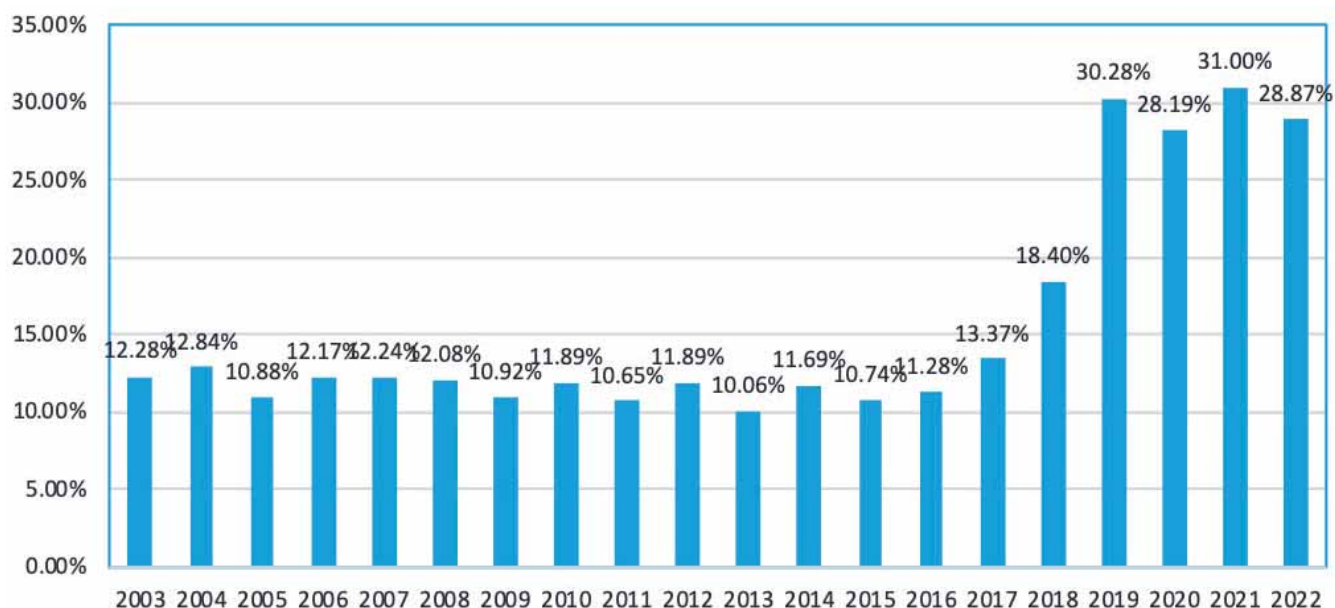
25

	Število				Delež v %	Delež po kategorijah v %		
	obsojenci, mladoletniki	obsojeni po zakonu o prekrških	priporniki	skupaj	skupaj	obsojenci, mladoletniki	obsojeni po zakonu o prekrških	priporniki
DOB	276	0	0	276	23,8	49,5	0,0	0,0
DOB SLOV. VAS	4	0	0	4	0,3	0,7	0,0	0,0
DOB PUŠČAVA	1	0	0	1	0,1	0,2	0,0	0,0
IG	20	0	23	43	3,7	3,6	0,0	3,9
CELJE	76	1	44	121	10,4	13,6	14,3	7,4
KOPER	85	0	213	298	25,7	15,2	0,0	35,9
KP NOVA GORICA	12	0	12	24	2,1	2,2	0,0	2,0
LJUBLJANA	21	5	109	135	11,7	3,8	71,4	18,4
LJ NOVO MESTO	13	0	58	71	6,1	2,3	0,0	9,8
LJ ODP. ODD. IG	4	1	0	5	0,4	0,7	14,3	0,0
MARIBOR	35	0	93	128	11,1	6,3	0,0	15,7
MB MURSKA S.	4	0	41	45	3,9	0,7	0,0	6,9
MB ROGOZA	7	0	0	7	0,6	1,3	0,0	0,0
Skupaj	558	7	593	1158				

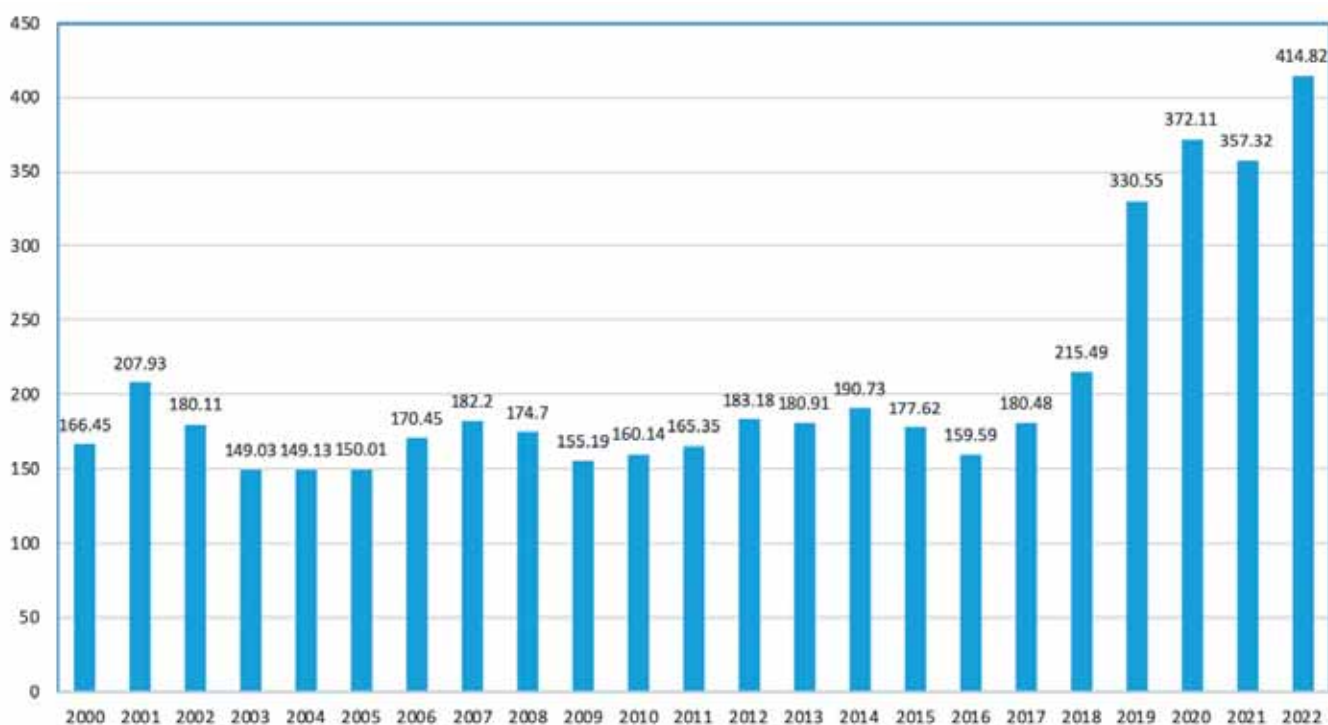
V tem letu je bilo med zaprtimi osebami 1.158 tujcev, kar je 75 več kot prejšnje leto. V preteklih letih so med tujci prevladovali priporniki, preteklo leto in letos pa je število obsojencev in pripornikov na primerljivi ravni. Največ tujcev je bilo letos v zavodu Koper in Dob, sledi zavod Ljubljana.

Večina tujcev je bila priprtih ali na prestajanju zaporne kazni zaradi organiziranja prepovedanega prehoda čez državno mejo. Ta okoliščina je imela tudi največji učinek na skupno povprečno število tujcev med vsemi zaprtimi osebami.

Delež tujcev med zaprtimi osebami v zadnjih letih

Povprečno število tujcev med zaprtimi osebami

Struktura tujcev po posameznih državah

26

	Število			Delež v %	Povprečno število tujcev		
	obsojenci, mladoletniki	po zakonu o prekrških	priporniki		obsojenci, mladoletniki	po zakonu o prekrških	priporniki
Afganistan	7	0	15	1,90	1,17	0,00	5,01
Albanija	7	0	9	1,38	3,11	0,00	2,53
Alžirija	4	0	10	1,21	0,62	0,00	3,26
Argentina	0	0	2	0,17	0,00	0,00	0,13
Avstrija	4	0	8	1,04	1,42	0,00	2,48
Azerbajdžan	0	0	1	0,09	0,00	0,00	0,15
Bangladeš	2	0	0	0,17	0,25	0,00	0,00
Belgija	9	0	1	0,86	3,60	0,00	0,01
Belorusija	1	0	2	0,26	0,24	0,00	0,51
Bolgarija	17	0	12	2,50	9,76	0,00	3,09
Bosna in Hercegovina	82	3	61	12,61	44,81	0,18	21,56
Burundi	0	0	1	0,09	0,00	0,00	0,14
Češka	1	0	4	0,43	0,33	0,00	1,11
Črna Gora	6	0	10	1,38	3,15	0,00	2,61
Egipt	1	0	1	0,17	0,68	0,00	0,32
Eritreja	0	0	1	0,09	0,00	0,00	0,12
Finska	1	0	0	0,09	1,00	0,00	0,00
Francija	7	0	4	0,95	4,06	0,00	1,13
Gruzija	13	0	12	2,16	6,47	0,00	4,86
Hrvaška	49	0	48	8,38	23,84	0,00	9,81
Indija	9	0	7	1,38	4,72	0,00	1,85
Irak	9	0	9	1,55	3,12	0,00	2,43
Iran	2	0	6	0,69	0,12	0,00	0,61
Irska	0	0	1	0,09	0,00	0,00	0,00
Italija	41	0	28	5,96	18,80	0,00	8,18
Izrael	0	0	1	0,09	0,00	0,00	0,07
Kamerun	0	0	2	0,17	0,00	0,00	0,01
Kazahstan	1	0	0	0,09	0,50	0,00	0,00
Kitajska	2	0	2	0,35	0,21	0,00	0,48
Kosovo	37	1	36	6,39	15,99	0,01	12,40
Kuba	4	0	2	0,52	0,85	0,00	0,80
Latvija	0	0	1	0,09	0,00	0,00	0,56
Libija	1	0	3	0,35	0,66	0,00	0,81
Litva	1	0	5	0,52	0,90	0,00	1,01
Madžarska	4	0	10	1,21	2,32	0,00	0,79
Makedonija	12	2	12	2,25	7,12	0,14	3,97
Maroko	4	0	2	0,52	2,48	0,00	0,29
Mjanmar (Burma)	1	0	0	0,09	0,41	0,00	0,00
Moldavija	6	0	7	1,12	3,64	0,00	2,49
Nemčija	2	0	11	1,12	0,74	0,00	3,52
Nepal	1	0	0	0,09	0,41	0,00	0,00
Neurejeno državljanstvo ali neznana država	2	0	4	0,52	0,56	0,00	2,20
Nizozemska	6	0	7	1,12	1,48	0,00	2,60
Pakistan	36	0	20	4,84	22,30	0,00	4,46

Palestina	1	0	1	0,17	0,38	0,00	0,03
Poljska	6	0	9	1,30	3,32	0,00	1,56
Romunija	20	0	36	4,84	10,49	0,00	7,21
Rusija	5	0	7	1,04	1,70	0,00	1,71
Sirija	5	0	2	0,60	3,32	0,00	0,50
Slovaška	2	0	2	0,35	0,62	0,00	0,50
Somalija	1	0	1	0,17	0,83	0,00	0,17
Srbija	73	0	89	13,99	40,34	0,00	24,97
Španija	1	0	0	0,09	1,00	0,00	0,00
Šri Lanka	0	0	1	0,09	0,00	0,00	0,25
Švedska	1	0	1	0,17	0,21	0,00	0,22
Švica	1	0	1	0,17	0,01	0,00	0,78
Tunizija	1	0	1	0,17	1,00	0,00	0,94
Turčija	16	1	21	3,28	5,57	0,00	6,50
Ukrajina	33	0	38	6,13	17,78	0,00	8,35
Velika Britanija	0	0	3	0,26	0,00	0,00	1,00
ZDA	0	0	2	0,17	0,00	0,00	0,29
Skupaj	558	7	593		278,39	0,33	163,35

V letu 2022 smo v slovenskih zaporih in v prevzgojnem domu obravnavali 1.158 tujcev iz 60 različnih držav.

2. 9. ENOTA ZA FORENZIČNO PSIHIATRIJO

Število oseb z varnostnim ukrepom obveznega psihiatričnega zdravljenja

	Začetni datum	Sprejeti	Skupaj	Priliv	Odpuščeni	Odliv	Končni datum	Povprečno število oseb
FORENZIKA	32	17	49	0	19	0	30	33,9
Skupaj	32	17	49	0	19	0	30	33,9

(27)

Enota za forenzično psihiatrijo je organizacijsko del Univerzitetnega kliničnega centra Maribor. Izvrševanje varnostnega ukrepa obveznega psihiatričnega zdravljenja ni v pristojnosti uprave. V prostorih enote zagotavljamo varovanje pravosodne varnostne policije, tudi za osebe z izrečenim varnostnim ukrepom.

Število hospitalizacij in njihovo trajanje

	Število hospitalizacij	Povprečno trajanje v dnevih
DOB	9	27
IG	5	27
CELJE	3	141
KOPER	5	14
LJUBLJANA	14	65
LJ NOVO MESTO	3	23
MARIBOR	19	75
MB MURSKA SOBOTA	2	116
PD RADEČE	4	5

(28)

3. OBRAVNAVA ZAPRTIH OSEB

3. 1. STROKOVNO DELO Z ZAPRTIMI OSEBAMI

3. 1. 1. Organizacija in oblike strokovnega dela v zavodih

Strokovno delo v zavodih temelji na interdisciplinarnem pristopu, skupinskih in individualnih metodah dela v skladu s sodobnimi spoznanji različnih strok. Usmerjeno je tudi v sodelovanje z zunanjim okoljem. Izvajajo ga delavci različnih strokovnih profilov, kot so: socialni pedagogi, pedagogi, socialni delavci, psihologi, zdravstveni delavci. Organizirani so v strokovne time, ki jih vodijo vodje vzgojnih služb. Člani strokovnih timov so tudi predstavniki pravosodnih policistov in inštruktorjev.

Vodje strokovnih timov, vodje drugih služb in direktorji v zavodih so se dnevno sestajali na kratkih posvetih o aktualnih dogodkih, tedensko pa so se odvijali sestanki strokovnih služb, kjer so obravnavali vsebine, povezane s sprejemi, prestajanjem kazni in z odpusti zaprtih oseb.

Delavci vzgojnih služb so se sestajali tudi po posameznih strokovnih področjih (vodje vzgojnih služb, pedagogi, socialni delavci, strokovni delavci za obravnavo odvisnosti, strokovni delavci za obravnavo povzročiteljev nasilja, zdravstveni delavci, psihologi, inštruktorji), ki so jih vodili delavci vzgojne službe na Generalnem uradu.

Strokovna obravnava obsojencev in mladoletnikov je potekala po individualnih, skupinskih in skupnostnih programih, njen cilj je bil usposabljanje zaprtih oseb za življenje po odpustu in reintegracijo v družbo. Strokovna obravnava pripornikov je potekala individualno.

Na podlagi podatkov in individualnih razgovorov članov strokovnega tima s posameznikom v sprejemnem obdobju so bili izdelani osebni načrti z opredeljenimi kratkoročnimi in dolgoročnimi cilji obravnave, bivanje in dejavnosti zaprtih oseb v procesu prestajanja kazni in rehabilitacije. Osebni načrti za vsakega posameznika so se med letom dopolnjevali in spreminjali glede na potrebe, možnosti in spremenjene razmere.

V osebni načrtu so v zavodih za vsako zaprto osebo opredelili razporeditev v režim, vrsto obravnave, delo, stike s svojci, stike s strokovnimi delavci zunanjih ustanov in prostovoljci, ugodnosti, izobraževanje in poklicno usposabljanje, način preživljanja prostega časa, odnos do kaznivega dejanja, načrtovali so tudi odpust s prestajanja kazni.

Programi skupinske obravnave so bili izvedeni v obliki malih skupin in velikih skupin (sestanki domske oz. oddelčne skupnosti). Zaradi slabših epidemioloških razmer, povezanih z nalezljivo boleznijo covid-19, so se navedene oblike dela izvajale v nekoliko omejenem obsegu. Male skupine so vodili strokovni delavci, pedagogi, socialni delavci in psihologi. Male skupine so bile sestavljene heterogeno in odprto, vanje so bile vključene zaprte osebe ne glede na starost, predkaznovanost, vrsto kaznivega dejanja, osebnostno strukturo in družbeni status. Cilji obravnave v malih skupinah so bili, da se preko interakcije z drugimi člani skupine posamezniku omogoči vpogled v lastno vedenje, spodbuja želeno in preprečuje neželjeno vedenje, omogoči pridobivanje novih socialnih veščin, ponudi načine razreševanja konfliktov in težav ter obvešča člane skupine. Sestanke domskih skupnosti so vodili direktorji zavodov ali v njihovi odsotnosti vodje vzgojnih služb, v oddelkih pa vodje oddelkov ali pooblaščen strokovni delavci. Cilji sestankov domske skupnosti so bili usmerjeni v iskanje zamisli, pobud in izkušenj za reševanje problemov in konfliktov ter informiranje.

Na strokovnem področju smo skrbeli za izvajanje strokovnih metod dela, posebno pozornost smo namenili programom izobraževanja zaprtih oseb, obravnavi uporabnikov nedovoljenih psihoaktivnih snovi in alkohola, obravnavi povzročiteljev nasilja, preprečevanju samomorov in samopoškodb in obravnavi storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost.

Iskali smo nove možnosti za specifične programe dela z zaprtimi ter povezovanje z zunanjimi organizacijami in tudi drugimi resorji. Redno so potekale supervizije o postopanju s samomorilno ogroženimi, v katero so se vključevali tudi zdravstveni delavci, supervizije o obravnavi storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, supervizije socialnih delavcev in pedagogov, supervizije za strokovne delavce s področja obravnave odvisnosti, supervizije za strokovne delavce s področja obravnave povzročiteljev nasilja ter supervizije vodij oddelkov za vzgojo in vodij dislociranih oddelkov. Glede na to, da imamo v zaporskem sistemu veliko izrednih dogodkov, supervizija pa predstavlja svetovalno-razbremenilni proces, ki naslavlja dileme in konflikte v poklicnih interakcijah, s čimer udeležencem omogoča, da preko refleksije in analize lastnih izkušenj prihajajo do novih spoznanj in znanj, s tem pa krepijo strokovne kompetence in poklicno identiteto, smo vsem zaposlenim omogočali tudi udeležbo na individualni superviziji.

3. 1. 2. Nameščanje obsojencev in mladoletnikov v režime prestajanja kazni

V zavodih obstajajo trije režimi oz. oddelki prestajanja kazni: odprti, polodprti in zaprti. Med seboj se razlikujejo po stopnji omejevanja svobode. Med prestajanjem kazni se režim obsojencem spreminja glede na oceno o možnosti zlorabe režima, na katero med drugim vplivata tudi obsojenčevo uresničevanje osebnega načrta in njegova varnostna ocena. Od 1.009 obsojencev, obsojenk in mladoletnikov, ki so bili v zavodih na dan 1. 1. 2022, jih je 4,76 % prestajalo zapor ob koncu tedna, 66,11 % jih je prestajalo kazen v zaprtem režimu, 15,76 % jih je bilo nameščenih v polodprti režim in 13,38 % v odprti režim.

Razporeditev obsojenih oseb in mladoletnikov v režime na dan 1. 1. 2022

Zavod	Zapor ob koncu tedna	Odprti	Polodprti	Zaprti	Skupaj
OBSOJENCI					
Dob	0	0	42	456	498
OO Slovenska vas	19	59	0	0	78
OO Puščava	5	13	0	0	18
Celje	0	10	21	45	76
Koper	2	0	29	10	41
Nova Gorica	2	1	2	12	17
Ljubljana	0	0	1	33	34
Novo mesto	0	0	5	14	19
OO Ig	3	17	0	0	20
Maribor	0	0	25	56	81
Murska Sobota	1	0	8	5	14
OO Rogoza	14	25	0	0	39
Skupaj	46	125	133	631	935
OBSOJENKE					
Ig	2	10	18	32	62
Skupaj	2	10	18	32	62
MLADOLETNIKI					
Celje	0	0	0	0	0
Radeče	0	0	8	4	12
Skupaj	0	0	8	4	12
Skupaj	48	135	159	667	1009
Delež (v %)	4,76	13,38	15,76	66,11	100

V letu 2022 je bilo 166 namestitev obsojencev v prostore s strožjim režimom (98.a člen ZIKS-1). Največji delež teh namestitev je bilo, ker so obsojenci huje motili druge (72) in ker so bili obsojenci ogroženi od drugih (70). Nekaj, ker so jim grozili drugi (21), prav tako beležimo 3 primere nameščenih v prostore s strožjim režimom iz razloga izrazite begosumnosti.

Namestitev v prostore s strožjim režimom po zavodih v letu 2022

30

Zavod	Begosumnost	Motenje drugih	Ogroženost	Jim grozijo drugi	Skupaj
Dob	1	45	65	9	120
Celje	1	7	0	12	20
Koper	0	1	0	0	1
Ljubljana	0	3	0	0	3
Maribor	0	1	5	0	6
Ig	0	2	0	0	2
Radeče	1	13	0	0	14
Skupaj	3	72	70	21	166

195. člen ZIKS-1 določa, da se mladoletnika, ki se ni sposoben prilagajati delu in življenju po programu vzgojne skupine, v katero je bil napoten, lahko premesti v posebno vzgojno skupino z intenzivnejšim postopkom. V letu 2022 je bilo 14 tovrstnih namestitev mladoletnikov, en mladoletnik je bil po tej podlagi nameščen dvakrat.

3. 1. 3. Alternativni načini izvršitve kazni zapora

Kazen zapora v obliki zapora ob koncu tedna (četrti odstavek 86. člena KZ-1) je v letu 2022 prestajalo 92 oseb. Na dan 1. 1. 2022 je kazen zapora na takšen način prestajalo 41 oseb, skozi celotno leto 2022 je s prestajanjem takšnega načina izvršitve kazni zapora začelo še 51 oseb. Na dan 31. 12. 2022 je kazen zapora na takšen način prestajalo 50 oseb. Kazen so večinoma prestajali tako, da so bili razporejeni v odprti režim prestajanja kazni. V letu 2022 so bile od vseh primerov takšnega izvrševanja kazni zapora ugotovljene 4 zlorabe (v treh primerih je šlo za nedokazovanje abstinence, v enem primeru za sum storitve novega kaznivega dejanja).

V skladu z 2. odstavkom 12. člena Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij je v času prestajanja kazni zapora 5 obsojencev zaprosilo, da se izvrševanje kazni zapora izvrši v obliki zapora ob koncu tedna.

Kazen zapora v obliki hišnega zapora (peti odstavek 86. člena KZ-1) je v letu 2022 prestajalo 14 obsojencev, kar je 5 manj kot v preteklem letu. Na dan 1. 1. 2022 je kazen zapora na takšen način prestajalo 5 oseb, skozi celotno leto 2022 je s prestajanjem takšnega načina izvršitve kazni zapora začelo še 9 oseb. Na dan 31. 12. 2022 sta kazen zapora na takšen način prestajali 2 osebi.

Zavodi za prestajanje kazni zapora se pri izvrševanju kazenske sankcije zapora ob koncu tedna soočajo predvsem s težavo nadzorov pri obsojencih, ki so samozaposleni ali samostojno opravljajo kmetijsko dejavnost, pri obsojencih, ki opravljajo delo na terenu in pri obsojencih, ki svoje delo opravljajo v tujini pri tujem delodajalcu. Izpostavljajo tudi potrebo po večji angažiranosti sodišč pri selekciji primernih kandidatov za zapor ob koncu tedna.

3. 2. IZOBRAŽEVANJE IN IZOBRAZBA OBSOJENCEV, OBSOJENK IN MLADOLETNIKOV

Zviševanje ravni znanja in izobrazbe zaprtih oseb je pomemben dejavnik terciarne prevencije, zato je bila tudi v tem letu pozornost strokovnih delavcev namenjena spodbujanju zaprtih oseb za vključevanje v različne izobraževalne programe.

V drugi polovici leta 2016 smo pričeli z izvajanjem evropskega projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb«, ki se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020. Namen projekta je uvedba in izvedba različnih programov za obravnavo zaprtih oseb s ciljem, da se zaprte osebe usposobi za življenje na prostosti s pridobivanjem delovnih kompetenc in hkrati z odpravo tveganj, ki pogojujejo ponavljanje kaznivih dejanj. V okviru projekta se izvajajo izobraževalni programi (srednje poklicno izobraževanje, srednje strokovno izobraževanje in poklicno tehnično izobraževanje), usposabljanja za delo (programi s certificiranjem za pridobitev različnih nacionalno poklicnih kvalifikacij - NPK) in delovne terapije. V projekt so bili vključeni obsojenci na vseh lokacijah ZPKZ (Dob, Ig, Ljubljana, Maribor, Celje, Koper) in mladoletniki iz PD Radeče. Izobraževalni programi so se izvajali samo v ZPKZ Dob, kjer se izvršujejo daljše kazni zapora, in v ZPMZKZ Celje, kjer se izvršuje kazen mladoletniškega zapora. Obsojenci so se lahko v izobraževalne programe vključili kadarkoli med šolskim letom. V okviru projekta se obsojencem omogoča, da brezplačno pridobijo formalno izobrazbo za različne stopnje šolske izobrazbe ter znanja, spretnosti in veščine za poklice, ki omogočajo zaposlitev in s tem življenje brez socialne pomoči po prestani kazni. Od začetka izvajanja projekta do konca leta 2022 je bilo v programe vključenih 1.540 obsojencev, od tega 190 v letu 2016, 226 v letu 2017, 257 v letu 2018, 221 v letu 2019, 125 v letu 2020, 249 v letu 2021 in 272 v letu 2022. Posamezen obsojenec je lahko vključen v različne programe znotraj projekta, tako je bilo 1.832 obsojencev, od začetka izvajanja projekta do konca leta 2022, vključenih v različne programe, in sicer 815 (šteti tudi priporniki) v delovno terapijo, 241 v izobraževalne programe in 776 v usposabljanja za delo (nacionalne poklicne kvalifikacije - NPK).

3. 2. 1. Izobrazbena struktura

Šolska in poklicna izobrazba obsojencev, obsojenk in mladoletnikov na dan 1. 1. 2022 in na novo sprejetih

Šolska izobrazba	na dan 1. 1.				na novo sprejeti				skupaj
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	skupaj	
ne znajo pisati, brati, računati	21	4	0	25	27	13	0	40	65
nedokončana OŠ	96	4	4	104	96	13	2	111	215
OŠ	253	14	0	267	294	8	0	302	569
nedokon. pokl., sred. ali gimnazija	9	8	10	27	67	4	3	74	101
nižja poklicna šola	38	1	0	39	92	2	0	94	133
srednja poklicna šola	280	14	0	294	309	3	0	312	606
srednja strok. šola ali gimnazija	162	22	0	184	143	16	0	159	343
nedok. višja, visoka oz. fakulteta	11	3	0	14	6	1	0	7	21
višja šola	19	1	0	20	14	1	0	15	35
visoka šola oz. fakulteta	34	6	0	40	23	0	0	23	63
SKUPAJ	923	77	14	1014	1071	61	5	1137	2151

Od vseh obsojencev, obsojenk in mladoletnikov v letu 2022 jih je imelo 739 (34,4 %) nižjo oz. srednjo poklicno šolo, 569 (26,5 %) osnovno šolo, 343 (15,9 %) srednjo strokovno šolo ali gimnazijo, 98 (4,6 %) pa jih je imelo višjo, visoko šolo oz. fakulteto. Nedokončano poklicno, srednjo šolo ali gimnazijo je imelo 101 (4,7 %) oseb, 21 (0,9 %) oseb je imelo nedokončano višjo, visoko šolo ali fakulteto. Brez šolske izobrazbe je bilo 280 (13 %) oseb, med njimi 65 (3 %) brez znanja pisanja, branja in poznavanja osnovnih računskih operacij. Raven formalne izobrazbe zaprtih oseb je ugotovljena na osnovi njihovih izjav o doseženi stopnji izobrazbe ob nastopu kazni. Dokazila o izobrazbi so predložili le tisti, ki so bili vključeni v izobraževanje.

Usposabljanje za pridobitev NPK viličarist v zavodu Dob

Usposabljanje v ZPKZ Dob za pridobitev NPK izvajalec visokih gradenj

3. 2. 2. Izobrazbena struktura vključenih v izobraževanje

Šolska in poklicna izobrazba obsojencev, obsojenk in mladoletnikov vključenih v izobraževanje

32

Šolska izobrazba	na dan 1.1.				na novo sprejeti				skupaj
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	skupaj	
ne zna pisati, brati, računati	9	0	0	9	10	6	0	16	25
nedokončana OŠ	28	0	4	32	35	6	3	44	76
OŠ	41	0	0	41	26	0	0	26	67
nedokon. pokl., sred. ali gimnazija	26	1	10	37	9	0	2	11	48
nižja poklicna šola	1	0	0	1	3	0	0	3	4
srednja poklicna šola	36	0	0	36	36	0	0	36	72
srednja strok. šola ali gimnazija	30	1	0	31	10	1	0	11	42
nedok. višja, visoka oz. fakulteta	0	0	0	0	2	0	0	2	2
višja šola	1	0	0	1	1	0	0	1	2
visoka šola oz. fakulteta	5	0	0	5	4	0	0	4	9
SKUPAJ	177	2	14	193	136	13	5	154	347

Od vseh obsojencev, obsojenk in mladoletnikov, ki so se v letu 2022 vključili v izobraževanje, jih je imelo 76 (21,9 %) nižjo oz. srednjo poklicno šolo, 67 (19,3 %) osnovno šolo, 42 (12,1 %) srednjo strokovno šolo ali gimnazijo, 11 (3,2 %) pa jih je imelo višjo, visoko šolo ali fakulteto. Z nedokončano poklicno, srednjo šolo ali gimnazijo jih je bilo 48 (13,8 %), z nedokončano višjo ali visoko šolo sta bila 2 (0,6 %). Brez šolske izobrazbe jih je bilo 101 (29,1 %), med njimi 25 (7,2 %) brez znanja pisanja, branja in poznavanja osnovnih računskih operacij.

3. 2. 3. Vključenost v izobraževalne programe

Po kategorijah zaprtih oseb so se v formalne oblike izobraževanja v letu 2022 vključevali obsojenci, obsojenke in mladoletniki. Izobraževalne programe so obiskovali tako znotraj kot zunaj zavodov, izobraževali so se v izobraževalnih programih za odrasle kot tudi v programih za mlade.

Število v posamezne oblike izobraževanja vključenih obsojencev, obsojenk in mladoletnikov po spolu v letu 2022

Izobraževalne oblike	vpisani				od teh								
					prekinili			končali			nadaljujejo		
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	m	ž	ml	m	ž	ml
opismenjevanje	27	6	2	35	6	6	0	0	0	0	21	0	2
osnovna šola	34	0	5	39	9	0	0	6	0	3	19	0	2
nižja poklicna šola	0	0	4	4	0	0	1	0	0	0	0	0	3
srednja poklicna šola	45	2	8	55	9	2	4	10	0	0	26	0	4
poklic. tečaj, mojstrski, del. izpit	243	0	1	244	41	0	0	196	0	1	6	0	0
srednja strok. šola, gimnazija	33	1	1	35	11	0	0	5	0	0	17	1	1
višja šola	7	0	0	7	1	0	0	1	0	0	5	0	0
visoka šola oz. fakulteta	8	0	0	8	1	0	0	0	0	0	7	0	0
SKUPAJ	397	9	21	427	78	8	5	218	0	4	101	1	12

33

V letu 2022 je bilo v izobraževanje vključenih 19,6 % vseh obsojencev, obsojenk in mladoletnikov. Predčasno je z izobraževanjem prekinilo 86 obsojencev in obsojenk ter 5 mladoletnikov. V večini primerov je razlog za prekinitev izobraževanja odpust s prestajanja kazni zapora. Kot razloge za prekinitev izobraževanja zavodi med drugim navajajo še premestitev v drug zavod, prepis v drug program, izpis, odklonitev ponovnega vpisa, odvzem financiranja izobraževanja zaradi neizpolnjevanja učnega dogovora, neizpolnjevanje pogojev za pristop k certificiranju, namestitvev v poseben strožji režim prestajanja zaporne kazni, neobiskovanje predavanj, transfer, vzgojni ukrep.

Največ zaprtih oseb je obiskovalo poklicne tečaje (oz. NPK programe) in programe srednje poklicne šole.

Delavnica Zavoda Vozim v ZPKZ Ljubljana

Praznovanje materinskega dne v ZPKZ Ig

Izdelovanje tipank v ZPKZ Koper

Sodelovanje z društvom invalidov v ZPMZKZ Celje

Število v posamezne oblike izobraževanja vključenih obsojencev, obsojenk in mladoletnikov v zavodu in izven zavoda v letu 2022

34

Izobraževalne oblike	v zavodu				izven zavoda			
	m	ž	ml	skupaj	m	ž	ml	skupaj
opismenjevanje	27	6	2	35	0	0	0	0
osnovna šola	33	0	5	38	1	0	0	1
nižja poklicna šola	0	0	4	4	0	0	0	0
srednja poklicna šola	45	0	8	53	0	2	0	2
poklic. tečaj, mojst., del. izpit	241	0	1	242	2	0	0	2
srednja strok. šola, gimnazija	30	0	1	31	3	1	1	5
višja šola	0	0	0	0	8	0	0	8
visoka šola oz. fakulteta	0	0	0	0	7	0	0	7
SKUPAJ	376	6	21	403	21	3	1	25

A/ Oblike izobraževanj v zavodu (formalne in neformalne)

Izmed vseh obsojencev, vključenih v izobraževanje, jih je v letu 2022 kar 94,4 % obiskovalo programe formalnega izobraževanja v zavodih. Zaprte osebe so obiskovale programe za pridobitev izobrazbe v zavodih Dob (269), OO Slovenska vas (30), OO Puščava (1), Celje (41), Koper (2), Oddelek Novo mesto (24), Maribor (10), Ig (6) ter v Prevezgojnem domu Radeče (20).

V zavodu Dob je osnovno šolo za odrasle izvajal Center za izobraževanje in kulturo (CIK) Trebnje. Oblika sodelovanja je stalna. Predavanj osnovne šole se je udeleževalo 38 obsojencev (od tega 3 iz OO Slovenska vas), od tega je bilo 14 obsojencev vključenih v opismenjevanje. Izobraževanje je uspešno zaključilo 6 obsojencev. Programe srednje poklicnega izobraževanja, srednje strokovnega izobraževanja in poklicno tehničnega izobraževanja je izvajal javni zavod Cene Štupar – Center za izobraževanje Ljubljana (CILJ). V programu Gastronomske in hotelske storitve se je predavanj udeleževalo 39 obsojencev (2 iz OO Slovenska vas in 1 iz OO Puščava), program je uspešno zaključilo 8 obsojencev (1 iz OO Slovenska vas in 1 iz OO Puščava). V programu Gastronomija in turizem se je predavanj udeleževalo 7 obsojencev (1 iz OO Slovenska vas), program

sta uspešno zaključila 2 obsojenca (1 iz OO Slovenska vas). V SSI program Logistični tehnik je bilo vpisanih 9 obsojencev (1 iz OO Slovenska vas), 1 obsojenec je program uspešno zaključil. V PTI program Logistični tehnik je bilo vpisanih 11 obsojencev (1 iz OO Slovenska vas), program je uspešno zaključil 1 obsojenec. V program PTI Gastronomija so bili vpisani 3 obsojenci (2 iz OO Slovenska vas).

V sklopu projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« je CIK Trebnje izvedel dve skupini usposabljanj za program NPK Čistilec prostorov; izvedeno je bilo tudi certificiranje - vključenih je bilo 31 obsojencev (od tega 10 iz OO Slovenska vas), 22 obsojencev je program uspešno zaključilo (10 iz OO Slovenska vas). Izvedeno je bilo usposabljanje za program NPK Viličarist. Program je izvajala Ljudska univerza Šentjur. Vključenih je bilo 52 obsojencev (8 iz OO Slovenska vas), od tega je 44 obsojencev pridobilo certifikat (8 iz OO Slovenska vas). Izvedeno je bilo tudi usposabljanje za program NPK Izvajalec del visokih gradenj. Usposabljanje je izvajal NaPok d.o.o. V program je bilo vključenih 19 obsojencev (2 iz OO Slovenska vas). Poklicno kvalifikacijo je pridobilo 14 obsojencev (2 iz OO Slovenska vas).

CIK Trebnje je v petih skupinah izvajal še tečaj slovenskega jezika za tujce (vključenih 91 obsojencev).

V zavodu Celje so v okviru projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« izvajali programa SPI Trgovec in SPI Gastronom hotelir. V zavodskih delavnicah in kuhinji omogočajo posameznim obsojencem, ki se izobražujejo v gostinskih, kovinarskih in mizarskih poklicnih programih, da opravijo zahtevani praktični pouk. Za obsojence se po potrebi organizira tudi učna pomoč (pedagogi v zavodu, Ljudska univerza Celje). V okviru projekta so izvedli en sklop delovne terapije (vključenih 9 obsojencev), program NPK Varilec mig-mag (8 udeležencev je uspešno zaključilo usposabljanje in preverjanje) ter NPK Pomočnik kuharja (6 obsojencev je uspešno zaključilo usposabljanje in preverjanje). V začetku leta 2022 so izvedli preverjanje za NPK Pomočnik kuharja za skupino, ki je usposabljanje izvedla v letu 2021 (4 kandidati so uspešno opravili preverjanje). Velik pomen se daje tudi opismenjevanju obsojencev ter pridobitvi osnovnošolske izobrazbe (10 obsojencev). Zaradi vse večjega števila tujcev in posledično porasta težav v sporazumevanju, so v sodelovanju z Ljudsko univerzo Celje v zavodu nadaljevali s tečajem slovenskega jezika za tujce (26 obsojencev).

V zavod Koper je bil en obsojenec premeščen iz ZPKZ Dob, kjer se je izobraževal v programu SPI Gastronomske in hotelske storitve. Zaradi izteka prestajanja kazni zapora šole ni zaključil. Drugemu obsojencu, ki je v ZPKZ Dob zaključeval OŠ in bil premeščen v Koper, so do zaključka izobraževanja manjkali 3 izpiti - premeščen je bil v ZPKZ Koper, Oddelek Nova Gorica, kjer je s šolanjem nadaljeval. V sodelovanju z Ljudsko univerzo Ajdovščina so nadaljevali z izvajanjem delovne terapije za pripornike (67 vključenih), v mesecu marcu so jo ponovno pričeli izvajati tudi za obsojence (11 vključenih).

Izvedba šahovskega turnirja v ZPKZ Maribor

Čistilna akcija v Odprtem oddelku Slovenska vas

Donacija izdelkov Odprtega oddelka Puščava otrokom iz Ukrajine

Udeležba zavodov Celje, Dob in Radeče na ogledu skokov v Planici

V zavodu Ljubljana so dvakrat mesečno potekale motivacijske delavnice, ki jih je izvajala organizatorica izobraževanja za odrasle iz javnega zavoda Cene Štupar v okviru Svetovalnega središča Osrednje slovenske regije. V Oddelku Novo mesto so v sodelovanju z Razvojno izobraževalnim centrom Novo mesto izvajali delavnice z različno tematiko v okviru Svetovalnega središča RIC Novo mesto in program opismenjevanja.

V zavodu Maribor zaradi premajhnega števila zainteresiranih niso organizirali izobraževanja za pridobitev formalne izobrazbe v zavodu. V sodelovanju z Andragoškim Zavodom Maribor so organizirali izobraževanje za pridobitev osnovnošolske izobrazbe. V okviru projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« so izvedli program NPK Čistilec prostorov (vključenih 7 obsojencev; 6 obsojencev je uspešno zaključilo usposabljanje). Certificiranje v letu 2022 še ni bilo izvedeno. Za pripornike je bilo preko projekta UŽU (Učenje za življenjsko uspešnost) organizirano izobraževanje iz angleškega (14 pripornikov) in slovenskega jezika (8 pripornikov), katera je izvedel Andragoški zavod Maribor. V okviru UŽU so bile izvedene tudi priložnostne ustvarjalne delavnice za pripornike. Na OO Rogoza so nadaljevali sodelovanje z Andragoškim zavodom Maribor. Njihova strokovna delavka je izvedla tečaj angleškega jezika. Izvajale so se tudi delavnice treninga socialnih veščin.

V zavodu Ig so v okviru projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« v sodelovanju s CDI Univerzum izvedli dva sklopa delovnih terapij (skupaj vključenih 19 obsojenk in 13 pripornic). Izvedli so usposabljanje za program NPK Tekstilni konfektor (6 obsojenk in 1 pripornica). Postopek certificiranja še ni bil izveden. V neformalni program opismenjevanja v zavodu je bilo vključenih šest obsojenk, ki so s programom sicer pričele, vendar se zaradi odsotnosti sodelavke, ki naj bi program izvajala, le-ta v nadaljevanju ni izvajal.

V Prevgojnem domu Radeče so imeli mladoletniki možnost vključitve v različne formalne izobraževalne programe: mizar, trgovec, avtokaroserist, obdelovalec lesa, pomočnik v tehnoloških procesih (ličar, kovinar), administrator, izvajalec suhomontažne gradnje, pečar- polagalec keramičnih oblog, gastronom-hotelir, tehnik varovanja in osnovna šola za odrasle. Po potrebi (interesi mladoletnikov, specifična znanja, sposobnosti, možnosti vpisov, razporedljive oblike in načini ter organiziranost izobraževanja...) so vzpostavili nove kontakte in se dogovorili za nova sodelovanja na izobraževalnem področju. Vzpostavljena je široka mreža izobraževalnih institucij. Nižje poklicno izobraževanje je potekalo kot redna oblika izobraževanja v izpitni obliki. Praktični pouk oziroma praktično usposabljanje pri delodajalcu se je v celoti izvajalo v učnih delavnicah. Pri srednjem poklicnem in strokovnem izobraževanju je bil v večini praktični pouk realiziran v delavnicah Prevgojnega doma Radeče, v manjšem obsegu tudi pri zunanjem delodajalcu. Priprave na izpite iz splošnih in strokovnih predmetov so potekale v zavodu. Delo se je izvajalo v kombinaciji s programi osnovne šole, priprav na nacionalne poklicne kvalifikacije, opismenjevanja ter v kombinaciji s poklicnim oz. strokovnim izobraževanjem. Predmetni

izpiti se v celoti izvajajo v izpitni obliki na matičnih šolah, s katerimi imajo mladoletniki sklenjene osebne izobraževalne načrte. Izvajale so se tudi številne oblike neformalnega izobraževanja (mizarska, kovinarska, plesarsko-ličarska in avtoličarska delavnica, kuhinja, vrtnarstvo in parkovno urejanje).

Z namenom krepitev duševnega zdravja, osebnega razvoja ter izboljšanja samopodobe smo za zaprte osebe v sodelovanju z Inštitutom Stopinje v letu 2022 nadaljevali z izvajanjem delavnic »Križpotja«. Delavnice so bile usmerjene h krepitevi in opolnomočenju obsojencev v času prestajanja kazni zapora, spodbujanju razmišljanj, načrtovanju in sprejemanju pomembnih odločitev za nadaljnje življenje, krepitevi socialnih in komunikacijskih veščin, ki bodo udeležencem lajšala vzpostavljanje in ohranjanje kakovostnih odnosov v družini in družbi, pridobivanju notranje gotovosti in nadgradnji socialnih veščin za vključevanje v življenje po prestani kazni zapora. Delavnice so potekale v živo, na lokacijah zavodov, sodelovali so obsojenci iz zavodov Maribor, Ljubljana, Celje, Novo mesto, OO Ig in OO Rogoza.

B/ Oblike izobraževanj izven zavoda (formalne in neformalne)

V zavodu Dob je en obsojenec na CDI Univerzum uspešno opravil 5. predmet na maturi - psihologija. Obsojenec je vse obveznosti in maturitetni izpit opravljal v zavodu. Dva obsojenca sta bila vpisana v višješolski študijski program Gostinstvo in turizem, ki ga izvaja Grm Novo mesto – Center biotehnike in turizma, višja strokovna šola. Študijske obveznosti so v letu 2022 opravljali na daljavo prek aplikacij Zoom in Teams. Oba obsojenca nadaljujeta z izobraževanjem. En obsojenec je v študijskem letu 2022/23 vpisan v 1. letnik dodiplomskega študija Management mednarodne logistike, ki ga izvaja Visoka šola za transport in logistiko. Obveznosti je opravljal na daljavo. En obsojenec je bil v študijskem letu 2021/22 vpisan na redni visokošolski študij Aplikativna kineziologija. Program izvaja Fakulteta za vede o zdravju. Obsojenec je obveznosti opravljal na daljavo. V študijskem letu 2021/22 sta bila 2 obsojenca evidenčno vpisana na dodiplomski študij na Teološki fakulteti. Obveznosti sta opravljal na daljavo. En obsojenec je bil odpuščen s prestajanja zaporne kazni. En obsojenec je v študijskem letu 2022/23 vpisan v 2. letnik rednega študija Zgodovine na Filozofski fakulteti Maribor. Obveznosti opravlja na daljavo. V OO Slovenska vas je bil en obsojenec vpisan v program srednjega strokovnega izobraževanja Ekonomski tehnik na Ekonomski šoli Celje. Obsojenec programa ni zaključil, saj je bil odpuščen s prestajanja zaporne kazni. En obsojenec je uspešno opravil mojstrski izpit za pridobitev naziva Kamnoseški mojster. Program je izvajala Obrtna zbornica Slovenija. Obsojenec je vse obveznosti opravljal v sklopu koriščenja zunaj zavodskih ugodnosti. En obsojenec je bil redno vpisan v višješolski študijski program Telekomunikacije, ki ga je izvajal Šolski center za pošto, ekonomijo in telekomunikacije Ljubljana. Obveznosti je opravljal v kombinirani obliki, se pravi na daljavo in na sedežu šole. Obsojenec je bil premeščen v drug zavod. En obsojenec je bil vpisan v višješolski študijski program Ekonomist, ki ga je izvajal Šolski center za pošto, ekonomijo in telekomunikacije Ljubljana. Program je uspešno zaključil. En obsojenec je redno vpisan v 1. letnik višješolskega programa Gostinstvo in turizem, ki ga izvaja Grm Novo mesto – Center biotehnike in turizma, višja

Čistilna akcija v ZPMZKZ Celje

Dogodek ob svetovnem dnevu Romov v ZPKZ Ig

Pohod obsojencev iz Oddelka Nova Gorica

Pohod na Slavnik za obsojence iz ZPKZ Koper

Turnir v biljardu v ZPMZKZ Celje

strokovna šola. Študijske obveznosti opravlja pretežno na daljavo, po potrebi pa tudi na sedežu šole. V študijskem letu 2021/22 je bil en obsojenec evidenčno vpisan v enoviti magistrski program na Teološki fakulteti. Obveznosti je opravljal pretežno na daljavo. Obsojenec je bil premeščen v zaprti del zavoda, kjer nadaljuje z izobraževanjem.

V zavodu Celje so imeli obsojenci možnost vključitve v redno šolo in dnevno obiskovanje pouka, programe izobraževanja ob delu z obiskovanjem predavanj in samoizobraževanje z izpiti s pomočjo konzultacij na

šolah. Zavod ima utečeno sodelovanje z izobraževalnimi ustanovami, kjer se najpogosteje izobražujejo njihovi obsojenci, glavna izobraževanja ostaja na Ljudski univerzi Celje. Glede na organizacijo dela in kadrovske možnosti se poslužujejo predvsem izobraževanja v zavodu. Obsojenci so zainteresirani predvsem za formalno izobraževanje, ker se zavedajo pomena uradnih spričeval za kasnejše zaposlovanje.

V Oddelku Nova Gorica se je izven zavoda izobraževal en obsojenec, ki je bil premeščen iz ZPKZ Koper in se ponovno vpisal na Ljudsko univerzo Nova Gorica z namenom zaključiti osnovnošolsko izobraževanje.

Na OO Ig se je en obsojenec izobraževal v Šolskem centru za ekonomijo, pošto in telekomunikacije - višja strokovna šola, višješolski program Telekomunikacije, redni študij. En obsojenec je obiskoval Biotehniški izobraževalni center Ljubljana, višja strokovna šola, višješolski program Gostinstvo in turizem, redni študij. En obsojenec je opravil izpit B kategorije.

V zavodu Maribor je en obsojenec nadaljeval z izrednim izobraževanjem na višješolskem programu, na višji strokovni šoli, en obsojenec se je vpisal v maturitetni tečaj. Na OO Rogoza en obsojenec opravlja doktorat, en obsojenec je bil vpisan v srednješolsko izobraževanje, kjer se pripravlja na pristop k maturi. Dvema obsojencema je bil omogočen vpis v šolo vožnje za opravljanje vozniškega izpita B kategorije.

V zavodu Ig sta bili dve obsojenki vključeni v formalni izobraževalni program izven zavoda, ena preko Ljudske univerze Radovljica v program za pridobitev srednje strokovne izobrazbe za naziv ekonomski tehnik ter druga preko Srednje frizerske šole B2 d.o.o. v program za prekvalifikacijo v frizerko.

V prevzgojnem domu je mladoletnica, ki je vpisana v poklicno srednješolsko izobraževanje, smer administrator, opravlja enomesečno obvezno praktično izobraževanje pri zunanjem delodajalcu. V šolskem letu 2022/2023 je en mladoletnik vpisan v srednješolski program smer tehnik varovanja, ki ga od novembra 2022 redno opravlja na matični šoli v Ljubljani.

C/ Viri financiranja izobraževanja

Program osnovne šole je brezplačen, saj sredstva zanj zagotavlja Republika Slovenija. Izobraževanje je bilo brezplačno tudi za vse, ki so se izobraževali v okviru projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« (obsojenci so krili le stroške popravnih izpitov). V okviru omenjenega projekta so se izvajala tudi usposabljanja in certificiranja za NPK-je in so bila prav tako v celoti financirana s strani Evropskega socialnega sklada in Republike Slovenije. Izobraževalne programe izven zavoda so si zaprte osebe financirale same in s pomočjo bližnjih.

V zavodu Dob so bili tečajji slovenskega jezika za tujce financirani s strani zavoda. V zavodu Celje so v sodelovanju z Ljudsko univerzo Celje organizirali program opismenjevanja in tečaj slovenskega jezika za tujce, ki sta bila za obsojence brezplačna. V zavodu Maribor so izvedli tečaj angleškega in slovenskega jezika ter ustvarjalne delavnice, ki so bile za zaprte osebe brezplačne. V Oddelku Novo mesto je finančna sredstva za izobraževanje obsojencev zagotovil Razvojno izobraževalni center Novo mesto, ki je sredstva pridobil na javnih razpisih. Za mladoletnike v prevzgojnem domu je bilo izobraževanje brezplačno. Sredstva sta zagotavljala prevzgojni dom in javni gospodarski zavod.

D/ Motiviranje obsojencev za izobraževanje

Zavedamo se, da je izobraževanje eden izmed pomembnejših dejavnikov rehabilitacije in normalizacije zaprtih oseb, zato so vsi obsojenci seznanjeni z možnostjo izobraževanja v času prestajanja kazni zapora že v fazi sprejema. Svetovalci oz. pedagogi obsojence na podlagi že pridobljene izobrazbe in izkušenj usmerjajo v različne oblike izobraževanj že v uvodnih razgovorih in tudi v nadaljevanju prestajanja kazni zapora (motivacijski razgovori). Prav tako so obsojenci glede izobraževanj informirani preko oglasnih desk, malih skupin, oddelčnih skupnosti. Obsojencem se poskušajo predstaviti pozitivni vidiki izobraževanj, kot na primer aktivno preživljanje prostega časa, nadgradnja znanj, pridobitev poklica, večja zaposljivost med in po prestani kazni, lažja vključitev v družbo po prestani kazni. Še posebej se spodbuja za vključitev tiste obsojence, ki so na prostosti že začeli kak program in ga niso dokončali. Način motiviranja je tudi v podeljevanju statusa izobraževanca, ki je z vidika podeljevanja ugodnosti enakovreden statusu delavca. V zavodu Celje tesno sodelujejo z Ljudsko univerzo Celje, ki obsojencem predstavljajo različna izobraževanja ter jim po potrebi nudijo učno pomoč. V zavodu Koper so v letu 2022 sodelovali z Ljudsko univerzo Ajdovščina. V Oddelku Novo mesto so imeli pomembno vlogo pri motiviranju obsojencev tudi strokovni delavci iz Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto. Na OO Rogoza imajo obsojenci možnost, da se obrnejo na Center za izobraževanje in poklicno svetovanje ter virtualna karierna središča. V prevzgojnem domu sta mladoletnike motivirala pedagoga-andragoga, skupaj z izvajalci izobraževanj. Proces motivacije se je začel že v sprejemni fazi s predstavitvijo izobraževalnih programov, ogledi delavnic in šole ter pogovori z delovnimi inštruktorji v učnih delavnicah in pedagogi-andragogi na šoli.

Obsojenci iz ZPMZKZ Celje sadijo drevesa v Mestni občini Celje

Nogometna tekma v ZPKZ Koper

E/ Omejitve

V programe v okviru projekta »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« se lahko vključijo samo tisti obsojenci, ki imajo dovolj dolgo kazen, da program zaključijo do konca trajanja projekta (do konca leta 2023). Posledično se obsojenci, ki so se želeli vpisati v program, ki ga zaradi krajše kazni ne bi mogli zaključiti v zavodu, ne morejo izobraževati brezplačno, zaradi česar se pojavi težava v zvezi s financiranjem izobraževanja.

V nekaterih zavodih je velika težava tudi v tem, da nimajo ustreznih oz. namenskih prostorov za izobraževalne aktivnosti. Učilnice za izvedbo izobraževalnih programov so zastarele. Prav tako se srečujejo s težavo slabo opremljenih računalniških učilnic oz. le-teh nimajo. Da bi izobraževalni proces v zavodu približali tistemu, ki poteka na institucijah zunaj zavoda, bi bilo potrebno učilnice opremiti z informacijsko-komunikacijsko tehnologijo.

V zavodih, kjer obsojenci prestajajo krajše kazni, je težava tudi v tem, da termini izobraževanja pri andragoških in drugih izobraževalnih ustanovah zaradi krajših kazni pogosto časovno ne sovpadajo z obdobjem prestajanja kazni.

Težavo predstavlja tudi dejstvo, da je obsojence, ki prestajajo krajšo kazen zapora, težko motivirati za izobraževanja, tisti z daljšo kaznijo pa velikokrat nimajo prostih izhodov in se zato težje vključujejo v izobraževanje zunaj zavoda.

V primeru izobraževanj zunaj zavoda se lahko zaplete v primerih, kjer kandidati nimajo izhodov in je potrebno izvajati namenske izhode v spremstvu, kar pa pomeni dodatni strošek v breme obsojence in hkrati kadrovske težave varnostne službe, ki dodatnih obremenitev (v tem primeru vezano na šolanje zunaj zavoda), ne zmore.

V prevzgojnem domu so se srečevali s težavami kot so: izostanki od pouka, nizko predznanje, motnje v vedenju, težave z odvisnostjo, nižje intelektualne sposobnosti, nizka in kratkotrajna motiviranost, občasno izobraževanje na daljavo, dejstvo, da mladoleniku šolanje ne predstavlja vrednote ter pridobivanje ustreznega zunanje dela.

F/ Uspehi

V vseh zavodih se je projekt »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« uspešno nadaljeval.

V zavodu Dob, OO Slovenska vas in OO Puščava se je kontinuirano izvajalo pet srednješolskih programov, ki so za obsojence, ki izpolnjujejo pogoje za izobraževanje v okviru evropskega projekta, v celoti brezplačni. Uspešno je bilo zaključenih sedem skupin usposabljanja za NPK programe, v katere sta bila vključena sto dva obsojenca. Osemdeset obsojencev je pridobilo nacionalno poklicno kvalifikacijo. Izvedenih je bilo tudi pet skupin tečaja slovenščine za tujce. Obsojencem, ki so vključeni v terciarno izobraževanje, so v skladu z možnostmi zavoda omogočali opravljanje študijskih

Velikonočni pirhi izpod rok obsojencev iz ZPKZ Dob

Velikonočna delavnica v ZPKZ Maribor

Pogovorni večer z Mitjo Duhom v ZPKZ Maribor

obveznosti na daljavo. V letu 2022 so zabeležili dvesto sedemdeset vpisov, oziroma dvesto šestindvajset obsojencev je bilo tekom leta vpisanih v različne izobraževalne programe.

V zavodu Celje se lahko pohvalijo z izvajanjem: srednješolskih programov (2 udeleženca sta uspešno opravila zaključni izpit), opismenjevanja, osnovne šole, zaključeno delovno terapijo ter NPK varilec mig-mag in zaključenim usposabljanje NPK Pomočnik kuharja – vse vzporedno z redno vodenimi in načrtovanimi izobraževalnimi aktivnostmi. Motivacija obsojencev - udeležencev je bila na visoki stopnji, vendar je tudi to področje zahtevalo dodatno mero pozornosti vseh, tako udeležencev izobraževanja kot izvajalcev ter zavodskih delavcev. Medsebojna povezanost in sodelovanje vseh služb se je v tem letu dodatno okrepila in nadgradila osnove, priučene za delo v epidemiološkem obdobju. V ospredje je postavljen posameznik, dobro timsko delo pa je eden najpomembnejših segmentov za doseg rezultatov zavodskega izobraževanja.

V zavodu Koper so preko celega leta izvajali delovne terapije (1x tedensko po dve skupini za pripornike in od marca dalje 1x tedensko za obsojence), kamor so vključili 67 pripornikov in 11 obsojencev, med njimi je bila večina tujcev.

V Oddelku Novo mesto so v sodelovanju z Razvojno izobraževalnim centrom Novo mesto ponovno pričeli z izvajanjem programa opismenjevanja za obsojence in delavnice v okviru svetovalnega središča Razvojno izobraževalnega centra Novo mesto. Velik uspeh prav gotovo predstavlja precejšnja obiskanost vseh izobraževalnih programov, ki so se izvedli ter pozitivne povratne informacije s strani zaprtih oseb.

V Oddelku Murska Sobota so sodelovali s Svetovalnim središčem Murska Sobota, ki deluje pri Ljudski univerzi Murska Sobota. Njihov svetovalec je v individualnih pogovorih obsojencem nudil brezplačne informacije in svetovanje o možnostih izobraževanja v programih za odrasle.

V zavodu Ig vsako vključevanje v proces formalnega izobraževanja štejejo kot uspeh, saj si obsojenke s tem ustvarjajo možnosti za pridobitev višje stopnje izobrazbe in širitev obzorja tudi v smislu preventive. Nadaljevali so z izvajanjem delovnih terapij (izvedli so dva sklopa), v katere so bile vključene tako obsojenke kot tudi pripornice. V zavodu je prvič potekalo usposabljanje za pridobitev nacionalne poklicne kvalifikacije Tekstilni konfektor, ki se ga je udeležilo šest obsojenk in ena pripornica.

V prevzgojnem domu je ob stalni pomoči pedagogov-andragogov večini mladoletnikov uspelo doseči zastavljene cilje (uspešno opravljanje izpitov, zaključevanje izobraževalnih programov ali vsaj posamezne letnike oz. razrede). V izobraževanje oz. delo so bili vključeni vsi mladoletniki, dodatno so izboljšali fleksibilnost in potrebno diferenciacijo ter utrdili zaupanje pri sodelujočih zunanjih izobraževalnih institucijah.

G/ Izzivi in predlogi za izboljšanje

Financiranje izobraževanj zaprtih oseb je z evropskim projektom »Razvoj delovnih kompetenc zaprtih oseb« z obsojencev in zavodov preneseno na druge vire, kar pomeni več možnosti in lažjo dostopnost za obsojence. Glede na to, da izobraževanje lahko pripomore v procesu rehabilitacije in zmanjšuje negativne učinke zapora, bi morali področju izobraževanja nameniti posebno pozornost, predvsem pa zagotoviti sredstva za kontinuirano izvajanje različnih formalnih programov. Smiselno bi bilo, da se na državni ravni poišče načine za enake možnosti zaprtih oseb na področju dostopnosti do sofinanciranja šolanja v času prestajanja kazni zapora. Glede na to, da je v naših zaporih vedno več tujcev, ki ne govorijo slovensko, bi bilo potrebno redno izvajati tečaje slovenskega jezika za tujce, katerih cilj je opismenjevanje tujcev za lažje vključevanje v zaporsko okolje v času prestajanja zaporne kazni in kasneje v vsakdanje življenje in družbo.

Šahovski turnir v ZPKZ Ljubljana

V zavodu Dob se srečujejo s prostorsko stisko, zastarelimi učilnicami in kadrovsko podhranjenostjo. Za zagotavljanje kvalitetnega izobraževanja bi bilo potrebno urediti dodatne šolske prostore, obstoječe pa posodobiti. Glede na število obsojencev, vključenih v izobraževanje, bi bilo potrebno zagotoviti dodatno strokovno osebje.

Opažamo, da je veliko obsojencev digitalno nepismenih. Ker je danes digitalna pismenost ključna veščina in kompetenca za uspešno delovanje posameznika v sodobni družbi, bi bilo potrebno digitalnemu opismenjevanju nameniti posebno pozornost. Potrebno bi bilo urediti računalniško učilnico, kjer bodo imeli obsojenci možnost spoznavanja različnih aplikacij in orodij. Zaželena bi bila računalniška učilnica z dostopom do interneta, saj bi lahko na ta način tudi obsojencem, ki so vključeni v terciarno izobraževanje, omogočili redno spremljanje in opravljanje študijskih obveznosti na daljavo.

V prevzgojnem domu se srečujejo z več izzivi: vključevanje mladoletnikov v interne in zunanje tečaje, odpiranje novih možnosti delovnega usposabljanja v okoliških podjetjih, dodatne izboljšave na področju varstva pri delu, organiziranje praktičnega pouka v sodelovanju z zunanjimi podjetji ali zavodi, postopna ureditev delavniških prostorov, pridobitev raznolikih naročil izdelkov in polizdelkov v okviru JGZ Rinka, samooskrba zavodov in sistemsko pridobivanje naročil državnih institucij, širitev zaposlovanja mladoletnikov na vrtu, v parku, na polju in v sadovnjaku.

Novoletna čajanka v Oprtem oddelku Slovenska vas

Nogometna tekma v ZPMZKZ Celje

3. 3. PEDAGOŠKO DELO IN PROSTOČASNE DEJAVNOSTI

3. 3. 1. Delo pedagogov

Strokovni delavci – pedagogi, pripravijo osebni načrt prestajanja kazni za vsako zaprto osebo ter usmerjajo zaprto osebo v tisto obliko obravnave, ki jo potrebuje. Sodelujejo v strokovnem timu, ki pripravlja mnenja o obravnavi vsake zaprte osebe posebej. Pedagog obsojenca spremlja, po potrebi dopolnjuje njegov osebni načrt, ocenjuje in koordinira obsojenčevo prestajanje kazni ter vodi upravne postopke in pripravlja potrebno dokumentacijo kot so poročila in mnenja za sodišča ter druge organe, redno vodi zapise o vseh opravljenih razgovorih (uvodni, informativni, razbremenilni, svetovalni), vodi potrebne evidence, z ostalimi strokovnimi delavci pripravlja letno poročilo, vodi osebni spis za obsojenca, sodeluje z ostalimi strokovnimi delavci, ipd. V letu 2022 so pedagogi izvajali tudi video-stike zaprtih s svojci.

Vrste aktivnosti/skupinske

Število seans	Obsojeniške			Mladoletniške			Skupaj		
	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi
Sestanki malih skupin	723	53	776	718	192	910	1441	245	1686
Sestanki oddelčnih / domskih skupnosti	101	7	108	7	0	7	108	7	115
Ostale oblike	788	2	790	12	0	12	800	2	802
SKUPAJ	1612	62	1674	737	192	929	2349	254	2603

35

Pedagog pri svojem delu uporablja individualne in skupinske metode dela. Razbremenilni razgovori, ki jih opravljajo, lahko prispevajo k ugodnejši klimi v zavodu in se nanašajo predvsem na stiske zaprtih oseb med prestajanjem kazni. V letu 2022 so pedagogi v vseh zavodih in prevzgojnem domu opravili skupno 2.603 skupinskih aktivnosti. Največ je bilo sestankov malih skupin (1.686), sestankov oddelčnih oziroma domskih skupnosti je bilo 115 in 802 ostalih oblik skupinskega dela. Sestanki malih skupin potekajo v vseh zavodih praviloma enkrat tedensko, vsak pedagog vodi skupine okoli 10 obsojencev. Kot tehnike dela se uporabljajo predavanja, vodene diskusije, izpolnjevanje vprašalnikov in delovnih listov, pogovor, interaktivne vaje, itd. Sestanki oddelčnih/domskih skupnosti se praviloma odvijajo enkrat mesečno, kjer so poleg pedagogov prisotni še drugi strokovni delavci, vodstvo zavoda ali oddelka, ter predstavniki oddelka za varnost. Ostale oblike skupinskega dela, ki ga izvajajo pedagogi, predstavljajo različne skupinske dogodke, ki pa nimajo vedno značaja kontinuiranega dela (sestanki po traktih, trening socialnih veščin, predavanja, recitali, predstavitve, razstave, tečaji, ustvarjalne delavnice, razni športni in kulturni dogodki, delavnice nenasilne komunikacije, peka palačink in pic, itd.). V prevzgojnem domu potekajo male skupine vsakodnevno, vodi jih pedagog.

Število aktivnosti/individualne

Število seans	Priporniki			Obsojenci			nadomestni zapor			Mladoletniki			Skupaj		
	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi
Uvodni razgovor	502	0	502	1246	54	1300	102	4	106	33	0	33	1883	58	1941
Svetovalni razgovor	638	0	638	7294	1542	8836	152	19	171	78	0	78	8162	1561	9723
Informativni razgovor	1872	0	1872	25266	159	25425	431	1	432	13	0	13	27582	160	27742
Intervencije/ razbremenilni razgovor	159	0	159	2098	9	2107	19	0	19	0	0	0	2276	9	2285
Učna pomoč	2	0	2	31	1	32	0	0	0	0	0	0	33	1	34
Ostalo	923	0	923	2642	62	2704	94	0	94	0	0	0	3659	62	3721
SKUPAJ	4096	0	4096	38577	1827	40404	798	24	822	124	0	124	43595	1851	45446

36

Individualno obliko obravnave v največji meri predstavljajo različne oblike razgovorov, intervencij in drugih oblik pristopov. Zaprte osebe se lahko na razgovore prijavljajo pisno preko prijavnice, ustno pri pravosodnih policistih ali neposredno pri pedagogu. Individualne oblike obravnave se izvajajo tudi na pobudo pedagoga. Zaradi narave dela pedagogov je težko točno številčno in vsebinsko ovrednotiti vse aktivnosti, kljub temu pa so v tabeli zabeležene tiste aktivnosti, ki so imele pomemben vpliv na nadaljnje usmerjanje pripornika, obsojenca ali mladoletnika.

V letu 2022 so pedagogi skupaj opravili 45.446 zabeleženih aktivnosti. Največ je bilo informativnih razgovorov - 27.742 (61 %), nato svetovalnih razgovorov - 9.723 (21,29 %), intervencij in razbremenilnih razgovorov, ki se izvajajo večinoma ob raznih izrednih dogodkih ali stiskah zaprtih oseb je bilo 2.285 (5,3 %), uvodnih razgovorov s pedagogom, ki so jih deležne vse zaprte osebe ob nastopu kazni, je bilo skupaj 1.941 (4,15 %). Pedagogi v nekaterih zavodih nudijo tudi učno pomoč, tovrstnih aktivnosti je bilo 34 (0,07 %), ostalih neopredeljenih srečanj je bilo 3.721 (8,19 %).

V prevzgojnem domu je zaradi narave dela nemogoče številčno ovrednotiti vse aktivnosti v obliki razgovorov. Pedagogi so namreč tesno vpleteni v vsakodnevne aktivnosti mladoletnikov v matičnih skupinah. To pomeni, da imajo mladoletniki možnost razgovora s pedagogi na vsakodnevni ravni, brez predhodne najave. Težko je številčno opredeliti tudi sodelovanje pedagogov s svojci. Razgovori (preko telefona, osebno – ob obiskih, predhodnih najavah za razgovore) potekajo redno pri načrtovanju in preverjanju koriščenja samostojnih ugodnosti izven zavoda. Razgovori potekajo redno tudi v obdobju, ko mladoletnik nima možnosti koriščenja samostojnih ugodnosti izven zavoda, saj je pomembno medsebojno sodelovanje in informiranost staršev o mladoletnikovem izpolnjevanju osebnega načrta. Zato se podatki v tabeli nanašajo le na mladoletne obsojence iz zavoda Celje.

Število razgovorov s svojci in sodelovanje z zunanjimi institucijami

37

Število	Priporniki			Obsojenci			nadomestni zapor			Mladoletniki			Skupaj		
	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi
Svojci/ostali	43	0	43	443	63	506	4	10	14	3	0	3	493	73	566
Zunanje inštitucije	199	0	199	2629	71	2700	48	4	52	11	0	11	2887	75	2962
Ostalo	17	0	17	426	30	456	3	3	6	3	0	3	449	33	482
SKUPAJ	259	0	259	3498	164	3662	55	17	72	17	0	17	3829	181	4010

Tudi tu je bilo zaradi številčnosti in potreb največ aktivnosti namenjenih obsojencem in obsojenkam. Od vseh 4.010 dogodkov je bilo največ sodelovanja z zunanjimi institucijami 2.962 (73,87 %), s svojci 566 (14,11 %) in ostalo 482 (12,02 %).

Sodelovanje s svojci in drugimi osebami poteka na več načinov, in sicer preko razgovorov v zavodu, preko telefona ali preko pisnih oblik komunikacije. S svojci in drugimi (če se s tem strinja tudi obsojenec) se razgovori opravljajo v zavodu, npr. pred pričetkom koriščenja ugodnosti, na željo obsojencev,

Izdelki zaprtih oseb iz ZPKZ Koper

v postopku odločanja o odobritvi dodatnih obiskovalcev, itd. Z zunanjimi institucijami se sodeluje osebno ob obiskih v zavodih, preko pisne dokumentacije (se posreduje oziroma pridobiva določene informacije, ki se jih nato uporablja pri nadaljnji obravnavi obsojenca), preko telefonskih pogovorov ali preko elektronske pošte. Najpogosteje se sodeluje s centri za socialno delo, z drugimi zavodi za prestajanje kazni zapora, z enotami za probacijo, z zavodi za zaposlovanje, domovi za starejše občane, upravnimi enotami, občinami, sodišči, zdravstvenimi ustanovami, policijo, bankami, nevladnimi organizacijami, samskimi domovi, društvi, delodajalci, izobraževalnimi ustanovami, veleposlaništvu, z zunanjimi delodajalci oz. delovnimi organizacijami, ambulantami za zdravljenje odvisnosti, društvi za pomoč odvisnikom in njihovim svojcem, itd.

Priprava zahtevnih besedil

Vrsta dokumenta	Priporniki			Obsojenci			nadomestni zapor			Mladoletniki			Skupaj		
	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi	m	ž	vsi
Osebni načrt/dopolnitve ON	0	0	0	4723	284	5007	87	6	93	149	11	160	4959	301	5260
Poročila/mnenja	236	0	236	2997	71	3068	9	0	9	36	3	39	3278	74	3352
Odločbe/sklepi	7	0	7	4947	183	5130	55	3	58	23	2	25	5032	188	5220
Ostalo	245	0	245	6176	404	6580	1	8	8	3	0	3	6425	412	6837
SKUPAJ	488	0	488	18843	942	19785	152	17	169	211	16	227	19694	975	20669

Delovno mesto pedagoga je v veliki meri tudi uradniško delovno mesto, zato je njihovo dejansko pedagoško delo podvrženo velikemu številu priprav zahtevnejših besedil. Obsojenca se med prestajanjem kazni spremlja, njegovo prestajanje kazni se obravnava na t. i. spremljevalnih konferencah, na podlagi katerih lahko nastajajo tudi dodatki in spremembe osebnih načrtov obsojencev. Teh je bilo v minulem letu 5.260 (25,45 %). Drugih oblik dokumentacije, denimo poročil za pogojni odpust, predčasni odpust, zaključnih poročil, poročil sodiščem, premestitve, prekinitve, poročila v zvezi z obravnavo pritožb, itd. je bilo 3.352 (16,22 %). Pripravljenih je bilo tudi 5.220 (25,26 %) odločb in sklepov. Pedagogi pripravljajo še ostala besedila in dokumentacijo v obliki zapisnikov, dovolilnic, seznamov dovoljenih obiskovalcev in dopisovalcev, uradnih zaznamkov, razne poizvedbe, itd. Tovrstnih dokumentov je bilo 6.837 (33,07 %).

Skupno število pripravljenih dokumentov in zahtevnih besedil (20.669) kaže, da je pedagoško delo v zaporih zelo obremenjeno z administrativnimi in upravnimi postopki, kar oddaljuje osnovno poslanstvo tega področja in zmanjšuje možnost intenzivnejšega izvajanja neposrednih pedagoških aktivnosti z zaprtimi osebami. Cilj je, da si prizadevamo za spremembe predpisov v smeri zmanjševanja administriranja.

Unicefove punčke iz cunj, izdelane v ZPKZ Ig, na razstavi v Državnem zboru

Projekt Svoboda ni siva z grafiti na obzidju ZPKZ Ljubljana

Delavnica ob svetovnem dnevu knjige v ZPKZ Maribor

3. 3. 2. Prostočasne dejavnosti

Prostočasne dejavnosti predstavljajo zelo pomemben del vsakdana obsojencev v času prestopanja kazni zapora, še posebej pri mladoletnikih. Prostočasne dejavnosti omogočajo aktivno preživljanje časa, priložnost za ustvarjanje in pozitivno samopotrjevanje, sproščanje napetosti in zmanjšanje razlikovanj na podlagi kulturnih, etičnih, verskih in socialnih dimenzij življenj mladoletnikov, zato jim je bila tudi leta 2022 namenjena velika pozornost.

Obsojenci in mladoletniki so preživljali prosti čas v najrazličnejših organiziranih dejavnostih, ki so jih vodili zavodski delavci. V vseh zavodih in oddelkih so prevladovala športno-rekreativne dejavnosti, pomembno vlogo so imele tudi ustvarjalne dejavnosti.

A/ Organizirane prostočasne dejavnosti v zavodu

V vseh zavodih so se obsojenci in mladoletniki vključevali v različne športne aktivnosti (fitnes, mali nogomet, košarka, namizni tenis, odbojka, balinanje, šah, pikado, badminton, tek, spreho-di), organizirani so bili različni turnirji (šah, balinanje, namizni tenis, nogomet, odbojka, pikado, crossfit, joga...).

V večini zavodov so bile organizirane različne ustvarjalne delavnice (izdelava novoletnih okraskov, čestitk in okraševanje oddelka, slikanje in drugo).

V zavodu Koper so z zunanjo sodelavko sodelovali pri izdelavi igrač za slepe in slabovidne, organizirali so več turnirjev v nogometu, v zavodu Celje so organizirali več ustvarjalnih, glasbenih in športnih delavnic, v zavodu Maribor so organizirali več ustvarjalnih delavnic in turnir v šahu, v PD Radeče so izvedli športne, literarno-kreativne, kuharske delavnice, potekata pa tudi planinska in glasbena dejavnost, v Oddelku Murska Sobota sta potekali ustvarjalna in literarna delavnica, razna športna tekmovanja in poučni kviz, v Oddelku Nova Gorica več ustvarjalnih delavnic in dva piknika, v zavodu Ljubljana je potekala delavnica okraševanja in nogometna tekma med obsojenci in ekipo društva Kralji ulice, v zavodu Ig so bile organizirane vsakodnevne prostočasne dejavnosti, v zavodu Dob so organizirali več športnih turnirjev in razne ustvarjalne delavnice, v Odprtem oddelku Puščava ustvarjalne delavnice in fotografsko razstavo obsojenca.

B/ Vključevanje obsojencev v prostočasne dejavnosti izven zavoda

V zavodu Koper so šli nekajkrat plavat v morje in šli na pohod na Slavnik, v zavodu Celje so sodelovali v čistilni akciji Mestne občine Celje, šli na pohode na Mrzlico, Celjsko koč, Boč, Čemšeniško planino in si ogledali rokometne tekme, v Oddelku Nova Gorica so se obsojenci udeležili dveh pohodov, v Odprtem oddelku Rogoza so nabirali kostanj in odšli na turnir v biljardu v Celje. V PD Radeče so organizirali tridnevni tabor na Magolniku, kopanje v letnem bazenu, ogled poletov v Planici in celodnevni izlet na morje.

C/ Gostovanja zunanjih ustvarjalcev v zavodu

V več zavodih je potekal projekt Križpotja v izvedbi zavoda Stopinje, delavnice zavoda Vozim in delavnice društva DrogArt. V zavodu Ig je v sklopu prireditve »Pozdrav poletju« gostoval čarodej Toni. V zavodu Maribor so dijaki Slomškove gimnazije pripravili glasbeni program, nekdanji obsojenec pa je predstavil svojo knjigo. V Odprtem oddelku Rogoza je gostoval pisatelj Tone Partljič, v Oddelku Murska Sobota so dijaki Gimnazije Murska Sobota pripravili glasbeni program za božično-novoletne praznike. V zavodu Ljubljana je bil v okviru projekta Glasba gre v svet izveden koncert klasične glasbe in pod mentorstvom študentov Pedagoške fakultete projekt Svoboda ni siva, v Oddelku Novo mesto so potekale delavnice zavoda RIC Novo mesto. V zavodu Koper je bil v okviru projekta Glasba gre v svet izveden koncert klasične glasbe, in koncert Etno Histeria. V PD Radeče je Glasbena šola Laško-Radeče izvedla koncert.

D/ Zavodske knjižnice

V zavodskih knjižnicah je potekala redna izposoja knjig, razen zavodu Celje, kjer knjižnica zaradi načrtovane prenove ni delovala, so pa omogočili izposoja knjig v sodelovanju z Osrednjo knjižnico Celje. Tudi v nekaterih drugih zavodih je bila omogočena izposoja v lokalnih in potujočih knjižnicah. Zavodske knjižnice so obogatile svoje zbirke s knjigami, ki so jim jih podarile lokalne knjižnice, izobraževalne ustanove in posamezniki. Za izposoja in vračanje knjig so skrbeli zaposleni in zaprte osebe. V zavodu Ig so bile najbolj izposojane knjige o osebni rasti, v ostalih zavodih pa predvsem romani, zgodovinske knjige in zakonodaja. Zavodi so se pridružili tudi akciji ob Svetovnem dnevu knjige - Noč knjige.

E/ Zavodski časopisi

Namen časopisov je predstaviti aktivnosti in življenje v posameznem zavodu kot ga vidijo in doživljajo zaprti. Izdajanje zavodskih glasil je v zadnjih letih nekoliko zamrlo. Razlogi za to so v pomanjkanju interesa, idej, pa tudi v pomanjkanju časa za organizacijo tovrstnih aktivnosti. Leta 2022 so v zavodu Maribor izdali eno številko zavodskega časopisa Ob fontani, v PD Radeče so izdali eno številko zavodskega časopisa Grajske novice in v Odprtem oddelku Rogoza dve številki zavodskega časopisa V parku.

Koncert klasične glasbe v jedilnici ZPKZ Ljubljana

F/ Omejitve

Zavodi se srečujejo s težavami glede zagotavljanja materiala za tovrstne aktivnosti ter pomanjkanjem osnovnih pripomočkov, pa tudi s kadrovskimi težavami, s prostorsko stisko in dejstvom, da ni na voljo dovolj primernih prostorov.

G/ Uspehi

V letu 2022 je bilo izvedenih precej dogodkov, pri čemer je pohvalna zagnanost zaposlenih in ustvarjalnost zaprtih oseb. Organizirane so bile tudi novosti, ki so pri zaprtih razvijale krepitev vrednot in medsebojno sodelovanje.

H/ Izzivi in predlogi za izboljšanje

V prihodnje se bo zasledovalo cilj čim več sodelovanja z zunanjimi ustanovami in s tem vključevanja v projekte, razvijanja kulturne dejavnosti, slikarskih tečajev, srečanj s pesniki, pisatelji, popotniki, igralci itd., organiziranja različnih športnih dogodkov, ustanovitve glasbene skupine, filmskega krožka, organiziranja koncertov in drugo. Potrebno bi bilo izobraževanje zaposlenih na področju priložnostnih aktivnosti in na področju specialnih oblik dela. S strani zaposlenih je bila izražena potreba, da se v vseh zavodih zaposli ustrezno usposobljenega delavca, ki bi se ukvarjal izključno z organiziranjem in izvajanjem priložnostnih dejavnosti. Nekateri zavodi opozarjajo na ureditev zunanjih površin za športne dejavnosti. Poudarjajo, da je nujno potrebno povezovanje zavodov, izmenjava idej, metod dela in skupna strategija zavodov. Opozarjajo še, da bi bilo nujno potrebno urediti možnost prodaje izdelkov, ki nastanejo v okviru priložnostnih dejavnosti.

Obsojenci iz ZPMZKZ Celje so obiskali jamo Pekel

Nogometni turnir v ZPKZ Koper

3. 4. PSIHOLOŠKA DEJAVNOST

Delo psihologov v zavodih je bilo vsebinsko raznoliko in prilagojeno obravnavani populaciji. Vsi zavodski psihologi so s sprejetimi zaprtimi osebami opravljali uvodne razgovore. Ponekod so jih opravili z vsemi, večinoma pa so se usmerjali na vedenjsko zahtevnejšo populacijo. Na uvodnih razgovorih so zaprte osebe seznanjali z zavodskim življenjem. Predstavili so jim psihološke storitve in druge oblike zavodskih dejavnosti ter jih usmerjali in spodbujali k funkcionalnemu vedenju. Zaznavali so morebitno osebno problematiko, kot so prilagoditvene težave, odvisnost, samomorilno ogroženost in psihične težave ter izpeljali potrebne ukrepe za obravnavo in rešitev problematike. Uvodna diagnostika je bila bolj poglobljena v zavodih z manjšim prilivom zaprtih oseb. Psihodiagnostične ugotovitve so bile v pomoč pri izdelavi okvirnih individualnih programov dela z obsojenci. V nadaljnjem svetovno-terapevtskem delu z zaprtimi osebami so psihologi te ugotovitve dopolnjevali v smislu procesne diagnostike.

Vrste psiholoških obravnav po kategorijah zaprtih oseb in po spolu

Vrsta obravnave	priporniki			obsojenci			nadomestni zapor			mladoletniki			skupaj		
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi
uvodni razgovori	33	406	439	31	592	623	2	0	2	0	5	5	66	1003	1069
kontinuirane obravnave	10	274	284	101	1207	1308	0	0	0	0	39	39	111	1520	1631
krizne intervence	0	36	36	1	98	99	0	0	0	0	0	0	1	134	135
razbrem. razgovori	62	358	420	207	425	632	0	0	0	0	0	0	269	783	1052
informativni razgovori	5	1559	1564	11	411	422	0	0	0	0	1	1	16	1971	1987
SKUPAJ	110	2633	2743	351	2733	3084	2	0	2	0	45	45	463	5411	5874

39

V letu 2022 so psihologi opravili 1.069 uvodnih razgovorov, od tega 439 (41,1 %) s priporniki, 623 (58,3 %) z obsojenci, 5 (0,5 %) z mladoletniki ter 2 (0,2 %) z osebama, ki jima je bila izrečena kazen nadomestnega zapora. Število vseh opravljenih uvodnih razgovorov je za 9 razgovorov, ali 0,8 % večje od lanskega.

Psihologi so skupaj opravili 5.874 seans, kar je 1,8 % manj kot v letu 2021. V 135 primerih je šlo za krizne intervencije, ki se izvajajo ob akutnih osebnih stiskah, kot so samomorilne težnje in samopoškodbe, depresivna stanja in akutne čustvene napetosti. V 1.052 primerih je bil opravljen razbremenilni razgovor.

416 zaprtih oseb je bilo kontinuirano obravnavanih. Z njimi je bilo opravljenih 1.631 razgovorov, kar je za 5,6 % seans več kot v letu poprej. Na število seans poleg posameznikove psihološke problematike vpliva tudi časovni dejavnik (koliko časa je zaprta oseba v določeni ustanovi). Najdaljše kontinuirane obravnave tako potekajo v zavodu Dob, kjer obsojenci prestajajo najdaljše kazni.

Poleg obravnav, povezanih s psihološko problematiko zaprtih oseb, so psihologi opravili tudi 1.987 informativnih razgovorov, kar je za 5 % manj kot v letu poprej.

Število psihološko obravnavanih oseb po kategorijah in po spolu

Število oseb	priporniki			obsojenci			nadomestni zapor			mladoletniki			skupaj		
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi
obrnave	1	104	105	17	290	307	0	0	0	0	4	4	18	398	416
intervence	0	32	32	1	93	94	0	0	0	0	0	0	1	125	126
razgovori	35	688	723	63	1096	1159	2	0	2	0	5	5	100	1789	1889
SKUPAJ	36	824	860	81	1479	1560	2	0	2	0	5	5	119	2308	2427

40

V različne oblike psihološke obravnave je bilo vključenih 2.427 zaprtih oseb. Od tega je imelo 860 osebi status pripornika (35,4 %), 1.560 je bilo obsojencev (64,3 %) in 5 mladoletnikov (0,2 %). Kontinuirano je bilo obravnavanih 416 oseb, med njimi 105 pripornikov, 307 obsojencev in 4 mladoletniki. Praviloma so bile obravnave pripornikov krajše, vendar mnoge med njimi strokovno nič manj zahtevne, še zlasti ob kriznih posredovanjih. Tovrstne pomoči je bilo deležnih 126 oseb.

Število zaprtih oseb, s katerimi so psihologi opravili različne vrste seans, se je povečalo za 2,5 %, oziroma 60 oseb, pri čemer se je število vseh opravljenih seans zmanjšalo za 1,8 %, oziroma 108 seans. Število informativnih in razbremenilnih razgovorov se je zmanjšalo za 5 %, število uvodnih razgovorov se je povečalo za 0,8 %, število razgovorov znotraj kontinuiranih obravnav pa za 5,6 %.

Število kriznih intervencij se je zmanjšalo za 24,6 %. Število oseb, ki so bile interventno obravnavane pa za 6 %. Število oseb, ki so bile kontinuirano obravnavane, se je povečalo za 4,5 %. Povprečna obravnava je trajala 3,9 seanse in se glede na preteklo leto ni spremenila.

Vrsto in vsebino obravnav so določale tako posameznikova problematika, motivacija in sposobnost za spremembo, kot tudi strokovna izhodišča posameznih psihologov. Ta so pokrivala različna področja – od učenja spretnosti komuniciranja in socialnih veščin do razvojno-analitičnega in kognitivno-vedenjskega pristopa.

Tudi v tem letu je v zavodu Dob pri Mirni kontinuirano delovala edukativna skupina za obsojence s kaznivimi dejanji zoper spolno nedotakljivost. Udeleženci skupine so se dobili na 15 seansah v trajanju ene ure, ki so potekale praviloma enkrat tedensko. Izvedena sta bila dva ciklusa skupinskih srečanj. V skupinsko psihološko obravnavo je bilo skupaj vključenih 17 obsojencev. Eden od udeležencev je bil zaradi izostankov iz skupine izključen.

Psihologi so se v letu 2022 vključevali tudi v obravnave oseb s težavami zaradi zlorabe drog in alkohola in obravnave oseb s kaznivimi dejanji z elementi nasilja ter v kadrovske selekcije.

Kadrovska zasedenost s psihologij tudi v tem letu ni bila zadostna. Ena psihologinja v zavodu Maribor je bila večji del leta odsotna. V Prevzgojnem domu Radeče že od sredine leta 2021 nimajo psihologa. V sled tega kadrovskega primanjkljaja so psihologi z zavoda Dob opravljali individualno psihološko obravnavo štirih mladoletnikov, storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, v prevzgojnem domu. Nezasedenost teh dveh mest botruje tudi nižjemu številu opravljenih psiholoških seans.

V letu 2022 je z usposabljanjem za delovno mesto psihologa nadaljevala psihologinja - pripravnica, kateri je bilo s strani zaposlenih psihologov nudeno mentorstvo ter ustrezna strokovna podpora in vodenje. Psihologinja je kasneje imela možnost zaposlitve v PD Radeče, za kar se ni odločila.

Izvedeni so bili trije aktivni psihologov. Tridnevno izobraževanje iz psihodrame in štiridnevno izobraževanje v sodelovanju z Enoto za forenzično psihiatrijo. Supervizije psihologov so se v letu 2022 odvijale v skladu z načrtovanim. Izvedeno je bilo vseh osem seans v trajanju po pet ur.

V letu 2022 je psihološka služba nadaljevala sodelovanje z Upravo za probacijo na področju obravnave storilcev spolnih kaznivih dejanj. Na obdobjih srečanjih smo izmenjevali izkušnje in obravnavali posamezne primere.

Izdelki ZPKZ Maribor, podarjeni Zavodu Dornava

3. 5. SOCIALNO DELO IN POMOČ PRI SOCIALNEM VKLJUČEVANJU PO ODPUSTU

3. 5. 1. Socialna obravnava pripornikov

V letu 2022 so socialni delavci nudili pomoč s področja socialnega dela pri 53,9 % (377) na novo sprejetih pripornikov in pripornic v osmih zavodih za prestajanje kazni zapora, kjer se izvršuje pripor (zavodi Ljubljana, Celje, Maribor, Ig, Koper ter oddelki Novo mesto, Murska Sobota in Nova Gorica). Socialno strokovno delo v priporu je usmerjeno predvsem v razreševanje kriznih situacij, kot je urejanje in vzdrževanje stikov s svojci, odvetniki, rejniki ter razreševanje slabega materialnega stanja. V pomoč so zajeta tudi raznovrstna svetovanja za razreševanje osebnih stisk z informativnimi in razbremenilnimi razgovori ter motivacijskimi razgovori za pripornike, ki so bili v zavodu ocenjeni kot samomorilno ogroženi.

Med izvrševanjem pripora je bil v 103 primerih (14,7 %) vzpostavljen stik s pristojnimi centri za socialno delo oziroma z ostalimi nosilci socialne varnosti. Poleg centrov za socialno delo je bil zaradi reševanja težav vzpostavljen kontakt tudi z Zavodom za zdravstveno zavarovanje, izobraževalnimi institucijami, upravnimi enotami, humanitarnimi organizacijami, bankami, Zavodom za pokojninsko in invalidsko zavarovanje ter drugimi organizacijami. Priporniki so se v zavodih vključevali v raznovrstna izobraževanja in delavnice. V Zavodu za prestajanje kazni zapora Ig so v letu 2022 za pripornice nadaljevali projekt skupinske in individualne oblike svetovanja in izvajanja delovne terapije »Stopinje v svobodo«, ki ga izvaja zunanji izvajalec. Ohranja se tudi praksa sodelovanja z Osrednjo knjižnico Celje.

Novoletna dekoracija Odprtega oddelka Puščava

V letu 2022 je bila pri obravnavi pripornikov najbolj izpostavljena problematika urejanje oblačil ter težava pri sporazumevanju s tujci, ki ne govorijo enega od svetovnih jezikov.

3. 5. 2. Socialna obravnava obsojencev in mladoletnikov

A/ Sprejemna faza

V letu 2022 so socialni delavci v sprejemnem obdobju v okviru ocene potreb in tveganj in priprave osebnega načrta za vse osebe izdelali načrt socialnega vključevanja po odpustu z opredeljenimi cilji in potrebami. Za obsojence, obsojene na kazen zapora na način, da še naprej delajo ali se izobražujejo in prebivajo doma, razen v prostih dneh, praviloma ob koncu tedna (86. čl. KZ-1 – zapor ob koncu tedna), ter za tujce z izgonom, je bil načrt socialnega vključevanja izdelan v omejenem obsegu.

Pri 184 obsojencih in mladoletnikih so ugotovili kompleksno socialno problematiko in potrebe po intenzivnejši socialni pomoči. Štirje so odklonili socialno obravnavo v zavodu.

V letu 2022 je bilo na pristojne centre za socialno delo posredovanih 508 zaprosil za podatke iz uradnih evidenc, prejeli smo 440 odgovorov za novo sprejete obsojence in mladoletnike. Zavodi podatkov centrov niso naprošali za obsojence tujce in za tiste s kratkimi kaznimi.

Število vseh novo sprejetih obs	Število obs, ki ima mladoletne otroke	Število mladoletnih otrok
1045	528	554

B/ Sodelovanje z zunanjimi izvajalci socialnega varstva in drugimi ustanovami, društvi, nevladnimi organizacijami

Izvajanje načrta socialnega vključevanja in reševanje večine socialnih težav posameznika nista mogoči brez povezovanja zavodske socialne službe z zunanjimi ustanovami. Pogosta večplastnost problemov zahteva tudi sodelovanje drugih ustanov.

Sodelovanje zavodov z zunanjimi ustanovami

42

Naziv institucije	število stikov
centri za socialno delo	1.801
zavodi za zaposlovanje	120
delovne organizacije	485
Rdeči križ in Karitas	175
zdravstvene institucije	71
izobraževalne institucije	101
stanovanjske organizacije	174
ZPIZ	38
domovi za starejše občane	51
samski domovi	141
drugo	521
SKUPAJ	3.678

Beležimo 230 obiskov socialnih delavcev centrov za socialno delo in 220 obiskov drugih oseb iz organizacij in društev (Karitas, društva Zdrava pot, Zrno, Stigma, UE, UPRO, notar, DKU, zavetišče za brezdomce, ZRSZ, DNK, DPČ, PP, šole, Inštitut Vir, fotograf, Zveza društev zdravljenih alkoholikov, RIC, DrogArt, Inštitut Stopinje, delodajalec).

Razstava fotografij obsojenca iz Odprtega oddelka Puščava v DSO Trebnje

Izvajanje načrta socialnega vključevanja in reševanje večine socialnih težav posameznika nista mogoči brez povezovanja zavodske socialne službe z zunanjimi ustanovami. Pogosta večplastnost problemov zahteva tudi sodelovanje drugih ustanov. Vsebine dela so bile prilagojene posameznikovim potrebam in specifičnim življenjskim situacijam. Najpogostejše vsebine so bile razreševanje aktualne socialne problematike, razbremenilni razgovori, socialno svetovanje po načrtu in dogovoru, razreševanje socialne problematike v domačem okolju in delo z družino, pomoč pri zaposlovanju med prestajanjem kazni in ob odpustu, zagotavljanje materialne varnosti obsojenca med prestajanjem kazni in ob odpustu, reševanje nastanitvene problematike, ugotavljanje možnosti za delo in invalidnosti, sodelovanje pri obravnavi odvisnosti, načrtovanje pogojnega odpusta z varstvenim nadzorstvom, financiranje določenih oblik izobraževanja ter usmerjanje v različne zunanje obravnave z namenom reševanja njihovih težav.

C/ Osrednje vsebine socialnega dela v času prestajanja kazni

1. Pomoč ali urejanje z družino je potrebovalo 301 oseb.
2. Pomoč ali urejanje na materialnem področju je potrebovalo 645 oseb.
3. Podanih je bilo 98 predlogov za sklic MDT.
4. Sodelovanje s centri za socialno delo je s strani zavodov sistemsko ocenjeno kot dobro in ustrezno. V času pred odpustom je celotna obravnava osredotočena na konkretne priprave na odpust: zaposlitev, nastanitev, urejanje materialnih razmer in pripravo ožjega domačega okolja na vrnitev obsojenca ali mladoletnika. Pri procesu socialnega vključevanja obsojenca po odpustu poleg zavoda sodelujejo centri za socialno delo, ki za obsojenca pripravijo program potrebnih ukrepov za pomoč po odpustu. Obsojenci brez materialnih sredstev, ki jim v času prestajanja kazni zapora ni bilo moč zagotoviti drugega vira preživljanja, so pogosto mesec dni pred odpustom na pristojni center za socialno delo posredovali vlogo za dodelitev izredne denarne socialne pomoči.
5. Terensko delo:
 - 14 obiskov na domu,
 - 115 obiskov na CSD,
 - 3 obiski na Zavodu RS za zaposlovanje,
 - 104 drugih obiskov (materinski dom, šola, knjižnica, URSOIM, ZPIZ, stanovanjski sklad, ZZZS, društva, UE, UPRO, zavetišče, RK, Karitas, banka, pošta, samski dom, delodajalec, najemodajalec).

D/ Predodpustna faza

1. V zavodih so opravili 205 strokovnih timov s pristojnimi centri za socialno delo zaradi priprave programa potrebnih ukrepov za pomoč obsojencu po prestani kazni zapora.
2. Za pripravo pogojnega odpusta z varstvenim nadzorstvom je bilo opravljenih 47 koordinacij s probacijskimi enotami.
Predlagane naloge po številu:
 - 14 brez navodila,
 - 3 alkohol,
 - 5 nasilje,
 - 6 psihološka ali druga posvetovalnica.
3. Skladno z 99. čl. ZIKS-1 se je šest mesecev pred odpustom prijavilo v evidenco brezposelnih na ZRSZ in se vključilo v programe aktivnega iskanja zaposlitve 127 oseb.
4. Trije obsojenci so se glede na aktivno iskanje zaposlitve uspeli zaposliti preko Zavoda RS za zaposlovanje 6 mesecev pred odpustom.

Zaposlitev

1. Med odpuščenimi obsojenci jih je bilo 241 pred nastopom kazni zaposlenih. Zaradi nastopa kazni jih je zaposlitev izgubilo 128.
2. Zunaj zavoda je bilo pri pravnih ali fizičnih osebah (52. čl. ZIKS) zaposlenih 30 oseb.

Delež urejene oziroma neurejene zaposlitve ob odpustu obsojencev

Zavod	urejena zaposlitev			neurejena zaposlitev			SKUPAJ
	M	Ž	ML	M	Ž	ML	
	277	3		821	57	5	1163

Razlogi za neurejeno zaposlitev ob odpustu

	M	Ž	ML
zaposlitve ni bilo možno zagotoviti – prijava na ZRSZ	318	3	
zaposlitve ni bilo možno zagotoviti – brez prijave na ZRSZ	173	35	1
tujci	190	13	1
zdravstveni razlogi	22	3	
vklučeni v postopek ugotavljanja delazmožnosti	8		
odklonitev pomoči	18		
vklučeni v redno izobraževanje	1		2
upokojenci	29	6	
drugo	339		1
Skupaj	1098	60	5

Nastanitev

Med odpuščenimi je imelo urejeno nastanitev 1.162 oseb.

Nastanitev	M	Ž	ML
v lastnem domu (kjer je živel/a prej)	605	43	3
pri sorodnikih (na novo)	133	8	
v podnajemniški sobi	46	2	
v samskem domu	51		
zavetišče za brezdomce	32	2	
v dodeljeni sobi ali stanovanju	44		
v prehodnem domu za tujce	52		
v domu za starejše občane		1	
neurejena nastanitev	1	1	
drugo	199	3	2
skupaj	1098	60	5

Zaradi prestajanja kazni je izgubilo nastanitev 124 oseb. Med njimi je pomoč pri urejanju nove nastanitve potrebovalo 61 oseb.

Pomoč pri urejanju nastanitve je odklonilo 17 oseb.

Urejanje nastanitve za obsojence po prestani kazni zapora je izredno težko, saj centri za socialno delo ne razpolagajo z namestitvenimi kapacitetami, poleg tega je potrebno omeniti, da stanovanjska politika za zaprte osebe še vedno nima izdelane strategije ali vizije in zato obsojene osebe s svojim socialnim statusom nimajo večjih možnosti lastnega razreševanja nastanitvenega problema. Razpisi za neprofitna stanovanja so redki, stanovanj je malo, tudi za dodelitev bivalne enote so dolge čakalne vrste.

Materialna pomoč

V letu 2022 so obsojenci na centre za socialno delo podali 515 vlog za dodelitev denarne pomoči.

Obsojenci in mladoletniki so bili deležni pomoči v obleki in obutvi v 441 primeru.

3. 5. 3. Prostovoljstvo

V letu 2022 prostovoljstvo ni potekalo iz zakonskih razlogov.

3. 5. 4. Število individualnih razgovorov socialnega delavca

Število oseb	priporniki			obsojenci			mladoletniki			skupaj		
	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi	ž	m	vsi
uvodni razgovori		260	260	37	957	994		2	2	37	1219	1256
svetovalno/motivacijski razgovori	5	268	273	31	1504	1535		36	36	36	1808	1844
informativni razgovori	26	831	857	188	4134	4322		9	9	214	4974	5188
razbremenilni razgovori	5	138	143	60	1035	1095		10	10	65	426	491
ostalo	16	40	56	166	278	444				182	318	500
SKUPAJ	52	1537	1589	482	7908	8390		57	57	534	8745	9279

45

3. 5. 5. Osnovni problemi socialnega dela v zavodu in nove oblike dela

Osnovne aktivnosti socialnega dela v zavodu so usmerjene v zagotavljanje stvarnih in materialnih pogojev pri ponovnem vključevanju obsojencev v okolje po odpustu s prestajanja kazni. V preteklem letu je bilo povečano sodelovanje s CSD v zvezi z utemeljenostjo razlogov za prekinitve kazni zapora. Socialni delavci so obsojence v predodpustni fazi usmerjali v različne zunanje obravnave z namenom soočanja in razreševanja osebnostnih težav. Prav tako so jih usmerjali v oblike usposabljanj in formalnega izobraževanja z namenom pridobivanja novih znanj in veščin za lažje vključevanje v družbo in trg dela. Obsojence usmerjajo v lastno aktivnost pri izpolnjevanju posameznih vlog, obrazcev, formularjev z namenom pridobivanja funkcionalne pismenosti, pri čemer jim ustrezno svetujejo. Dejavno jih vključujejo v raznorazne dodatne programe, ki se v zavodih izvajajo z namenom zagotovitve pestrosti ponujenih aktivnosti zaprtim osebam. Izvajajo se tudi srečanja v obliki skupin, namenjenim obsojencem, ki so pred odpustom iz zavoda.

Opaziti je porast števila tujcev in obsojencev, ki so potrebovali kompleksnejšo socialno obravnavo, saj je šlo pri njih za kazniva dejanja z elementi nasilja, neurejene odnose z bližnjimi, stanovanjsko problematiko in dolgoletne težave z odvisnostjo.

Pogosto so se strokovni delavci srečevali s težavami obsojencev pri zagotavljanju zaposlitve v povezavi s kaznovanostjo ter nastanitvijo po prestani kazni zapora. Še vedno ostaja težava izdelava osebnega dokumenta pri zaprtih, ki nimajo denarnih sredstev in odpiranje bančnih računov.

K olajšanju pogojev dela strokovnih delavcev v zavodih bi prispevala že delna birokratska razbremenitev.

Direktor ZPKZ Dob je Vrtnu Mirna doniral izdelke Odprtega oddelka Puščava

3. 6. ZDRAVSTVENA OSKRBA

3. 6. 1. Zdravstveni pregledi v zavodskih ambulantah

Zdravstveno oskrbo na primarni ravni zaprtim osebam zagotavljajo zdravstveni domovi v okviru javne zdravstvene mreže na območjih zavodov, pri čemer sodelovanje poteka v skladu z dogovorom, sklenjenim med zavodom in zdravstvenim domom. Na podlagi splošnih predpisov o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju imajo zaprte osebe pravico do zdravstvenih storitev po teh predpisih, razen pravic, ki so jim s specialnim predpisom omejene. Zdravstveni domovi v zavodih za prestajanje kazni zapora zagotavljajo ambulanto splošnega zdravnika, psihiatra, ambulanto centra za odvisnost, zobozdravnika, ginekološko ambulanto za zaprte ženske in kliničnega psihologa. Zdravstvena dejavnost se za zaprte osebe opravlja tudi v ustreznih zdravstvenih ustanovah zunaj zavoda, vendar o takšni napotitvi na pregled ali zdravljenje odloča zdravnik regionalnega zdravstvenega doma, ki v zavodu opravlja zdravstveno dejavnost.

Pri zdravstveni oskrbi zaznavamo težave zaradi jezikovnih ovir pri obravnavi velikega števila tujcev. Pojavljale so se tudi občasne težave s programom Promedica, manipulacijami s terapijo in zlorabami bolniških staležev s strani zaprtih oseb.

3. 6. 2. Specialistični pregledi zaprtih oseb zunaj zavoda

Paciente je bilo pogosto potrebno prenaročati zaradi odpovedi spremstev. Težave pri spremstvih povzročajo predvsem nujna stanja pacientov. V nekaj primerih je bilo potrebno paciente voziti na preglede v bolj oddaljene kraje.

Število specialističnih pregledov izven zavoda

47	Priporniki	
	Moški	1113
	Ženske	53
	Mladoletniki	1
	SKUPAJ	1167
	Obsojenci	
	Moški	2918
	Ženske	320
	Mladoletniki	39
	SKUPAJ	3277
	Nadomestni zapor	
	Moški	13
	Ženske	
	Mladoletniki	
	SKUPAJ	13

3. 6. 3. Bolnišnično zdravljenje zaprtih oseb z varovanjem in brez varovanja

Težave povzročajo predvsem nepredvidene hospitalizacije, kadrovska stiska in pridobivanje povratnih informacij iz bolnišnic.

Število bolnišničnih zdravljenj z varovanjem ali brez - moški

	1				2				3			
	P		O		P		O		P		O	
varovanje	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE
	7		6	11	10		20	29				2
	4				5				6			
	P		O		P		O		P		O	
varovanje	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE
					35	2	31	1			1	

(48)

Število bolnišničnih zdravljenj z varovanjem ali brez – ženske in mladoletniki

	1				2				3			
	P		O		P		O		P		O	
varovanje	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE
			7									
	4				5				6			
	P		O		P		O		P		O	
varovanje	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE
								5				

(49)

mladoletniki - varovanje	1		2		3		4		5		6		Skupaj	
	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE	DA	NE
Ig														
Celje														
Radeče										4				
Radeče - ž										1				
SKUPAJ										5				

Legenda: 1. UKC Ljubljana 4. CMZ Ljubljana
2. splošne bolnišnice 5. Forenzična enota UKC Maribor
3. institut za pljučne bolezni 6. druge psihiatrične bolnišnice

3. 6. 4. Sodelovanje z Enoto za forenzično psihiatrijo UKC Maribor

Obravnavanje zaprtih oseb z duševnimi motnjami, ki potrebujejo bolnišnično oskrbo, od leta 2012 poteka v okviru Univerzitetnega kliničnega centra Maribor, na Enoti za forenzično psihiatrijo. Zdravstveni del oskrbe, vključno z zdravniškim osebjem, zagotavlja enota, varovanje pa Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij.

Enota za forenzično psihiatrijo razpolaga z 48 posteljami, ki so locirane na treh oddelkih, kjer so nameščeni tako pacienti z izrečenim ukrepom obveznega psihiatričnega zdravljenja in varovanja kot tudi osebe, ki prestajajo kazen zapora ali imajo odrejen pripor ter je za njih potrebno bolnišnično zdravljenje.

V letu 2022 je bilo na Enoti za forenzično psihiatrijo nameščenih 67 zaprtih oseb, ki so prestajale kazen zapora ali so imele odrejen pripor (od tega 27 obsojencev, 3 mladoletniki in 37 pripornikov). Sodelovanje med Enoto za forenzično psihiatrijo UKC Maribor poteka zelo dobro.

3. 6. 5. Substitucijska terapija

Substitucijsko terapijo izvajamo v ambulantah za odvisnosti od prepovedanih drog, ki so organizirane v zavodih, v okviru pristojnega regionalnega zdravstvenega doma. V sodelovanju s koordinacijo centrov za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog so bila izdelana Strokovna navodila za obravnavo zaprtih oseb, odvisnih od prepovedanih drog, ki vsebujejo enotno doktrino zdravljenja z nadomestnimi zdravili v zavodih.

Med 900 zaprtimi osebami, ki so bile odvisne od prepovedanih drog ali so imele težave zaradi uživanja drog, je prejelo substitucijsko terapijo 600 ali 67 % zaprtih oseb odvisnih od drog. Največ je bilo vzdrževalne terapije.

Med novosprejetimi osebami s težavami s prepovedano drogo je bilo 369 ali 45 % oseb z že predpisano substitucijsko terapijo.

Število zaprtih oseb na substitucijski terapiji po kategorijah v letih 2016 – 2022

Kategorija	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
priporniki	142	186	196	216	193	193	203
obsojenci	441	367	409	462	376	426	396
SKUPAJ	583	553	605	678	569	619	900

3. 6. 6. Izvajanje imunokemijskih urinskih testov

Imunokemijsko urinsko testirane so bile predvsem zaprte osebe, ki so se vključile v program obravnave zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja drog in so s ciljem samopotrjevanja in nadzora abstinence pisno sklenile dogovor z izvajalci programov obravnave. Testi so bili najpogosteje uporabljeni za ugotavljanje prisotnosti opiatov, kanabisa in benzodiazepinov. Z urinskimi testi so bile preverjane tudi vse zaprte osebe na substitucijski terapiji in ostale osebe, za katere je obstajal sum, da so pod vplivom nedovoljenih psihoaktivnih snovi.

V letu 2022 je bilo uporabljenih 1.825 urinskih testov.

3. 6. 7. Število ležalnih dni v zavodskih bolniških sobah in v bolnišnicah

V bolniških sobah so bili nameščeni posamezni primeri, ko so se pacienti okužili s COVID-19. V nekaj primerih je prišlo do več okužb, zato so se bolniške sobe uporabljale kot prostor za izolacijo.

moški	V ZAVODIH				V BOLNIŠNICAH			
	P	O			P	O		
	433	1656			1604	1499		
ženske	V ZAVODIH				V BOLNIŠNICAH			
	P	O			P	O		
		284				153		

Št. ležalnih dni – ml.	V ZAVODIH	V BOLNIŠNICAH
Ig		
Celje		
Koper		
N. mesto		
Maribor		21
M. Sobota		
SKUPAJ		21

3. 6. 8. Samopoškodbe in poskusi samomorov

V letu 2022 beležimo deset poskusov samomorov in oseminšestdeset samopoškodb. Skupaj 78 dogodkov, kar je v primerjavi z letom 2021, povečanje za 1 primer.

31-krat (39,74 %) so se samopoškodovali priporniki, 27-krat (34,62 %) priporniki in 19-krat (24,36 %) mladoletniki v PD Radeče. Eno samopoškodbo je na Enoti za forenzično psihiatrijo naredila oseba, ki je tam prestajala ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja.

Največ dogodkov so zabeležili v Prevgojnem domu Radeče (19), pri čemer si je večino (13) samopoškodb, prizadejal en mladoletnik. Sledi Ljubljana z enajstimi samopoškodbami in sedmimi poskusi samomora, Maribor z enajstimi samopoškodbami, Dob z devetimi samopoškodbami, Ig s sedmimi samopoškodbami in enim poskusom samomora, Novo mesto s tremi samopoškodbami in enim poskusom samomora, Celje s tremi samopoškodbami in Koper z enim poskusom samomora. Brez samopoškodbe so bile v letu 2022 lokacije: Murska Sobota, Nova Gorica, Odprti oddelek Ig, Rogoza, Odprti oddelek Slovenska vas in Odprti oddelek Puščava. Na Enoti za forenzično psihiatrijo je bilo zabeleženo pet samopoškodb. Poleg že omenjene, ki jo je storila oseba z izrečenim ukrepom obveznega psihiatričnega zdravljenja, je tri storila obsojenka in eno obsojenec, ki sta bila tam na zdravljenju.

Največkrat, 13-krat se je samopoškodoval mladoletnik (v letu 2021 se je ista oseba samopoškodovala devetkrat). Sledi pripornik iz zavoda Maribor s šestimi samopoškodbami in obsojenka s petimi. Pet oseb se je samopoškodovalo po trikrat, štiri po dvakrat. Oseb, ki so se samopoškodovali po enkrat je bilo skupaj enaintrideset.

Poskuse samomora in samopoškodbe smo zabeležili pri triinštiridesetih različnih osebah. Enako število oseb je bilo zabeleženo tudi v letu 2021. Tuji državljani, s katerimi je bila komunikacija zaradi jezikovnih ovir zelo otežena, so storili tri poskuse samomora in osem samopoškodb. Skupaj enajst dogodkov oz. 14,1 %.

Daleč najpogostejša metoda samopoškodovalnega vedenja, štiriinpetdeset primerov, je bila tudi v letu 2022 rezanje. Sledi zaužitje različnih stvari - dvanajst primerov, od katerih jih je bilo pet opredeljenih kot poskus samomora. V treh primerih je šlo za zaužitje večje količine tablet, v dveh primerih pa za pitje čistila. Kot samopoškodbe so bili opredeljeni dogodki, ko so osebe zaužile različne drobne predmete, med katerimi pa sta bili tudi dve britvici in ena šivanka. Dve osebi sta poskušali samomor storiti z obešanjem, dve sta se poskušali zadaviti. En pripornik je zažgal sobo in se posledično dušil. Beležimo še sedem samopoškodb, do katerih je prišlo zaradi udarcev ob trde predmete - najpogosteje zid. Štirikrat so bili udarci izvedeni z roko, trikrat pa z glavo.

Vse osebe so bile ustrezno oskrbljene s strani delavcev zavodov ali zunanjega medicinskega osebja. Beležimo šestnajst hospitalizacij po dogodkih, od tega štirinajst na Enoti za forenzično psihiatrijo.

Po navedbah zaprtih oseb so razlogi avto-agresivnega vedenja zlasti občutki obupa, nemoči, osamljenosti in brezizhodnosti zaradi odvzema svobode, poslabšanje odnosov s svojci in medsebojni konflikti z ostalimi zaprtimi osebami. Vzrok za občutke nemoči in obupa zaprte osebe pogosto vidijo v odločitvah sodišč in zaporov.

V skladu s strategijo preprečevanja samomorov, ki smo jo vzpostavili v letu 2003, so v zavodih ocenili samomorilno ogroženost vsake na novo sprejete osebe.

Zaprtim osebam v stiski so nudili pomoč zavodski strokovni delavci (psihologi, pedagogi, socialni delavci in zdravstveno osebje), ki so poskušali v kritičnih trenutkih usmerjati posameznika k rešitvi problema. Strokovni delavci so se povezovali z zunanjimi strokovnjaki (psihiatri in kliničnimi psihologi). Osebe, za katere je bilo ugotovljeno, da so ali bi utegnile biti samomorilno ogrožene, so bile deležne tako splošne zdravniške, kot psihiatrične pomoči. V primerih akutne ogroženosti so bile sprejete na Enoto za forenzično psihiatrijo.

V okviru strategije preprečevanja samomorov v zaporih se je tudi v letu 2022 nadaljevalo sistematično izobraževanje delavcev za prepoznavanje samomorilne ogroženosti zaprtih oseb. Aktiv, ki ga sestavljajo predstavniki

iz vseh lokacij, se je redno sestajal in obravnaval vse pomembnejše izredne dogodke s tega področja. Prav tako se je redno sestajala tudi supervizijska skupina.

3. 6. 9. Smrti

V letu 2022 sta storila samomor en obsojenec in ena pripornica. Obsojenec se je v kopalnici skupinske sobe porezal. Smrt pripornice je nastopila kot posledica obešanja. Naravne smrti je v sedemdesetem letu starosti umrl obsojenec v zavodu Dob. En pripornik in en obsojenec sta umrla v bolnišnici. Na Enoti za forenzično psihiatrijo je umrla oseba, ki je tam prestajala ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja. Dva obsojenca sta umrla na prekinitvi kazni. Skupaj je umrlo osem oseb. Od tega pet obsojencev, dva pripornika in oseba, ki je prestajala ukrep obveznega psihiatričnega zdravljenja.

3. 6. 10. Gladovne stavke

Z gladovnimi stavkami so tudi v letu 2022 zaprte osebe opozarjale na osebne stiske in nezadovoljstva. Beležimo 8 primerov gladovnih stavk, kar je tri več kot v letu 2021. Vsi stavežniki so imeli status pripornika in so na ta način želeli doseči odpravo pripora ter pospešitev postopkov na sodiščih. Obravnavani so bili v skladu z mednarodnimi konvencijami o gladovnih stavkah. Odklanjanje hrane ni pustilo posledic na zdravju stavežnikov.

3. 7. POSEBNE OBLIKE STROKOVNEGA OBRAVNAVANJA

3. 7. 1. Obravnava zaprtih oseb s težavami zaradi alkohola

Obravnavo zaprtih oseb s težavami zaradi alkohola v zavodih izvajajo zavodski strokovni delavci v sodelovanju z zunanjimi strokovnjaki. Namen obravnave je pomoč zaprti osebi pri vzpostavitvi abstinence in spremembi življenjskega stila ter morebitni pripravi posameznika na zdravljenje v zdravstveni ustanovi. Obravnavo zaprtih oseb s težavami zaradi alkohola pogosto spremljajo različne oblike agresivnega vedenja, družinsko in spolno nasilje. Doseganje namena obravnave so tudi v preteklem letu ovirali nizka stopnja motiviranosti za spremembo, minimaliziranje težav oziroma nekritičnost, obrambni mehanizmi, pa tudi kadrovske pomanjkanje zaposlenih, ki tovrstno obravnavo izvajajo.

Število in delež zaprtih oseb s težavami zaradi zlorabe alkohola po kategorijah zaprtih oseb

Zaprte osebe	skupno število oseb v letu	število oseb s težavami zaradi alkohola	delež v %
obsojenci	2233	264	11,8
priporniki	1103	62	5,6
mladoletniki	17	1	5,9
SKUPAJ	3353	327	9,7

V letu 2022 je prepoznanih 9,7 % zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja alkohola.

Število zaprtih oseb s težavami zaradi zlorabe alkohola po spolu in zavodih

Zavod	ugotovljeno, da imajo težave				
	P	m	ž	ml	skupaj
Dob		133			133
Slov. vas		9			9
Puščava		3			3
Ig			6		6

Celje	5	11			16
Koper	2	8			10
N. Gorica	3	4			7
Ljubljana	22	22			44
N. mesto	6	20			26
OO Ig		3			3
Maribor	19	25			44
M. Sobota	5	8			13
Rogoza		12			12
Radeče				1	1
SKUPAJ	62	258	6	1	327

Zavodi so izvajali ukrepe z vključevanjem zaprtih oseb s težavami z alkoholom v psihosocialne programe obravnave v zavodih, v sodelovanju z zdravstvenimi ustanovami in drugimi organizacijami, ki se ukvarjajo s tovrstnimi obravnavami.

V primerih abstinenčne krize posreduje zdravstvena služba, zdravnik in psihiater, z ustrežno medikamentozno terapijo. V kolikor se izkaže potreba, se nudi tudi psihosocialna intervencija strokovnih delavcev zavoda. Abstinenčno krizo zaradi alkohola je imelo 9 oseb.

Število oseb s težavami zaradi zlorabe alkohola glede na število vseh zaprtih oseb v letih 2014–2022

Leto	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
število vseh zaprtih oseb	4550	3905	3555	3380	3501	3902	3401	3109	3353
osebe s težavami zaradi alkohola	412	408	333	328	379	340	299	273	327
delež v %	9,1	10,4	9,4	9,7	10,8	8,7	8,8	8,8	9,7

54

Število zaprtih oseb vključenih v programe obravnave v letu 2021

program motivacije	program edukacije	intenzivni program in vzdrževanje abstinence
171	129	62

55

V letu 2022 so se zaprte osebe s težavami zaradi zlorabe alkohola vključevale v programe motivacije in izobraževanja v zavodih. Pomoč zaprtim osebam je bila usmerjena v vzpostavljanje občutka za osebno nego in telesno kondicijo, odgovornost za opravljanje dnevnih dejavnosti, pridobivanje delovnih navad, aktivno preživljanje prostega časa, vzpostavljanje in vzdrževanje stikov s svojci ter priprave na odpust. Vključitev v našete programe pomoči je bila prostovoljna. Velik poudarek je bil namenjen motiviranju zaprtih oseb, kjer je bilo vključenih 171 oseb. Za vključitev v programe izobraževanja se je odločilo 129 zaprtih oseb, v intenzivni program obravnave pa 62 zaprtih oseb.

Zavod Vozim na delavnici Alkohol = sprememba življenja v ZPKZ Dob

Osebam, ki so v zavodih uspešno abstimirale in izrazile željo po nadgradnji obravnave, smo med prestajanjem kazni

omogočili tudi obravnavo v zunanjih zdravstvenih ustanovah in v programih nevladnih organizacij (območne ambulante za zdravljenje odvisnosti, klubi in društva zdravljenih alkoholikov, anonimni alkoholiki, društva: Projekt Človek, Zdrava pot, Žarek upanja, Srečanje, Izberi pravo pot, Šent, Inštitut Vir, Abstinenc ipd.). V okviru obravnave so bila v nekaterih zavodih organizirana predavanja Zavoda Vozim. Pri obravnavi zavodi sodelujejo tudi s pristojnimi centri za socialno delo predvsem v smislu dogovorov za vključitev v ustrezne programe zdravljenja in obravnave po odpustu s prestajanja kazni zapora. V obravnavo zunaj zavoda med prestajanjem kazni se je v letu 2022 vključilo 35 zaprtih oseb. Po prestani kazni je z obravnavo v zunanjih ustanovah nadaljevalo 10 oseb.

3. 7. 2. Obravnava zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja prepovedanih drog

Obravnava zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja prepovedanih drog se v zavodih izvaja v skladu z izdelano strategijo zdravljenja in obravnave odvisnosti od drog, ki obsega medicinski del pomoči, motivacijski proces, programe edukacije ter nadgradnjo v visokoprazne programe. V okviru obravnave se nudi zaprti osebi podpora in ustrezno strokovno pomoč, z namenom vzpostavitve in vzdrževanja abstinence ter motivacijo za izvedbo spremembe življenjskega sloga brez drog. Strokovni delavci v zavodu motivirajo osebe za zdravljenja odvisnosti tudi zunaj zavoda v času prestajanja kazni in jih spodbujajo za nadaljevanje zdravljenja ali vključevanja v programe pomoči po prestani kazni. Obravnavo spremljajo težave kot so nizka motiviranost zaprtih oseb za vključitev v visokoprazne programe obravnave, za spreminjanje življenjskega stila, nekritičnost in minimaliziranje težav, zanihanje recidiva in odgovornost zanj, manipuliranje, pa tudi kadrovske pomanjkanje zaposlenih.

Število in delež zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja prepovedanih drog po kategorijah zaprtih oseb

Zaprte osebe	skupno število oseb v letu	število oseb s težavami zaradi uživanja drog	delež v %
obsojenci	2233	693	31
priporniki	1103	191	17,3
mladoletniki	17	17	100
SKUPAJ	3353	900	26,8

V letu 2022 je bilo prepoznanih 26,8 % zaprtih oseb, ki so imele težave zaradi uživanja prepovedanih drog.

Število zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja prepovedanih drog po zavodih v letu 2022

Zavod	ugotovljeno, da imajo težave				
	P	m	ž	ml	skupaj
Dob		267			267
Slov. vas		5			5
Puščava		0			0
Ig			38		38
Celje	23	49		1	73
Koper	24	22			46
N. Gorica	10	29			39
Ljubljana	91	66			157
N. mesto	7	15			22

Strokovni posvet skupine Pempidou v Ljubljani

V letu 2022 je bilo prepoznanih 900 zaprtih oseb, ki so imele težave zaradi uživanja prepovedanih drog. Abstinencno krizo je imelo 85 oseb. Tako kot pri abstinencni krizi zaradi alkohola, tudi v teh primerih ukrepajo zdravstvena služba, zdravnik in psihiater, z ustrezno medikamentozno terapijo. Strokovni delavci zavoda (pedagogi, psihologi, socialni delavci) se po potrebi vključijo s psihosocialno intervencijo.

OO Ig		3			3
Maribor	22	174			196
M. Sobota	7	21			28
Rogoza		11			11
Radeče				15	15
SKUPAJ	184	662	38	16	900

Število oseb s težavami zaradi uživanja prepovedanih drog glede na število vseh zaprtih oseb v letih 2014 – 2022

Leto	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
število zaprtih oseb	4550	3905	3555	3380	3501	3902	3401	3109	3353
osebe s težavami zaradi droge	997	841	917	929	977	964	866	873	900
delež v %	21,9	21,5	25,8	27,5	27,9	24,7	25,5	28,1	26,8

68

Število zaprtih oseb vključenih v programe obravnave v letu 2022

nizkopražni program	višjepražni program	visokopražni program
543	153	54

69

Ključnega pomena za večje število vključenih oseb v programe je timski interdisciplinarni pristop, ki poleg strokovnih delavcev v zavodu vključuje tudi zdravstveni tim zavoda in druge zunanje strokovnjake. Hkrati je obravnava del širšega svetovalnega dela, ki motivira osebe tudi k vključevanju v vsakodnevne aktivnosti, ki potekajo v zavodu. To pomeni, da se jih spodbuja k vzpostavljanju dnevnega ritma z delom, izobraževanjem in aktivnim preživljanjem prostega časa. Za osebe, ki se v času prestajanja kazni vključujejo v različne programe obravnave, se v zavodih omogoča individualna in skupinska obravnava, ki jo vodijo strokovni delavci zavodov. Zaprtim osebam je omogočena tudi obravnava v zunanjih zdravstvenih ustanovah ter v programih nevladnih organizacij (Center za zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog v Ljubljani in drugi centri za preprečevanje in zdravljenje odvisnosti od prepovedanih drog, društva: Projekt Človek, Reintegracijski center Vincenca Drakslerja, Zdrava pot, Izberi pravo pot, Šent, Stigma, Up, Zavod Pelikan ipd.). V okviru obravnave so bile v nekaterih zavodih organizirane delavnice Združenja DrogArt in predavanja Mitje Duha.

V obravnavi zavodi sodelujejo tudi s pristojnimi centri za socialno delo predvsem v okviru dogovorov za vključitev v ustrezne programe zdravljenja in obravnave po odpustu s prestajanja kazni zapora. V obravnave zunaj zavoda med prestajanjem kazni se je v letu 2022 vključilo 31 zaprtih oseb. Po prestani kazni se je v obravnavo v zunanjih ustanovah vključilo 11 zaprtih oseb.

3. 7. 3. Obravnava nevarnih obsojencev in mladoletnikov

Po vstopu v veljavo Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o izvrševanju kazenskih sankcij – ZIKS-1G (Uradni list RS, št. 11/18 z dne 23. 2. 2018), smo nameščali nevarne obsojence po alinejah 98.a člena ZIKS-1. Skupaj je bilo tako nameščenih 89 obsojencev in sicer: v zavodu Dob (65), Celje (18) Ljubljana (3), Ig (2) in Koper (1). Poglavitni razlogi teh namestitev so bili, da s svojim vedenjem huje motijo druge obsojence ali delavce zavoda, so nevarni, ker ogrožajo življenje ali zdravje drugih obsojencev ali delavcev zavoda; oziroma so bili begosumni.

3. 7. 4. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – tujcev

V letu 2022 je bilo med zaprtimi osebami 1.158 tujcev, med katerimi je bilo 558 obsojencev in 593 pripornikov,

7 oseb je bilo obsojenih po zakonu o prekrških. Pogosto smo se pri delu srečevali z jezikovnimi težavami. Delavci zavodov so se z njimi večinoma sporazumevali v enem od svetovnih jezikov. Nekaj obsojencev, predvsem iz vzhodnih držav, je obvladalo le materni jezik. Če je bilo le mogoče, smo organizirali pomembnejše razgovore z uradnimi prevajalci. Tujci, ki slovenskega jezika niso razumeli, so bili obravnavani individualno, drugi pa so se udeleževali skupinskih oblik dela, kjer so jim pri sporazumevanju pomagali tudi drugi obsojenci. Tujejezična literatura, vključujoč zakonske in podzakonske akte, je dostopna v tujih jezikih v zavodskih knjižnicah. Tujci so se z želeno literaturo večinoma oskrbovali sami ali pa preko diplomatskih predstavnikov. Obsojeni tujci so izrabili pravico do obiskov konzularnih predstavnikov, obiski svojcev pa so bili odvisni predvsem od njihove oddaljenosti, materialnega stanja, pa tudi od kakovosti njihovih stikov pred nastopom kazni. Večina jih je za ohranitev stikov s svojci uporabljala dopisovanje, telefonskih razgovorov so se zaradi visokih stroškov posluževali nekoliko redkeje. Tujcem je bila glede na njihova verska načela in druga prepričanja zagotovljena ustrezna prehrana. Obravnava tujcev v zavodih je bila enaka obravnavi slovenskih državljanov. Tujci z izrečenim izgonom iz države zunaj zavodskih ugodnosti niso bili deležni. Tisti tujci, ki jim stranska kazen izgona iz države ni bila izrečena, so bili za pridobitev zunaj zavodskih ugodnosti izenačeni z obsojenci - slovenskimi državljanji. Praviloma so bivali v zaprtih oddelkih zavodov.

3. 7. 5. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – invalidov, na smrt bolnih in starih oseb

V letu 2022 je bilo zaprtih 145 oseb v starosti nad 59 let, med njimi jih je bilo 39 starejših od 69 let. Predvidene dejavnosti in njihovo namestitev so v zavodih prilagodili njihovim letom in zdravstvenemu stanju. Najstarejša obsojenka je bila stara 80 let in je kazen prestajala v ZPKZ Ig, najstarejši obsojenec je bil ravno tako star 80 let in je kazen prestajal v ZPKZ Ljubljana. Na prestajanju kazni je bilo nekaj gibalno oviranih oseb.

3. 7. 6. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost

Na dan 1. 1. 2022 je bilo na prestajanju zaporne kazni 60 obsojencev, storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, kar je za 9 oseb več kot leto poprej.

V letu 2022 je bilo na novo sprejetih 40 obsojencev s tovrstnimi kaznivimi dejanji, kar je 6 več kot v letu poprej. Njihov skupni delež je znašal 3,74 % na novo sprejete populacije obsojencev, kar je za 0,31 % več kot v letu prej. V zavodih so v celem letu obravnavali skupaj 81 tovrstnih obsojencev – storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, kar je 4 osebe manj kot v letu poprej. Kazen so prestajali skoraj na vseh lokacijah. Predstavljali so 4,96 % delež obsojeniške populacije, kar je 0,28 % več kot v preteklem letu.

Obravnava te kategorije obsojencev se načeloma ni bistveno razlikovala od ostalih, pri podeljevanju zunaj zavodskih ugodnosti pa je zahtevala še posebno previdnost. Obsojenci so se vključevali tako v individualne kot v skupinske oblike obravnave ter v ostale oblike zavodskega življenja. V nekaj primerih je bilo posameznike potrebno zaščititi pred nasilnimi soobsojenci. V teh primerih smo jih praviloma obravnavali le individualno.

Storilci spolnih kaznivih dejanj, ki so izrazili interes, so bili vključeni v psihološko obravnavo, ki je bila usmerjena predvsem v vzpostavljanje uvida v storjeno dejanje in motiviranje za spremembo. Vsi psihologi, ki obravnavajo storilce kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, so se udeleževali ustrezne supervizijske skupine, ki se je redno mesečno sestajala. Tudi v letu 2022 so v zavodu Dob izvajali edukacijsko skupinsko obravnavo te kategorije obsojencev. Izvajajo jo zavodski psihologi. Program zajema 15 srečanj, na vnaprej pripravljene teme. Teh skupinskih obravnav se je udeležilo skupaj 17 obsojencev. V skupinske obravnave je bilo vključenih tudi 7 obsojencev v zavodu Maribor. V individualno psihološko obravnavo je bilo na vseh lokacijah skupaj vključenih 57 oseb, kar je 3 osebe manj kot v letu poprej. Število obsojencev, storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, vključenih v psihološko obravnavo, se v primerjavi s preteklim letom ni bistveno spremenilo. Ob pripravi obsojencev na zunanje ugodnosti in odpust so se v zavodih posvetovali z različnimi službami (npr. s centri za socialno delo, šolami, z zdravstvenimi službami, s policijo itd.) in okolje pripravljali na njihovo postopno vračanje v družbo. Ugodnosti izven zavoda so bili deležni tisti obsojenci, ki so v obravnavi dokazali zahtevani napredek in izpolnjevali vsa potrebna merila.

3. 7. 7. Obravnava žensk

Prestajanje zaporne kazni žensk je tesno povezano s kulturnimi in družbenimi pričakovanji glede njihove vloge v družini, še posebno vloge matere. Ženske so prestajanje kazni in oddaljenost od doma velikokrat doživljale kot hudo stisko s stopnjevanimi občutki tesnobe, nemira, krivde in samoobtoževanja. Težave so bile še večje ob hkratni odsotnosti drugega roditelja (npr. zaradi sočasnega prestajanja kazni itd.), kar je zahtevalo ukrepe za reševanje stiske otrok. Posebne težave, povezane z obravnavo žensk so se nanašale na obsojenke, pri katerih stiki z družino in otroki niso bili možni (velika oddaljenost od doma, tujke ipd.). Kot primer dobre prakse povezovanja z oddaljeno družino, se je pokazala možnost komunikacije preko video-klicev (aplikacije Skype).

V letu 2022 je prišlo do porasta števila zaprtih žensk. Največji del obsojenk je kazen prestajal zaradi premoženjskih kaznivih dejanj, kar je lahko povezano s pričakovanji materialne samostojnosti žensk in oskrbe družine, bistveno bolj pa so vpete tudi na razna poslovna področja, ki ponujajo možnost zlorabe položaja.

Praznovanje dneva žena v ZPKZ Ig

Minulo leto je bilo posebej zaznamovano z novorojenčki v zavodu. Pri treh obsojenkah je dojenček bival z mamo v zavodu, kar je zahtevalo posebno skrb pri pripravi prostora, oblačil in vse s tem povezane opreme. Ena obsojenka, ki je v zaporu donosila, se je odločila, da za skrb in nego otroka poskrbi oče v domačem okolju.

V zavodu Radeče sta bili v letu 2022 obravnavani dve mladoletnici.

3. 7. 8. Obravnava mladoletnikov

V zavodu Celje je v letu 2022 prestajal kazen en mladoletni obsojenec. V Prevezgojnem domu so obravnavali 16 mladoletnih oseb, od tega dve mladoletnici.

Pri delu z mladoletniki je največji poudarek namenjen izobraževanju in pridobivanju delovnih navad ter obravnavi odvisnosti od prepovedanih drog in alkohola.

3. 7. 9. Obravnava povzročiteljev nasilja

V zavodih za prestajanje kazni zapora in prevzgojnem domu poteka delo s povzročitelji nasilja z vključevanjem v individualno in/ali skupinsko obravnavo (v nadaljevanju se besedilo nanaša na obsojence in mladoletnike v Prevezgojnem domu Radeče). Programi so prilagojeni organizaciji posameznega zavoda, kadrovske zasedbi, dolžini kazni in posebnosti obsojencev. V programe treningov socialnih veščin se vključujejo obsojenci, ki so povzročitelji kaznivih dejanj z elementi nasilja, obsojenci z zgodovino nasilniškega vedenja in tisti, pri katerih je razvidno, da so bili v času prestajanja kazni psihično, fizično, spolno in/ali ekonomsko nasilni do drugih. Namen programa je učenje socialnih veščin s ciljem ustavljanja nasilja, preprečevanja nadaljnjega nasilja in priprave na življenje brez uporabe nasilja. Uspešno sodelovanje v programu je eden od pomembnih kriterijev pri zmanjševanju tveganih oblik vedenja.

Obeležitev mednarodnega dneva boja proti nasilju nad ženskami v ZPMZKZ Celje

Strokovni posvet o nasilju v Ljubljani

V obravnavo v zavodu, ki jo vodijo strokovni delavci zavoda, se vključujejo obsojenci, ki si ugodnosti zunaj zavoda še niso pridobili in se ne morejo vključiti v programe zunaj zavoda. V letu 2022 se je v skupinsko obravnavo v zavodu vključilo 119 obsojenih oseb in 29 v individualno obravnavo. Od teh jih je 102 zaključilo program. Razlogi za nezaključen program so bili najpogosteje prestana kazen (kratke kazni), premeščanje v druge zavode in izključitev iz obravnave zaradi nespoštovanja dogovora, ki ga vsak podpiše pred vključitvijo v program. V primeru izključitve iz programa se lahko oseba ponovno vključi v individualno pripravo na skupinsko obravnavo ali nadaljuje z individualno obravnavo.

Kljub začetnim odporom za vključitev v obravnavo, posamezni obsojenci tekom srečevanj izražajo zadovoljstvo, da so z učenjem veščin nenasilne komunikacije pričeli prepoznavati vzorce nasilnega vedenja, razumeti posledice nasilnega vedenja in se učiti konstruktivnega izražanja čustev. Težave se pojavljajo pri vključevanju v obravnavo manj motiviranih obsojencev, obsojencev s težavami v duševnem zdravju in s hujšimi vedenjskimi težavami. Veliko povzročiteljev nasilja ima pridružene težave zaradi uživanja alkohola in drog, zato se jih usmerja tudi v programe pomoči zaradi škodljivega uživanja psihoaktivnih snovi.

Obsojenci se vključujejo tudi v druge oblike dela s povzročitelji nasilja, ki potekajo izven zavoda in jih vodijo strokovnjaki organizacij: Društvo za nenasilno komunikacijo in Združenje za razvoj nenasilnih odnosov. V te programe se vključujejo obsojenci po zaključenem treningu socialnih veščin v zavodu in tisti, ki imajo možnost koriščenja ugodnosti zunaj zavoda ter lahko samostojno obiskujejo programe. V te oblike dela je bilo v letu 2022 vključenih 36 obsojencev.

Sodelovanje med zavodi in zunanji izvajalci programov poteka v vseh fazah načrtovanja obravnave, od vključitve v obravnavo, spremljanja poteka obravnave, načrtovanja pogojnih odpustov z varstvenim nadzorstvom in načrtovanje nadaljevanja obravnave po prestani kazni. Dobro in usklajeno sodelovanje ima tudi pozitivni učinek na delo z obsojenci in zagotavlja dobre pogoje za uspešen potek obravnave.

Kontinuirana oblika dela s povzročitelji nasilja, ki se začne v zavodu in nadaljuje izven zavoda v času prestajanja kazni zapora, se je pri delu s povzročitelji nasilja izkazala kot dobra praksa, saj posamezniki sodelujejo v teh programih tudi po prestani kazni. Žal pa se ugotavlja, da je sodelovanje obsojencev z zunanji izvajalci programov velikokrat vezano samo na obdobje prestajanja kazni zapora in se pogosto zaključi po prestani kazni.

V zavodih imajo zaprte osebe in obiskovalci dostop do zloženke, s katero so obveščeni o možnosti iskanja pomoči v primeru povzročanja nasilja in v primerih, če se prepoznajo kot žrtve nasilja. Z namenom ozaveščanja o nesprejemljivosti nasilja in možnosti učenja nenasilne komunikacije, spremembe vedenj in prepričanj, pa imajo tudi dostop do zloženek, ki so prevedene v angleški, nemški in italijanski jezik.

3. 8. UGODNOSTI IN NAMENSKI IZHODI

3. 8. 1. Podeljene ugodnosti

Postopek za podeljevanje ugodnosti obsojencem in mladoletnikom je v zavodih bolj ali manj enoten, saj predloge za podelitev ugodnosti pripravijo nosilci primera – pedagogji ter ga timsko konzultirajo na oddelčnih strokovnih skupinah. Odločitev nato sprejme direktor zavoda oziroma vodja dislociranega oddelka. Načeloma veljavni predpisi s področja izvrševanja kazni zapora omogočajo in dopuščajo dovolj sistematičen in primerljiv pristop pri odločitvah o podeljevanju posameznih ugodnosti konkretnim obsojencem in mladoletnikom. Kljub temu pa je v praksi čutiti pomanjkljivost v tem, da osebni načrt še zdaleč ne vsebuje vseh kriterijev, ki so pomembni za odločitev o podelitvi ugodnosti obsojencu, zato zavodi pri odločanju o tem upoštevajo še številne druge kriterije, ki jih je izoblikovala praksa. Zavodi upoštevajo zlasti osebnostne in vedenjske lastnosti obsojencev, oceno zanesljivosti, spoštovanje sprejetih dogovorov, odnos do kaznivega dejanja, delavcev in soobsojencev. Obsojencem, ki brez opravičenih razlogov niso pripravljene redno delati, zavodi zunaj zavodskih ugodnosti praviloma niso podeljevali. Podobno zavodi tudi niso podeljevali teh ugodnosti obsojencem – odvisnikom, ki se niso bili pripravljene vključiti v program obravnave ali če so prekršili dogovor o tovrstni obravnavi.

Podatki kažejo, da zavodi pri podeljevanju ugodnosti veliko pozornosti posvečajo določenim kategorijam obsojencev glede na vrsto storjenega kaznivega dejanja in njihovim osebnim lastnostim. V primerih, ko gre za obsojene zaradi kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, kaznivih dejanj proizvodnje in prometa z mamili ali kaznivih dejanj z elementi hujšega nasilja in obsojence, odvisne od prepovedanih drog ali alkohola, je priprava na podelitev zunaj zavodskih ugodnosti še bolj temeljita in poglobljena. Pri obsojencih, pri katerih je zaznati problematiko odvisnosti od prepovedanih drog ali alkohola, še posebej pa pri obsojencih, obsojenih zaradi kaznivega dejanja spolnega nasilja, se režim podeljevanja ugodnosti doreče v skladu z obsojenčevo pripravljenostjo reševanja omenjene problematike ter vključitve v psihološko obravnavo, po uspešnem dokazovanju abstinence oziroma napredku pri psihološki obravnavi za določeno obdobje.

Število podeljenih ugodnosti po vrstah

Vrste ugodnosti		Število ugodnosti
zunaj zavodske ugodnosti	popolna izraba letnega počitka na prostosti	2092
	delna izraba letnega počitka na prostosti	440
	dodatni letni počitek	438
	prost izhod iz zavoda	5256
	obisk zunaj zavoda	2420
	prost izhod iz zavoda, razen v kraj storitve k.d.	29
	izhod iz zavoda v spremstvu pravosodnega policista	38
	skupaj	10713
ugodnosti v okviru zavoda	podaljšan in nenadzorovan obisk	12348
	prost obisk v garsonjeri	749
	skupaj	13097
SKUPAJ		23810

70

V letu 2022 je bilo obsojencem in mladoletnikom podeljenih 23.810 zavodskih in zunaj zavodskih ugodnosti, kar je za 26,17 % več kot v letu 2021.

Na obsojenca oziroma mladoletnika je bilo v povprečju podeljenih 11,07 ugodnosti, kar je za 1,71 ugodnosti več kot lani, ko je ta koeficient znašal 9,37. Poglavitni razlog za porast je sprostitev ukrepov povezanih z epidemijo covid-19, k porastu pa je doprineslo tudi povečano številčno stanje obsojencev.

Zunaj zavodske ugodnosti

V letu 2022 je bilo podeljeno 10.713 zunaj zavodskih ugodnosti, kar je za 26,92 % več kot leto poprej. Na obseg podeljenih zunaj zavodskih ugodnosti je vplivala predvsem sprostitvev ukrepov povezanih z epidemijo covid-19.

Zavodske ugodnosti

V letu 2022 je bilo podeljeno 13.097 zavodskih ugodnosti, od tega 749 prostih obiskov v garsonjeri.

V primerjavi z letom 2021 se je število zavodskih ugodnosti povečalo za 25,57 %. Število prostih obiskov v garsonjeri pa za 21,39 %. V letu 2020 je epidemija covid-19 povzročila velik upad zavodskih ugodnosti. Z uvedbo pravila PCT (preboleli, cepljeni, testirani) je v letu 2021 število podeljenih ugodnosti pričelo naraščati, a je še vedno ostalo mnogo nižje kot v letih pred epidemijo. Z odpravo ukrepov v letu 2022 je število zavodskih ugodnosti dodatno poraslo. Navkljub temu smo ohranili sodobne načine komuniciranja s svojci na daljavo, ki smo jih omogočili zaprtim osebam v času epidemije.

3. 8. 2. Zlorabe ugodnosti

V letu 2022 so obsojenci in mladoletniki zlorabili zunaj zavodske ugodnosti v 35 primerih, kar predstavlja 0,33 % vseh podeljenih zunaj zavodskih ugodnosti. Število zlorab ugodnosti v letu 2022 je za 11 večje kot leto poprej. Največ zlorab ugodnosti je bilo v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni, in sicer 12, kar ob skupno 2.016 podeljenih zunaj zavodskih ugodnosti na tej lokaciji pomeni, da je bilo zlorabljenih 0,59 % zunaj zavodskih ugodnosti.

Obsojenci in mladoletniki so zunaj zavodske ugodnosti zlorabili tako, da se jih je štirinajst vrnilo v zavod z zamudo, pet je bilo privedenih, deset oseb je ostalo na begu. Šest oseb je bilo utemeljeno osumljenih, da so med ugodnostjo storili novo kaznivo dejanje. Po številu je bilo največ zlorab v zavodu Dob - dvanajst, sledi Prevzgojni dom Radeče s sedem, Novo mesto šest, Ig štiri, Odprti oddelek Slovenska vas tri, Celje dve in Odprti oddelek Ig ena. Na ostalih lokacijah zlorab ugodnosti niso zabeležili.

3. 8. 3. Problematika obravnavanja in podeljevanja ugodnosti

V okviru problematike obravnave in podeljevanja ugodnosti obsojencem in mladoletnikom ni mogoče prezreti dejstva, da so ugodnosti za obsojence najpomembnejši cilj v času prestajanja kazni zapora in hkrati pomemben motivacijski dejavnik. S tega razloga se je pri podeljevanju ugodnosti potrebno zavedati, da te niso samo nagrada za prizadevnost pri izvajanju osebnega načrta in dobrega obnašanja, temveč so ugodnosti pomembne tudi za ohranjanje stikov z družino in okoljem ter imajo pomembno vlogo v procesu uspešne priprave za vključitev v življenje na prostosti po prestani kazni. Po drugi strani je v praksi prisotna problematika, da se obsojenci vključitvi v obravnavo spolnega nasilja nad mladoletnikom ali odvisnosti od prepovedanih

Ogled tekme Lige prvakov v ZPMZKZ Celje s Tomažem Lukačem

Koncert Etno Hist(e)ria v ZPKZ Koper

drog in alkohola največkrat upirajo, nemalokrat pa tudi pritožujejo, češ da jih zavodi prisiljujejo, da se morajo vključiti v tovrstno obravnavo, ker sicer ne bodo deležni zunaj zavodskih ugodnosti. Pri obsojencih je v praksi pri podeljevanju ugodnosti občutljivost zelo velika, hkrati pa tudi nekritičnost v primerjanju, saj obsojenci največkrat menijo, da so upravičeni do ugodnosti, če so prestali določen delež kazni, ki jim to omogoča, pozabljajo pa na vse ostale elemente, na osnovi katerih direktor zavoda lahko podeli ugodnosti. Dodatne težave zavodom povzročajo odprti in nedokončani kazenski postopki, saj gre v nekaterih primerih za težja kazniva dejanja, ki lahko znatno zvišajo kazen. Pri odločanju o podeljevanju, zlasti zunaj zavodskih ugodnosti, so zavodi pozorni tudi na grožnje iz okolja in na grožnje oškodovancem.

3. 8. 4. Namenski izhodi

Namenski izhodi

Namenski izhodi	brez spremstva	v spremstvu PP	s strok. delavcem	skupaj	število zlorab
državni organi (brez odredbe)	548	143	3	694	0
zdravstvene ustanove	1190	374	7	1571	0
obravnavo v drugih ustanovah	346	239	45	630	0
izobraževanje	237	8	9	254	0
poroka	0	0	0	0	0
rojstvo otroka	2	3	0	5	0
nenačrtovani (smrt, ipd.)	20	5	11	36	0
SKUPAJ	2343	733	75	3190	0

71

Število namenskih izhodov se je v letu 2022 v primerjavi z letom 2021 povečalo za 41,03 %. Najbolj se je v odstotkih povečalo število namenskih izhodov namenjenih izobraževanju, in sicer za 176,26 %, sledi delež povečanje namenskih izhodov v državne organe brez odredbe (125,32 %), obravnav v drugih ustanovah (96,26 %) in delež namenskih izhodov v zdravstvene ustanove, ki se je povečal za (19,02 %).

V letu 2022 se je število namenskih izhodov brez spremstva glede na lani povečalo za 1.030 primerov, oziroma 78,45 %. Število izhodov v spremstvu pravosodnih policistov se je zmanjšalo za 112 primerov ali za 13,25 %. Število izhodov s strokovnimi delavci se je zmanjšalo za 29 primerov ali 27,88 %. Podatki odražajo sproščanje epidemioloških razmer in s tem povezanih ukrepov, saj je bilo podeljenih več namenskih izhodov. Odražajo pa tudi zaostrene kadrovske razmere, saj je bilo po drugi strani izvedenih manj namenskih izhodov v spremstvu pravosodnih policistov in strokovnih delavcev. Število izvedenih namenskih izhodov še vedno močno zaostaja v primerjavi z obdobjem pred epidemijo.

V Odprtem oddelku Puščava so izdelali novoletne dekoracije za DSO Trebnje

3. 9. DISCIPLINSKO KAZNOVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV

3. 9. 1. Disciplinsko kaznovanje obsojencev in mladoletnikov na prestajanju mladoletniškega zapora

Struktura izrečenih disciplinskih kazni obsojencem in mladoletnikom na prestajanju kazni zapora oziroma mladoletniškega zapora

Vrsta disciplinske kazni	Število	izvršitev pogojno odložena
pisni opomin		
razporeditev na drugo delo		
omejitev sprejemanja pošilk		
oddaja v samico s pravico do dela		
oddaja v samico brez pravice do dela	15	10
SKUPAJ	15	10

V disciplinskih postopkih je bilo obsojencem izrečenih skupaj 15 disciplinskih kazni, kar je nekoliko manj kot v letu prej (18). Največ disciplinskih kazni je bilo izrečenih v Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni, in sicer 9. V Zavodu za prestajanje kazni zapora Maribor in Zavodu za prestajanje kazni zapora Ig so bile izrečene po 3 disciplinske kazni. V vseh preostalih zavodih in oddelkih obsojencem ni bila izrečena nobena disciplinska kazen niti ni bil disciplinsko obravnavan noben obsojenec.

V vseh zavodih za prestajanje kazni zapora je bilo skupaj podanih 36 predlogov za uvedbo disciplinskega postopka, vendar je bilo večje število uvedenih postopkov ustavljenih zaradi različnih vzrokov (pomanjkanje dokazov, iztek kazni). Poleg tega vsi postopki, ki so bili uvedeni v letu 2022, do konca leta še niso bili zaključeni.

Ker Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij dopušča možnost, da se, kadar je glede na okoliščine mogoče, namesto podaje predloga za uvedbo disciplinskega postopka uporabijo druge strokovne metode dela, ki vsebujejo tehnike nekonfliktnega in pomirjujočega postopanja, se zavodi in oddelki namesto disciplinske obravnave pogosto poslužujejo tovrstnega ukrepanja, kar se je v praksi izkazalo za bolj učinkovito kot izrekanje disciplinskih kazni.

3. 9. 2. Disciplinsko kaznovanje mladoletnikov na prestajanju vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom

V Prevzgojnem domu Radeče v letu 2022 mladoletnikom ni bila izrečena nobena disciplinska kazen, niti ni bil nobeden izmed mladoletnikov disciplinsko obravnavan.

3. 10. POGOJNI ODPUST, PREDČASNI ODPUST TER POMILOSTITVE OBSOJENCEV

3. 10. 1. Pogojni odpust

V letu 2022 je bilo pogojno odpuščenih 211 obsojencev, od tega 195 moških in 16 žensk, kar je skupaj za 18,54 % več kot v letu prej.

3. 10. 2. Predčasni odpust

V letu 2022 je bilo predčasno odpuščenih 259 obsojencev, od tega 234 moških in 25 žensk, kar je skupaj za 27,59 % več kot v letu prej.

3. 10. 3. Pomilostitve obsojencev

V letu 2022 je predsednik Republike Slovenije v enem primeru s pomilostitvijo obsojencu odpustil izvršitev preostanka izrečene kazni zapora, v enem primeru pa je pomilostil obsojenca v delu glede izvršitve stranske kazni izгона tujca iz države.

3. 11. PRITOŽBE ZAPRTIH OSEB

3. 11. 1. Pritožbe obsojencev zaradi kršitve pravic oziroma drugih nepravilnosti, za katere ni zagotovljeno sodno varstvo ter pritožbe pripornikov zaradi neustreznega ravnanja oziroma postopanja

Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij v 85. členu med drugim določa, da ima obsojenec v primeru kršitve pravic ali drugih nepravilnosti, za katere ni zagotovljeno sodno varstvo, pravico pritožiti se generalnemu direktorju uprave. Če obsojenec ne dobi odgovora na svojo pritožbo v 30 dneh od njene vložitve ali če ni zadovoljen z odločitvijo generalnega direktorja, ima pravico vložiti vlogo na ministrstvo, pristojno za pravosodje. Na podlagi 70. člena Pravilnika o izvrševanju pripora ima pripornik, če meni, da delavci zavoda z njim neustrezno ravnajo oziroma postopajo ali da so bivalne razmere neustrezne, pravico pritožiti se predsedniku pristojnega okrožnega sodišča oziroma generalnemu direktorju uprave.

Na zgoraj navedenih pravnih podlagah je bilo v letu 2022 prejetih skupaj 65 pritožb, od tega 48 pritožb obsojencev, 7 pritožb pripornikov, 7 mladoletnikov ter 3 skupinske pritožbe, od katerih sta dve podali skupini obsojencev iz ZPKZ Maribor, nanašali pa sta se na namestitev v izolacijo in druge ukrepe, ki so bili v zavodu sprejeti zaradi preprečitve širjenja nalezljive bolezni covid-19, eno pa je podala skupina pripornikov ZPMZKZ Celje, ki je zatrjevala neprimerne razmere v priporu, zlasti pomanjkanje čistil in pripomočkov za vzdrževanje čistoče bivalnih prostorov, neprimerno in količinsko nezadostno hrano, kršenje nočnega počitka in omejitve pri sprejemanju paketov s hrano. Od skupaj prejetih 65 pritožb je bilo ob koncu leta v reševanju 12 pritožbenih postopkov, ki so se zaključili v začetku leta 2023.

Število prejetih pritožb se je v primerjavi s preteklim letom zmanjšalo za 19,75 %.

Zaprte osebe so v pritožbah izpostavljale kršitve različnih pravic in nepravilnosti, med najpogostejšimi pritožbenimi razlogi pa so bile tako kot v preteklih letih neprimerno postopanje in ravnanje zaposlenih, tako v smislu neprimerne odnosa do zaprte osebe kot neustreznega ukrepanja oziroma neukrepanja ob posameznih dogodkih v zavodu, najpogosteje v primeru konfliktov med zaprtimi osebami. Pogoste so bile tudi pritožbe zaradi neprimernih bivanjskih pogojev in namestitev zaprtih oseb, neustrezne zdravstvene oskrbe ter neustrezne hrane. Zaprte osebe so se pritoževale tudi zaradi zasegov računalnikov in drugih tehničnih predmetov, postopkov urinskega testiranja ter nepodelitve ali odvzema ugodnosti. V začetku leta se je nekaj pritožb zaprtih oseb nanašalo na različnečasne ukrepe, ki so se v tistem obdobju izvajali v zavodih z namenom zajezitve epidemije covid-19, kot npr. izvajanje obiskov za stekleno pregrado, omejitev podeljevanja zunaj zavodskih ugodnosti, nameščanje zaprtih oseb v ločene prostore (izolacija) in podobno.

V večini primerov so se pritožbene navedbe zaprtih oseb izkazale kot neutemeljene in tekom reševanja pritožb ni bilo ugotovljenih kršitev pravic zaprtih oseb ali drugih nepravilnosti. Kot utemeljene so se izkazale pritožbene navedbe obsojenca, ki je opozoril na neupravičeno zasežen denar. Zavod je, ob siceršnjem nepotrjenem sumu glede izvora denarja, ki ga je imel obsojenec pri sebi in je presegel s hišnim redom določeno količino denarja,

ki jo smejo obsojenci posedovati, slednjemu zasegel ves denar, neupoštevajoč pri tem določbo hišnega reda, ki obsojencu omogoča, da ima pri sebi gotovino v znesku 100 EUR. Utemeljena je bila tudi pritožba obsojenca, ki je opozoril, da mu ni bil zagotovljen nadomestni obrok hrane, ko je zaradi spremstva zunaj zavoda zamudil redni obrok v zavodu.

Varuh človekovih pravic je izvedel nadzore v: Zavodu za prestajanje kazni zapora Dob pri Mirni in na Odprtem oddelku Puščava, Zavodu za prestajanje kazni zapora Maribor in dislociranem Oddelku Murska Sobota, Zavodu za prestajanje kazni zapora Koper in dislociranem Oddelku Nova Gorica, Zavodu za prestajanje kazni zapora Ig, na Odprtem oddelku Ig in v UKC Maribor - Enoti za forenzično psihiatrijo. Vsa poročila o izvedenih nadzorih smo podrobno proučili in se odzvali nanje z odzivnimi poročili.

Varuhu človekovih pravic so bila posredovana tudi poročila oziroma pojasnila vezana na posamične pobude zaprtih oseb za začetek postopka za varstvo človekovih pravic.

3. 11. 2. Pritožbe obsojencev zoper odločbe, ki jih na prvi stopnji izda direktor zavoda (pritožbeni postopki na podlagi določb zakona, ki ureja splošni upravni postopek)

V upravnem postopku na drugi stopnji je bilo v letu 2022 obravnavanih 54 pritožb zaprtih oseb, med katerimi jih je bilo 43 zavrženih kot neutemeljenih, 7 pritožbam je bilo ugodeno in zadeva vrnjena organu prve stopnje (zavodu) v ponovni postopek, v 2 primerih je organ druge stopnje v pritožbenem postopku odločbo organa prve stopnje odpravil, 1 pritožba je bila zavržena, 1 pritožbi je organ druge stopnje ugodil ter v zadevi sam odločil.

Zaprte osebe so se najpogosteje pritožile zoper odločbe o namestitvi v posebnem strožjem režimu prestajanja kazni zapora (98.a člen ZIKS-1), odločbe o prekinitvi prestajanja zaporne kazni, odločbe o premestitvi iz svobodnejšega v strožji režim prestajanja kazni ter odločbe o prenehanju pravic iz dela ali delovne terapije.

Število upravnih zadev na drugi stopnji se je v primerjavi z lanskim letom zmanjšalo za 16 %.

3. 12. VARNOST IN ZAVAROVANJE ZAVODOV IN ZAPRTIH OSEB

3. 12. 1. Splošne varnostne razmere

Splošne varnostne razmere v zavodih v tem letu odražajo naslednja dejstva:

- V letošnjem letu smo imeli dva pobege iz zaprtega dela zavoda.
- Beležimo 10 primerov uspešno preprečenih poskusov pobege.
- Zmanjšalo se je število nevrnitev zaprtih oseb s prekinitvev kazni.
- Povečanje števila uporabe prisilnih sredstev (2021: 101 primerov; 2022: 124 primerov).
- Število napadov in poskusov napadov na zaposlene v zavodih se je povečalo, število groženj zoper zaposlene narašča.
- Povečalo se je število uporabe ukrepa odstranitve v posebni prostor.
- Zvišalo se je število konfliktov med zaprtimi osebami.

V letošnjem letu beležimo veliko število odpovedi spremstev.

Svečana prisega pravosodnega policista na Generalnem uradu

Podpis protokola o sodelovanju med ZPKZ Maribor in PU Maribor

Prisega pravosodnih policistov z navzočnostjo ministra

Prisega pravosodne policistke

3. 12. 2. Pobegi, poskusi pobegov ter nevrnitve zaprtih oseb iz ugodnosti zunaj zavoda

V letošnjem letu smo beležili dva pobega obsojencev iz delavnic, ki se izvajajo v okviru Zavoda za prestajanje kazni zapora Koper, Oddelek Nova Gorica ter en pobeg zaprte osebe med izvajanjem spremstva v zunanjo institucijo, ki se je zgodil v Oddelku Novo mesto. Pri izvajanju spremstva zaprte osebe na obravnavo na sodišče je zaprta oseba izkoristila priložnost za pobeg ob izhodu iz vozila pred sodiščem. Tako v lanskem kot v letošnjem letu beležimo tudi en primer pobega iz odprtega dislociranega oddelka, in sicer se je pobeg zgodil v Odprtem oddelku Rogoza.

Vse osebe, ki so izvedle pobeg, so bile tekom obravnavanega obdobja bodisi privedene s strani Policije ali so se same vrnile na nadaljnje prestajanje kazni zapora.

Beležimo tudi 1 pobeg mladoletnika iz zaprtega dela Prevezgojnega doma Radeče. Beg se je zgodil v posebni vzgojni skupini, in sicer tako, da je mladoletnik z jedilnim nožem prerezal zgornji sloj stropa, nato razmajal zračno cev, posledično je na tla padel del stropa, kar je mladoletnik izkoristil in skozi strešno okno odšel na streho ter pobegnil. Po pobegu je bil pregledan celotni strop v posebni vzgojni skupini ter ustrezno saniran.

Uspešno je bilo preprečenih 10 poskusov pobegov, kar je za en poskus manj kot v lanskem letu, od tega gre v 4 primerih za poskus bega mladoletnika iz Prevezgojnega doma Radeče.

	LJ Novo mesto	0	0	0	0	0	5	0	0	5
	LJ Odprti odd. Ig	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	MARIBOR	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	MB Murska Sobota	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	MB Odprti odd. Rogoza	0	0	0	0	0	1	0	0	1
	MB forenzična psihiatrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ		1	1	1	0	0	11	0	2	16

V primerjavi s preteklim letom zaznavamo nekoliko manjše število nevrnitev z zunajzavodskih ugodnosti. V letu 2021 je bilo število nevrnitev 18 v letošnjem letu 16.

3. 12. 3. Uporaba prisilnih sredstev

Uporaba prisilnih sredstev je občutljiv poseg v osebno svobodo in dostojanstvo posameznika, zato morajo pravosodni policisti pri uporabi upoštevati vsa strokovna pravila, zakonske podlage, načela in tehnična navodila proizvajalca ter se za uporabo nenehno usposablјjati ter izpopolnjevati. Postopki uporabe prisile sodijo med najbolj občutljive ukrepe za obvladovanje oseb, saj je med izvajanjem pooblastil in njihovo prekoračitvijo lahko le korak. Pravosodni policist sme uporabiti prisilna sredstva takrat, ko nastopijo zakoniti pogoji za uporabo. Pri tem je dolžan uporabiti najmilejše prisilno sredstvo oziroma sredstvo, ki v ključnem trenutku predstavlja najmanjšo škodljivo posledico za osebo.

Pregled uporabe prisilnih sredstev

Zavod	Vsa uporabljena	Neupravičena	Upravičena	Poškodovane zaprte osebe	Poškodovani delavci
DOB	41	0	41	1	1
DOB Odprti odd. Slovenska vas	0	0	0	0	0
DOB Odprti odd. Puščava	0	0	0	0	0
IG - ženski	4	0	4	0	0
CELJE	20	0	21	0	0
KOPER	12	0	12	1	2
KP Nova Gorica	0	0	0	0	0
LJUBLJANA	27	0	27	0	5
LJ Novo mesto	6	0	6	0	0
LJ Odprti odd. Ig	0	0	0	0	0
MARIBOR	10	0	10	0	4
MB Murska Sobota	1	0	1	0	0
MB Odprti odd. Rogoza	0	0	0	0	0
MB Forenzična psihiatrija	2	0	2	0	0
Prezgojni dom RADEČE	1	0	1	0	0
Skupaj	124	0	124	2	12

V zavodih je bilo skupno obravnavanih 124 primerov uporabe prisilnih sredstev, kar predstavlja 23 primerov več kot lansko leto. Pri uporabi prisilnih sredstev je bilo poškodovanih 12 uslužbencev. V nobenem primeru ni prišlo do hujših poškodb.

Pri zaprtih osebah smo beležili dve lažji poškodbi pri uporabi prisilnih sredstev.

Glede na zbrane podatke, so bila prisilna sredstva v zavodih poleg odklonitve ukaza, najpogosteje uporabljena pri fizičnih konfliktih med zaprtimi osebami ter v primerih slabega psihofizičnega stanja zaprte osebe. Pravosodni policisti pri svojem delu ob različnih kriznih situacijah, kot so verbalni in fizični konflikti, težko samo s pomirjajočim pristopom, komunikacijskimi veščinami ter ukazi dosežejo pomiritev. V največ primerih se uporabi milejša prisilna sredstva telesne sile za razdvajanje zaprtih oseb, občasno pa tudi v kombinaciji s sredstvi za vklepanje.

Stremimo k temu, da pravosodni policisti sporne situacije uspešno obvladujejo predvsem z milejšimi ukrepi in postopki brez uporabe sile. V določenih okoliščinah je potrebna uporaba prisilnih sredstev, če z drugimi pooblastili ni mogoče preprečiti bega, napada, samopoškodbe ali večje materialne škode, z namenom zagotovitve varnosti, reda in discipline v zavodih.

V primerih, ko so podani razlogi, je pomembno tudi, da pravosodni policisti strokovno, hitro in profesionalno izvedejo uporabo prisilnega sredstva. V izogib morebitnim poškodbam ter drugim dejavnikom, ki bi bili posledica nepravilne izvedbe, se je na področju uporabe prisilnih sredstev potrebno nenehno usposabljanje.

Zavodi so poročali o vsaki uporabi prisilnih sredstev. Vsak primer smo analizirali in ocenili njeno ustreznost oziroma upravičenost uporabe. V vseh primerih je bila ugotovljena upravičena uporaba prisilnih sredstev.

Razlogi za uporabo prisilnih sredstev

75

Zavod	Napad na zaposlene ali druge osebe	Odklonitev ukaza	Poskus napada na zaposlene ali druge osebe	Preprečitev konflikta	Preprečitev samopoškodbe ali samomora	Uničenje inventarja
DOB	0	18	3	15	2	3
DOB Odprti odd. Slovenska vas	0	0	0	0	0	0
DOB Odprti odd. Puščava	0	0	0	0	0	0
IG - ženski	0	0	0	1	2	1
CELJE	1	3	2	6	5	3
KOPER	2	5	2	1	0	1
KP Nova Gorica	0	0	0	0	0	0
LJUBLJANA	1	9	2	4	6	5
LJ Novo mesto	0	1	0	2	2	1
LJ Odprti odd. Ig	0	0	0	0	0	0
MARIBOR	3	3	1	1	2	1
MB Murska Sobota	1	0	0	0	0	0
MB Odprti odd. Rogoza	0	0	0	0	0	0
MB forenzična psihiatrija	1	0	0	0	1	0
Prevzgojni dom Radeče	0	0	0	1	0	0
Skupaj	9	39	10	31	20	15

V primerjavi s preteklim letom, najbolj izstopa uporaba prisilnih sredstev iz razloga preprečitve samomora ali samopoškodbe zaprte osebe. Iz lanskih 9 primerov se je v letošnjem letu povečala na 20 primerov. Uporabe prisilnih sredstev zaradi preprečitve napadov ali poskusov napadov na zaposlene ali druge osebe je letos za 3 primere več kot v lanskem letu, uporabe prisilnih sredstev zaradi uničevanja zavodskega inventarja pa za 8 primerov več.

Razloge za uporabo prisilnih sredstev razvrščamo v več skupin:

- Odklonitev ukaza (39 primerov). Z ukazom smejo pravosodni policisti zaprtim osebam dati navodila in zahtevati od njih ravnanja ali opustitev ravnanj, da bi izvršili svoje uradne naloge. Ob odklonitvi oziroma neizvršitvi ukaza smejo pravosodni policisti uporabiti prisilna sredstva. Ob izreku ukaza, v kolikor okoliščine dopuščajo, pravosodni policisti zaprti osebi navedejo tudi razlog, zaradi katerega je potrebna določena storitev ali opustitev ravnanja ter kakšni ukrepi bodo izvedeni ob neupoštevanju ukaza. Pri tem je potrebno poudariti, da gre v teh primerih v večini zgolj za uporabo milejše sile telesa, brez uporabe strokovnih prijemov (potiskanje, prenašanje, itd.).
- Preprečitev konflikta (31 primerov). V teh primerih morajo pravosodni policisti preprečiti ali ustaviti fizični konflikt med zaprtimi osebami. Najpogostejši razlogi za nastanek konfliktov med zaprtimi so: izživljanje močnejših nad šibkejšimi, zadolževanje, nesprejemanje drugačnosti, zaščitništvo kot oblika zaščita žrtve oziroma maščevanje storilcu za storjeno dejanje nad šibkejšo žrtvijo, boj za vodenje zaporskega podzemlja, pogost vzrok so tudi prostorske in bivanjske razmere v zaporu.
- Preprečitev samopoškodbe (20 primerov). Gre za ukrep, kjer morajo pravosodni policisti s silo preprečiti, da se zaprte osebe ne poškodujejo, bodisi z odvzemanjem nevarnega predmeta ali s prisilno začasno imobilizacijo z vklepanjem.
- Preprečevanje napadov in poskusov napadov na zaposlene in druge osebe (19 primerov). V teh primerih pravosodni policisti uporabijo prisilna sredstva za odvrnitev napada ali poskusa napada s strani zaprte osebe ali pa tudi za preprečitev napada na varovano zaprto osebo.
- Uničevanje inventarja (15 primerov). V večini primerov so zaprte osebe uničevale zavodski inventar v bivalnih prostorih. Da lahko preprečijo nastanek večje materialne škode, morajo v takšnih primerih pravosodni policisti ukrepati takoj.

Po zakonu se prisilna sredstva delijo na milejša in hujša prisilna sredstva.

Milejša prisilna sredstva:

- sredstva za vklepanje in vezanje ter
- milejše oblike telesne sile, kot so: strokovni prijemi, strokovni pritiski in druge oblike telesne sile, kot so prenašanje, potiskanje, odiranje, razdvajanje in podobno.

Hujša prisilna sredstva:

- hujše oblike telesne sile, kot so strokovni meti in udarci,
- plinski razpršilec,
- palica, kot so: gumijasta palica, palica z ročajem (tonfa) in teleskopska palica,
- službeni pes in strelno orožje.

Pravosodni policisti lahko uporabijo prisilna sredstva zoper zaprto osebo, če drugače ne morejo preprečiti nedovoljenih aktivnosti. Uporabijo pa jih lahko tudi zoper osebe, ki niso zaprte, vendar pod pogoji, ki jih določa Zakon o izvrševanju kazenskih sankcij. Slednjih primerov je v praksi zelo malo. V letošnjem letu nismo imeli takega primera.

Vrste uporabljenih prisilnih sredstev

76

Zavod	Plinski razpršilec	Telesna sila - met	Telesna sila - potiskanje ali prenašanje	Telesna sila - pritisk	Telesna sila - strokovni prijem	Telesna sila - udarec	Vklepanje	Skupaj
DOB	0	0	22	1	31	0	15	69
DOB Odprti odd. Slovenska vas	0	0	0	0	0	0	0	0
DOB Odprti odd. Puščava	0	0	0	0	0	0	0	0
IG - ženski	0	0	2	0	2	0	1	5
CELJE	0	0	13	0	10	1	5	30
KOPER	0	1	4	5	4	0	6	20
KP Nova Gorica	0	0	0	0	0	0	0	0
LJUBLJANA	2	0	19	3	12	1	6	43
LJ Novo mesto	0	0	3	0	3	0	3	9
LJ Odprti odd. Ig	0	0	0	0	0	0	0	0
MARIBOR	0	3	6	1	6	0	4	20
MB Murska sobota	0	0	0	0	1	0	1	2
MB Odprti odd. Rogoza	0	0	0	0	0	0	0	0
MB forenzična psihiatrija	0	0	0	0	1	0	1	2
Prevzgojni dom Radeče	0	0	0	0	1	0	1	2
Skupaj	2	4	69	10	71	2	43	202

Po letu 2021 pri obvladovanju zaprtih oseb prevladuje predvsem uporaba milejših oblik telesne sile. Pred letom 2021 so bila to sredstva za vklepanje in vezenje.

Letos prevladuje uporaba telesne sile – strokovni prijem (71 primerov), sledi telesna sila – potiskanje ali prenašanje (69 primerov) ter na tretjem mestu uporaba sredstev za vklepanje (43 primerov).

Zabeleženi sta dve hujši obliki uporabe prisilnih sredstev - uporaba plinskega razpršilca. V obeh primerih je šlo za obvladovanje agresivnega vedenja zaprte osebe ter posledično preprečitev poskusa napada na pravosodne policiste.

Beležimo štiri primere uporabe strokovnega meta ter dva primera strokovnega udarca. Pri slednjem je šlo v enem primeru za preprečitev samopoškodbenega vedenja zaprte osebe in v drugem primeru za uporabo zaradi preprečitve neposrednega napada na pravosodnega policista.

Napadi na delavce po zavodih

Letos prvič po letu 2019 beležimo večje število napadov na delavce v zavodih. Teh je bilo 18, kar je za 7 več kot v lanskem letu. Od skupnega števila napadov je bilo 7 takih, ki so se končali s posledicami. K sreči v nobenem primeru ni šlo za hujše poškodbe.

Uspešno preprečenih poskusov napadov na zaposlene je bilo letos 10. V lanskem letu je bilo teh primerov 8. Število groženj zoper zaposlene narašča. V letošnjem letu znaša 56 primerov, kar je za 21 primerov več kot v lanskem letu.

Žal vseh dogodkov ni moč preprečiti, saj so izbruhi, nezadovoljstva ali stiske zaprtih oseb večkrat hipni in nepredvidljivi.

Glede na porast števila napadov in groženj v zadnjih nekaj letih kaže na to, da bo potrebno v bodoče vlagati še večje napore za večjo varnostno kulturo, zavestno odgovornost za varnost in ustrezne odnose z zaprtimi osebami, predvsem pa izvajati sistematične preprečevalne ukrepe.

Eno od zelo uporabnih pravil je, da zaposleni s svojim načinom verbalne in neverbalne komunikacije ne povzročajo konfliktnega odnosa v komunikaciji. Najpomembnejši ni npr. vzrok za vstop v prostor ali pristop k zaprti osebi, temveč dejstvo, da postopek zaposleni izvede na profesionalen in pomirjujoč način. Vsaka nenadzorovana kretnja ali beseda lahko izzove konflikt, ki je vselej nepotreben in povzroči odklonilno vedenje zaprte osebe. Enakomeren govor in spoštljiv odnos v sami komunikaciji z zaprtimi osebami mora biti spontan in ne prisiljen. To je potrebno poudariti predvsem zato, ker imajo delavci v zavodih pri svojem delu opravka tudi z osebnostno motenimi ali včasih celo s psihično bolnimi zaprtimi osebami in lahko ostra beseda ali mimika.

3. 12. 4. Sprememba zunaj zavoda

Število realiziranih spremestev zaprtih oseb po zavodih

Zavod	Na sodišča	V zdravstvene ustanove	Ostalo	SKUPAJ
DOB	525	1518	360	2403
DOB Odprti odd. Slovenska vas	0	6	0	6
DOB Odprti odd. Puščava	0	35	5	40
IG - ženski	225	308	102	635
CELJE	496	394	201	1091
KOPER	378	410	189	977
KP Nova Gorica	139	125	128	392
LJUBLJANA	1320	699	435	2454
LJ Novo mesto	265	200	101	566
LJ Odprti odd. Ig	0	5	8	13
MARIBOR	728	611	168	1507
MB Murska Sobota	152	180	100	432
MB Odprti odd. Rogoza	6	28	27	61
MB forenzična psihiatrija	26	86	41	153
Prevzgojni dom Radeče	57	156	7	220
SKUPAJ	4317	4761	1872	10950

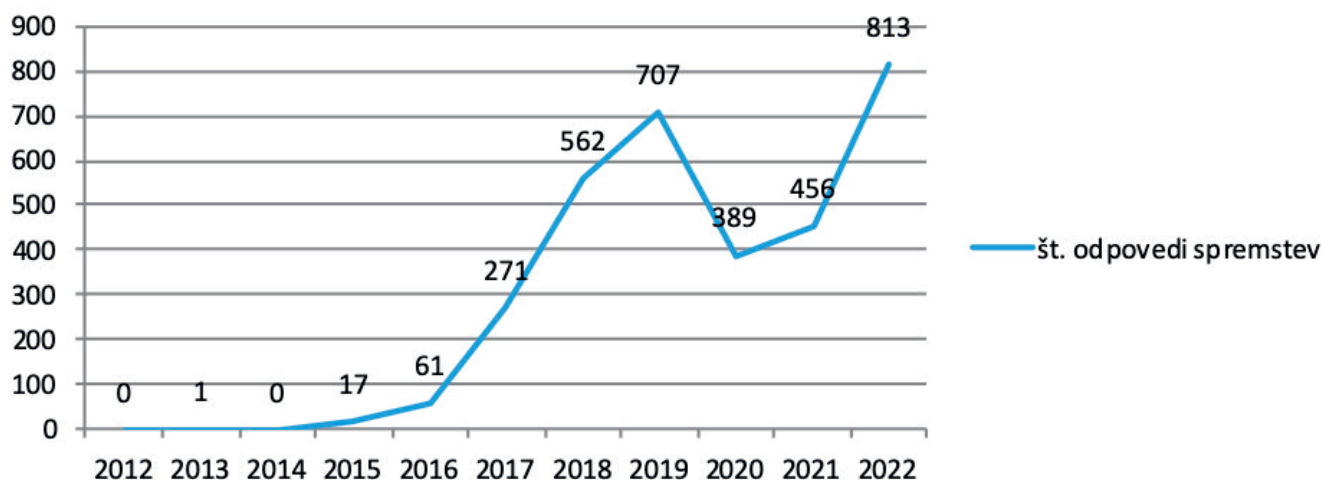
77

V letošnjem letu smo uspešno realizirali skupno 10.950 spremestev.

Poleg izvedenih spremestev tudi varovanje zaprtih oseb v raznih bolnišničnih ustanovah prispeva k dodatni obremenjenosti in številu nadurnega dela pravosodnih policistov, saj gre v veliki večini za nenačrtovane aktivnosti in je potrebno delo opraviti poleg rednega dela v zavodih. V tem letu beležimo 7.481 ur varovanja v bolnišnicah.

V URSIKS nam zaradi nezadostnega števila pravosodnih policistov, bolniških odsotnosti, zakonskega zagotavljanja počitkov, preseženih tedenskih obremenitev pravosodnih policistov še vedno ne uspe izvesti vseh odrejenih spremestev. V letošnjem letu je bilo odpovedanih 813 spremestev, kar je 357 več kot lani.

Graf odpovedi spremstev od 2012 do 2022

Zavodi si kljub danim razmeram stalno prizadevajo, da bi bilo odpovedi čim manj. V zvezi s to problematiko so bili pred časom že sprejeti številni ukrepi. Od leta 2017 spodbujamo tudi uporabo videokonferenčnega sistema. Razmere v času covid-19 so prinesle nove okoliščine, katerim smo se morali prilagoditi, da smo lahko opravili čim več zadanih nalog. Konec leta 2020 nam je tako uspelo zagotoviti dodatnih 10 profesionalnih konferenčnih sistemov in 15 tablic, ki smo jih razporedili v vse zavode in oddelke.

Povečanje števila videokonferenčnih sistemov se je takoj pokazalo kot dobra naložba, saj smo na ta način število obravnav povečali iz manj kot 10 pred leti na 413 v letošnjem letu.

Število izvedenih obravnav/zaslišanj s pomočjo videokonference

78

Zavod	Število videokonferenc
DOB	84
DOB Odprti odd. Slovenska vas	0
DOB Odprti odd. Puščava	0
IG - ženski	9
CELJE	13
KOPER	72
KP Nova Gorica	8
LJUBLJANA	184
LJ Novo mesto	3
LJ Odprti odd. Ig	0
MARIBOR	36
MB Murska Sobota	1
MB Odprti odd. Rogoza	0
MB forenzična psihiatrija	3
Prevzgojni dom Radeče	0
SKUPAJ VSI	413

Kljub številnim sprejetim ukrepom, ki bi pripomogli k ureditvi stanja na tem področju v letošnjem letu žal nismo uspeli zmanjšati števila odpovedi spremstev, temveč so odpovedi presegle število pred covid-19 obdobjem.

3. 12. 5. Konflikti med zaprtimi osebami

Pomemben kazalec splošnih varnostnih razmer v zavodih je število konfliktov med zaprtimi osebami. Konflikte skušamo reševati že v začetnih fazah s pogovori, soočenji, usmerjanjem v strpnost, ipd.

Konflikti so posledica nerešenih odnosov pred nastopom kazni in med prestajanjem kazni, velikokrat pa tudi nastanitve in prezasedenost v skupinskih sobah. Najnevarnejši so konflikti, ki so posledica izsiljevanj in različnih pritiskov. Te je težko odkriti in pravočasno zaznati, največkrat se jih odkrije šele ob ugotavljanju posledic ob posameznih poškodbah, ko oškodovane osebe vztrajajo, da so se poškodovale »pri padcu s postelje«. Z usposabljanjem osebja dajemo temu področju večji poudarek v okviru odkrivanja nasilja, ki je očem osebja skrito. V zavodih preprečujemo konflikte na različne načine, tudi s primerno nastanitvijo, ločevanjem sprtih oseb in omejitvijo gibanja določenim osebam. V odkritih in dokazljivih primerih so v zavodih izrekli tudi disciplinske ukrepe, oziroma predlagali premestitve v drug zavod.

Zaznati je občuten porast števila konfliktov v tem letu. Število evidentiranih konfliktov se je tako glede na lansko leto povečalo za kar 36 primerov. Od 627 udeleženih oseb, je bilo 38 poškodovanih.

Pravosodni policisti so vsem poškodovanim nudili prvo pomoč, glede na poškodbe zaprtih oseb so poskrbeli tudi za zagotovitev strokovne medicinske oskrbe s strani medicinskega osebja.

V vseh primerih, ko je bil podan sum storitve kaznivega dejanja ali pa so to zahtevali tisti, ki so bili v konfliktih oškodovani, smo obvestili policijo - skupaj v 13 primerih.

Ocenjujemo, da je večina vzrokov za tovrstne konflikte predvsem trenutna struktura in število zaprtih oseb, kjer prenapolnjeni bivalni prostori vplivajo na slabo razporejenost. Eden od razlogov za povečanje konfliktov med zaporniki, je tudi v porastu uživanja sintetičnih drog. Zabeležili smo primere nasilja, ki so bili povezani z izsiljevanjem, največkrat zaradi trgovine z drogo ali zaradi dolžniško-upniških razmerij. Eden od najpomembnejših načinov reševanja konfliktov bi bila nastanitev v pretežno enoposteljnih sobah, kot je to pričakovan standard v državah EU.

Število in posledice konfliktov

Zavod	Število konfliktov	Število udeleženih oseb	Število poškodovanih	Obveščena policija
DOB	113	255	27	1
DOB Odprti odd. Slovenska vas	0	0	0	0
DOB Odprti odd. Puščava	0	0	0	0
IG - ženski	14	30	1	0
CELJE	32	67	2	7
KOPER	25	51	1	0
KP Nova Gorica	2	4	0	0
LJUBLJANA	33	68	1	2
LJ Novo mesto	9	19	0	1
LJ Odprti odd. Ig	0	0	0	0
MARIBOR	31	69	3	1
MB Murska Sobota	5	12	0	0
MB Odprti odd. Rogoza	1	2	0	0
MB forenzična psihiatrija	7	15	2	0
Prevzgojni dom Radeče	16	35	1	1
SKUPAJ	288	627	38	13

3. 12. 6. Nadzor paketov in pisemskih pošiljk

Pri tovrstnih pregledih se opaža, da zaprte osebe poskušajo pretihotapiti prepovedane snovi ali predmete ter večje količine denarja, kot je dovoljeno. V pisemskih pošiljkah se največkrat najdejo sim kartice za mobilne telefone, v paketih pa prepovedani predmeti, kot so USB modemi za brezžično povezovanje na splet, mini mobilni telefoni in nova sintetična droga »spice«.

Za pregled pošiljk, ki niso pisemske (paketi), je dano pooblastilo za pregled s predpisi in se mora izvesti vedno. Pregled pisemske pošiljke se lahko opravi izključno na podlagi suma ter pisne odredbe direktorja zavoda ali druge osebe, ki jo on pooblasti.

Število paketov, ki so jih prejele zaprte osebe, se je v primerjavi s prejšnjim letom povečalo. V lanskem letu je bilo prejetih 16.532 paketov, v letošnjem je bilo teh 18.506.

Eden od načinov preprečevanja vnosa prepovedanih snovi je tudi pregled pisemskih pošiljk. V tem letu je bilo z odredbo odprtih 7.909 pisemskih pošiljk. V dveh primerih je bila najdena prepovedana substanca.

3. 12. 7. Obiski in telefonski pogovori

Obiski zaprtih oseb v vseh zavodih so potekali v skladu s predpisi in z individualnimi varnostnimi zahtevami.

Pomembna oblika komunikacije obsojencev s svojci so bili telefonski pogovori. Zakon omogoča obsojencem prosto telefoniranje, prav tako pa daje direktorju tudi možnost, da obsojencu z odločbo le-to prepove za čas enega meseca (možnost podaljševanja po en mesec, dokler obstajajo razlogi), če bi telefonski klici lahko ogrozili varnost v zavodu ali varnost oseb ali premoženja zunaj zavoda. Primera, da bi bila izdana takšna odločba, v tem letu nismo beležili.

3. 12. 8. Vnos nedovoljenih drog

Zaprte osebe drogo v zavod vnašajo na različne načine.

Pogost način skrivanja je na telesu ali v oblačilih (npr. všito v robove), metanje preko ograje, vnos s paketi in predvsem v tovarniško pakiranih živilih. Domnevamo, da zaprte osebe drogo največkrat skrivajo v telesu, kar povzroča dodatne težave pri odkrivanju, saj poseg v človeško telo ni dovoljen.

Najdba droge (kokaina) v paketu

Najdba prepovedanih snovi v paketu s hrano

Na podlagi suma, da zaprta oseba skriva prepovedane substance pri sebi, je bilo opravljenih skupno 1.691 osebnih pregledov.

Temeljitejši nadzor ob vstopu v zavod, redni pregledi prostorov in oseb ter odkrivanje drog s šolanimi psi silijo zaprte osebe v vse večjo iznajdljivost pri iskanju načinov vnašanja droge v zavod, zato smo pozorni tudi na to, da ne bi zaprte osebe poskušale zlorabiti osebja. V kolikor se pojavi indic oziroma sum, v preiskavi tovrstnih dogodkov sodelujemo s policijo.

Število najdb drog in opojnih snovi po vrstah

Zavod	Sum na prepovedane substance								Alkohol			Tablete				Skupaj
	afgana	hašiš	heroin	kanabis	kokain	spice	steroidi	Skupaj	zvarjena pijača	žgana pijača	Skupaj	metadon	suboxone	tablete razne	Skupaj	
DOB	0	0	2	6	3	39	1	51	0	1	1	0	0	62	62	114
DOB Odprti odd. Slovenska vas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DOB Odprti odd. Puščava	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IG - ženski	0	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	0	0	4	4	6
CELJE	1	1	2	2	1	10	0	17	0	1	1	0	6	14	20	38
KOPER	0	0	0	3	0	0	0	3	0	0	0	0	0	4	4	7
KP Nova Gorica	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
LJUBLJANA	0	2	1	13	2	4	1	23	0	0	0	0	0	11	11	34
LJ Novo mesto	0	0	1	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	2
LJ Odprti odd. Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MARIBOR	1	0	1	1	1	10	0	14	0	0	0	1	0	31	32	46
MB Murska sobota	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MB Odprti odd. Rogoza	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	3	0	0	2	2	5
MB forenzična psihiatrija	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	1	2
Prevzgojni dom Radeče	0	0	0	6	2	1	0	9	0	0	0	0	0	3	3	12
Skupaj	2	3	8	32	11	64	2	122	2	3	5	1	6	133	140	267

Po številu najdb je na prvem mestu najdba tablet. V večini primerov gre za predpisano terapijo zaprtih oseb, katere kljub nadzorovanemu deljenju terapije ne zaužijejo. Zaprte osebe nato nezaužito terapijo skrijejo z namenom preprodaje v zavodu. Na drugem mestu po številu najdb sledijo najdbe kanabisa ter na tretjem mestu najdbe drugih sintetičnih drog.

MB Odprti odd. Rogoza	3,50	0,70	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	4	0,00
MB forenzična psihiatrija	0,00	0,00	0,00	0,00	0,60	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	7	0,00
Prevzgojni dom Radeče	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	46,60	1,91	0,58	0,00	0,00	10	0,00
Skupaj	3,50	1,44	5,60	125,39	13,66	205,50	60,14	325,86	24,00	25,00	2601	1,00

*Opomba: Najdena droga se tehta v bruto količini, kar pomeni skupaj z zavitkom, ki se v celoti izroči policiji.

Največja količina najdbe afgane je bila letos zasežena v Celju, in sicer v skupni bruto teži 5,6 grama. Prepovedana substanca je prispela po pošti v pismu za zaprto osebo. Po opravljenem RTG pregledu pisma je obstajal sum, da se v pismu nahaja prepovedana substanca. Na podlagi suma je bila izdana odredba za pregled pisemske pošiljke. Pregled je potrdil sume.

V zavodu Ljubljana izstopa najdba večje količine suma na prepovedano substanco »spice«, v bruto teži 62,22 grama ter najdba raznih tablet 552 kosov. Oboje je bilo najdeno pri pregledu bivalnega prostora zaprte osebe.

Največja količina kanabisa v bruto teži 26,90 gramov je bila najdena v zavodu Koper.

3. 12. 9. Preiskave bivalnih prostorov

Med rednim nadziranjem bivalnih prostorov pravosodni policisti izvajajo obhode, varnostne in osebne preglede, pa tudi preiskave prostorov in prtljage. Namen preiskav je odkriti in odvzeti prepovedane predmete in snovi, ki so jih zaprte osebe pretihotapile v zavod ali jih v zavodu izdelale.

Število opravljenih preiskav po zavodih, oddelkih in v PD Radeče

83

Vrsta postopka	Pregled prostora
Zavod	Število
DOB	54
DOB Odprti odd. Slovenska vas	0
DOB Odprti odd. Puščava	0
IG - ženski	5
CELJE	26
KOPER	11
KP Odd. Nova Gorica	9
LJUBLJANA	78
LJ. Odd. Novo mesto	28
LJ. Odprti odd. Ig	0
MARIBOR	42
MB Odd. Murska Sobota	3
MB Odprti odd. Rogoza	2
MB forenzična psihiatrija	0
Prevzgojni dom Radeče	14
SKUPAJ VSI	272

USB ključek, skrit v tubi s pašteto

Zavodi so v letošnjem letu opravili 272 preiskav bivalnih in skupnih prostorov.

Opravljenе preiskave in najdbe prepovedanih predmetov

84

Zavod	Komunikacijska sredstva					Predmet za izvedbo pobeга			Predmeti za napad ali obrambo				zabavna elektronika			Drugo			Skupaj
	mobilni telefon	razni predmeti za komunikacijo	sim kartica	usb za komunikacijo	Skupaj	klešče	ključki za lisice	Skupaj	nož, bodalo	predelani predmeti za napad	razni predmeti	Skupaj	priručna elektronika za polnjenje	snemalnik zvoka ali slike	Skupaj	polmilec	priručna elektronika za polnjenje	Skupaj	
DOB	26	4	64	57	151	0	0	0	19	2	3	24	1	5	6	6	0	6	181
DOB Odprti odd. Slovenska vas	0	0	0		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
DOB Odprti odd. Puščava	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
IG - ženski	0	1	0	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	2	3
CELJE	4	0	18	16	38	0	1	1	6	3	1	10	0	0	0	2	0	2	49
KOPER	0	0	3	8	11	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	12
KP Nova Gorica	0	0	0	2	2	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3
LJUBLJANA	25	7	21	12	65	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	2	1	3	66
LJ Novo mesto	9	1	0	0	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	10
LJ Odprti odd. Ig	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MARIBOR	4	0	1	2	7	0	0	0	2	0	0	2	0	0	0	2	0	2	9
MB Murska Sobota	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MB Odprti odd. Rogoza	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
MB forenzična psihiatrija	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Prezgojni dom Radeče	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SKUPAJ	68	13	107	98	286	1	1	2	28	5	4	37	1	7	8	13	5	18	333

V letošnjem letu je bilo skupno najdenih 333 prepovedanih predmetov, od teh 68 mobilnih telefonov (v lanskem obdobju 58) in 98 USB ključkov za komunikacijo preko interneta (v lanskem letu 82). Odkrili smo 37 predmetov oziroma orodij, ki bi lahko služili za napad in obrambo. V letošnjem letu beležimo tudi najdbo 2 pripomočkov, ki bi lahko služili za pobeg (v lanskem letu 11).

3. 12. 10. Preizkusi alkoholiziranosti

Preizkus alkoholiziranosti je klasična oblika nadzora, ki jo izvajamo na podlagi zakona. Preizkus alkoholiziranosti je lahko napovedan ali nenapovedan. Preizkus se izvede:

- na podlagi dogovora iz strokovne obravnave zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja alkohola ali
- na podlagi indicev, da zaprta oseba kaže vidne znake alkoholiziranosti.

Zaprte osebe s težavami z alkoholom so najprej vključene v proces motivacije za obravnavo odvisnosti. Osebe, ki izrazijo pripravljenost za vključitev v obravnavo odvisnosti, so vključene v skupinsko ali individualno edukacijsko obravnavo odvisnosti.

Tiste osebe, kjer je izražena večja stopnja težav z alkoholom in ki imajo daljšo kazen zapora, se vključi tudi v intenzivno obliko obravnave odvisnosti, ki je usmerjena v vzdrževanje abstinence in v pripravo na življenje po prestani kazni. Abstinenca oseb, ki so sklenile dogovor o vključitvi v obravnavo odvisnosti, se preverja z nenapovedanimi alkotesti.

Opravljeni preizkusi alkoholiziranosti po zavodih in oddelkih ter v PD Radeče

Zavod	Število opravljenih preizkusov	Negativni	Pozitivni
LJUBLJANA	1	0	1
DOB	225	216	9
DOB odprti odd. Slovenska vas	57	56	1
DOB odprti odd. Puščava	27	27	0
IG - ženski	16	13	3
CELJE	38	37	1
KOPER	2	1	1
KP Nova Gorica	3	2	1
LJ Novo mesto	7	5	2
LJ odprti odd. Ig	36	34	2
MARIBOR	16	15	1
MB Murska Sobota	8	8	0
MB odprti odd. Rogoza	98	95	3
Prevzgojni dom Radeče	9	9	0
SKUPAJ VSI	543	518	25

85

Opravljenih je bilo skupno 543 preizkusov, od tega je bilo 25 pozitivnih, medtem ko je bilo lani od 362 preizkusov 8 pozitivnih.

3. 12. 11. Odstranitev v posebni prostor po 236. členu zakona

Odstranitve v posebni prostor so namenjene izločitvi osebe iz bivalnega prostora za krajši čas, kadar je potrebno zagotoviti red in mir, preprečiti pobeg ali ustaviti oziroma vsaj omiliti destruktivno ali celo samoagresivno vedenje osebe. Bivanje v posebnem prostoru je omejeno na največ dvanajst ur. Če se pred iztekom tega časa ugotovi, da je še vedno podan kateri od zakonskih razlogov za namestitev v posebni prostor, se lahko namestitev podaljša za čas, dokler za to obstajajo razlogi, vendar za posamezno odločbo ne več kot 12 ur. Namestitev v posebnem prostoru ne sme trajati skupno več kot 72 ur neprekinjeno.

V tem letu je bil ukrep odstranitve v posebni prostor uporabljen v 81 primerih. V večini primerov je bil razlog odstranitve, da je oseba ogrožala sebe, da je huje ogrožala druge pri delu, počitku ali razvedrilu ter da je oseba ogrožala druge. Velikokrat se je zgodilo, da je bilo za odstranitev podanih več razlogov hkrati, saj je na primer oseba, ki je bila destruktivna v vedenju, hkrati motila ostale osebe pri počitku. Med bivanjem v posebnem prostoru so bile osebe v večini primerov nadzorovane z video napravami, kar omogoča hiter odziv in zagotovitev varnosti izločeni osebi.

3. 12. 12. Nudjenje prve pomoči s strani pravosodnih policistov

Ena od nalog pravosodnih policistov je tudi nudenje zdravstvene prve pomoči v primeru poškodb ali bolezni zaprtih oseb, za kar se posebej usposobijo v začetnem in obnavljajo znanja v nadaljevalnem usposabljanju. Posebnost dajanja prve pomoči pravosodnih policistov je, da morajo poleg zdravstvenih vidikov upoštevati tudi varnostne, ki včasih omejujejo ali otežijo možnosti dajanja prve pomoči. To je predvsem v primerih nasilnega vedenja, ko morajo zaradi izogibanja nevarnosti okužbe z nalezljivimi boleznimi ravnati še posebej previdno.

V tem letu so pravosodni policisti nudili prvo pomoč v 318 primerih.

3. 12. 13. Usposabljanje pravosodnih policistov

Na področju izobraževanja zaposlenih smo v letu 2022 uresničili zastavljene cilje. V skladu z Načrtom za izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev in pravosodnih policistov v letu 2022 smo v začetku februarja končali s centralnim usposabljanjem generacije pravosodnih policistov kandidatov (18 udeležencev). V mesecu septembru se je začelo centralno usposabljanje za novo generacijo s predvidenim zaključkom v začetku februarja 2023 (20 udeležencev).

V letu 2022 je bilo izvedeno tudi redno usposabljanje pravosodnih policistov, in sicer:

- iz dela z RTG napravami (9 udeležencev),
- iz varne vožnje (24 udeležencev),
- iz zahtevnejših spremstev (17 udeležencev),
- usposabljanje preprečitev požarov in prva pomoč (15 udeležencev),
- usposabljanje inštruktorjev streljanja (20 udeležencev),
- usposabljanje vpad v prostor (23 udeležencev) in
- usposabljanje vodij oddelkov za varnost (20 udeležencev).

Skupaj se je usposabljanj udeležilo 166 pravosodnih policistov (od tega centralno usposabljanje 38 in redno usposabljanje 128).

Prisega pravosodnega policista pred generalnim direktorjem

3. 12. 14. Arhitekturne in tehnične možnosti za varovanje zavodov in osebja

Pomemben vidik varovanja predstavljajo arhitekturne in tehnične omejitve zavodov. Zavodi se večinoma nahajajo v starih in nefunkcionalnih zgradbah. Te so bile prvotno zgrajene za druge namene, zato sodobnih zahtev varovanja ne izpolnjujejo. V zavodih se morajo zato posluževati dodatnih varovalnih ukrepov, ki za pravosodne policiste predstavljajo dodatno obremenitev.

Pomanjkljivost starih zgradb je predvsem v tem, da ne omogočajo nastanitev v manjših in enoposteljnih sobah, zato tudi ni možen nadzor z manjšim številom pravosodnih policistov. Dodatna slabost so zidovi, ponekod tudi slabe rešetke. Ker so zidovi iz materialov slabše kakovosti, omogočajo kopanje lukenj. Težavo predstavljajo nizke varovalne ograje, katerih višina močno odstopa od evropske prakse in standardov (6 do 7 metrov visoka betonska ograja, z dodano 5 do 6 metrov visoko notranjo žično ograjo).

Na področju oborožitve in posebne varnostne opreme je bilo v letu 2022 na voljo 643.200 evrov, porabljeno je bilo 99,43 % sredstev.

Izvedena je bila nadgradnja videonadzora v Celju, Mariboru, na Enoti za forenzično psihiatrijo, v Kopru, v Novi Gorici, Novem mestu. Novembra se je izvedla še nadgradnja na Dobu in v Ljubljani. Glede na izkazane potrebe

zavodov in prevzgojnega doma smo nabavili posebno opremo, in sicer:

- protivlomna varnostna vrata Oddelek Novo Mesto, 4 kose
- Mobifinder za ZPKZ Koper,
- svetilke 22 kosov,
- 200 kosov plinskih razpršilcev in 50 kosov nevtralizatorjev,
- zaščitne rokavice protivbodne 100 parov,
- oprema za streljanje (strelivo, Mantis, oprema za streljanje),
- neprobojni jopiči 26 kosov,
- detektorji kovin (5 stoječih in 10 ročnih),
- pištole 75 kosov,
- tetra postaje (1 fiksna, 41 ročnih),
- intervencijska oblačila (8 kompletov in 10 ščitov),
- zaščitne maske (80 kompletov in 160 zaščitnih filtrov), s čimer smo poenotili to opremo po vseh zavodih,
- teleskopske palice (50 kosov),
- 3 ročne detektorje kovin (zaradi okvare jih je potrebno nadomestiti) in
- izdelavo projektne dokumentacije za detekcijo gibanja.

Uničen zavodski inventar

V letu 2022 smo na podlagi Pravilnika o spremembah in dopolnitvah pravilnika o nošenju, hrambi in vzdrževanju orožja, o vrstah in nošenju uniforme pravosodnih policistov in njihovih položajnih oznakah ter o uporabi, označitvi in opremi vozil izvedli dodelitev delov uniforme pravosodnim policistom na podlagi normativov prve dodelitve za novo sprejete pravosodne policiste in sistema individualnih potreb za vse ostale pravosodne policiste. Vsem novo sprejetim pravosodnim policistom smo zagotovili celotno uniformo, sproti smo zamenjavali izrabljene in poškodovane dele uniform ter izplačevali denarno nadomestilo za nakup ženske obutve in ženskih nogavic. Prehod na popolno nošenje novih delovnih uniforme bo postopen, tako da starih delovnih uniform ne bomo zavrgli, ampak jih bomo uporabljali za delo v zavodu do iztrošenosti, oziroma do preteka roka uporabe. Novi deli uniforme sledijo zahtevam izvajalcev oziroma uporabnikov uniform in bodo še naprej zagotavljali urejen videz pravosodnih policistov, hkrati pa bodo omogočali izvajanje varnostnih postopkov tudi v težjih okoliščinah. Glede na zastavljene cilje ugotavljamo, da so bili cilji glede na zagotovljena finančna sredstva v celoti izpolnjeni.

3. 12. 15. Požarna varnost

V letu 2022 beležimo 7 požarov, najnevarnejši med njimi je bil požar v zavodu Koper, ko je obsojenec zažgal bivalni prostor sam pa se je skrnil v toaletne prostore. Pravosodni policisti so ga s strokovnim ukrepanjem uspeli rešiti. Oseba je bila zaradi vdihavanja strupenih plinov hospitalizirana teden dni.

V zavodih so potekali obdobjni in redni kontrolni pregledi naprav, napeljav in opreme. Skladno z zakonodajo so potekala usposabljanja zaposlenih iz požarnega varstva.

Posledice požara v zavodu Koper

3. 13. ZAGOTAVLJANJE IN OMOGOČANJE DELA ZAPRTIM OSEBAM

Zaprtim osebam smo zagotavljali pravico do dela v javnem gospodarskem zavodu (JGZ), pri hišnih delih, v podjetju, ki deluje na območju zavoda Dob, nekaterim pa tudi zunaj zavodov. Zaprte osebe so bile razporejene na delo v skladu s sistemizacijo delovnih mest. Vsem zaprtim osebam, ki so želele delati, dela ni bilo mogoče zagotoviti. V primerjavi s prejšnjim letom je bilo zaposlenih 150 oseb več (pri tem je potrebno upoštevati, da je leta 2021 na zaposlovanje in delo vplivala epidemija COVID-19).

Delež zaposlenih zaprtih oseb je bil 39,42 %, kar je več kot prejšnje leto (35,22 %)

3. 13. 1. Razporeditev zaprtih oseb na delo

Razporeditev zaprtih oseb na delo na dan 1. 1.

86

Razporeditev na delo na dan 1. 1.	Obsoj.		Vikend zapor		Pripravniki		Nadomestni		Mladolet.		Skupaj		Skupaj vsi
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
V JGZ	88	10	0	0	10	0	0	0	9	1	107	11	118
podjetje v zavodu	117	0	0	0	0	0	0	0	0	0	117	0	117
pri hišnih delih	196	18	0	0	19	1	0	0	1	0	216	19	235
zunaj zavoda	8	2	0	0	0	0	0	0	0	0	8	2	10
redno izobraževanje	32	0	0	0	0	0	0	0	10	1	42	1	43
12. člen - izobraževanje	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
12. člen - delo	9	0	31	2	0	0	0	0	0	0	40	2	42
v terapevtskih delavnicah	44	0	0	0	14	0	0	0	0	0	58	0	58
SKUPAJ	494	30	32	2	43	1	0	0	20	2	589	35	624
dela ni bilo moč zagotoviti	372	26	0	0	261	19	8	1	0	0	641	46	687
delo odklonili	10	0	0	0	6	0	0	0	0	0	16	0	16
za delo nezmožni	14	3	0	0	6	0	0	0	0	0	20	3	23
upokojenci	19	1	0	0	0	0	0	0	0	0	19	1	20
SKUPAJ	415	30	0	0	273	19	8	1	0	0	696	50	746

Razporeditev zaprtih oseb na delo – na novo sprejeti

87

Razporeditev na delo Novosprejeti	Obsoj.		Vikend zapor		Pripravniki		Nadomestni		Mladolet.		Skupaj		Skupaj vsi
	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	
V JGZ	162	4	0	0	18	0	2	0	4	0	186	4	190
podjetje v zavodu	84	0	0	0	0	0	0	0	0	0	84	0	84
pri hišnih delih	182	9	0	0	38	1	0	0	1	0	221	10	231
zunaj zavoda	8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	8	1	9
redno izobraževanje	15	0	0	0	0	0	0	0	4	0	19	0	19
12. člen - izobraževanje	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12. člen - delo	0	0	48	1	0	0	0	0	0	0	48	1	49
v terapevtskih delavnicah	44	5	0	0	22	7	0	0	0	0	66	12	78
SKUPAJ	495	19	48	1	78	8	2	0	9	0	632	28	660
dela ni bilo moč zagotoviti	366	39	0	0	573	38	89	9	1	0	1029	86	1115
delo odklonili	21	0	0	0	10	0	4	0	0	0	35	0	35
za delo nezmožni	30	8	0	0	19	2	10	0	0	0	59	10	69
upokojenci	5	2	0	0	1	1	1	0	0	0	7	3	10
SKUPAJ	422	49	0	0	603	41	104	9	1	0	1130	99	1229

Opomba: V število novo sprejetih so vključeni tudi tisti, ki so že bili na prestajanju kazni in jim je bila izrečena nova enotna kazen, zaradi česar se več oseb v statističnem prikazu ponovi dvakrat ali večkrat.

Zaprte osebe pred nastopom dela napotimo na zdravniški pregled na dispanzer za medicino dela, prav tako opravijo test iz Zakona o varnosti in zdravja pri delu, ki ga opravlja zunanje podjetje. Postopek in izvajanje potekata kontinuirano. Za pripornike velja podoben postopek pri razporejanju na delo, po predhodno pridobljenem dovoljenju sodišča za delo. Prevladujoči razlogi, zaradi katerih nekaterim obsojencem ni bilo mogoče zagotoviti dela, so bili: pomanjkanje dela, pomanjkanje delovnih izkušenj ter navad, obsojenci so želeli biti razporejeni na delovno mesto, za katero po strokovni oceni niso bili primerni, drugje pa niso želeli delati; veliko je bilo primerov z različnimi zdravstvenimi omejitvami in posledično težjo zaposljivostjo ter obsojencev s kratkimi kaznimi, ki se jih težje vključuje v kompleksnejše oblike dela.

3. 13. 2. Plačilo za delo

Najvišje in najnižje plačilo za delo zaprtih oseb v rednem delovnem času po posameznih zavodih

Zavod	JGZ		hišna dela		delo zunaj zavoda	
	najnižje	najvišje	najnižje	najvišje	najnižje	najvišje
Dob	67,9	147,73	109,44	188,67	102,34	323,01
Maribor	69,6	102,66	66,12	107,88	/	/
Ljubljana	66,12	93,96	74,82	111,36	99,18	99,18
Celje	50,72	120,7	50,72	159,86	53,28	75,8
Koper	74,61	110,4	65,36	112,24	/	/
Ig	67,08	119,66	67,08	211,02	132,48	229,25
N. Gorica	75,6	89,76	/	/	99,2	104,16
OO Ig	/	/	88,74	95,7	95,7	238,38
N. mesto	/	/	71,34	92,22	/	/
M. Sobota	/	/	69,9	107,88	111,36	111,36
Rogoza	71,34	100,92	80,04	107,88	111,36	111,36
PD Radeče	23,3	19,9	/	95,31	96,73	/

(88)

Višina plačila za delo zaprtih oseb je določena po Pravilniku o plačilu za delo obsojencev. Plačilo je sestavljeno iz osnove, ocene delovne uspešnosti in dodatkov ter je v veliki meri odvisno tudi od rezultatov dela. Zakon določa tudi izplačilo posebne denarne nagrade za prizadevanje obsojencev, zaposlenih pri fizičnih ali pravnih osebah, ki v zneskih, prikazanih v zgornji tabeli, ni upoštevana.

Delo obsojencev v podaljšanem delovnem času

Zavod	število obsojencev	število nadur
Dob	186	15721,38
Maribor	54	2349
Ljubljana	33	1721
Celje	21	786
Koper	22	1000,5
Ig	14	543
N. Gorica	8	260
OO Ig	2	9
N. mesto	0	0
M. Sobota	12	501
Rogoza	17	1027
Radeče	0	0
SKUPAJ	369	23917,88

(89)

Obseg dela v podaljšanem delovnem času se je glede na prejšnje leto povečal za 4,67 %, ob tem se je delež zaprtih oseb, ki so opravljali nadure, zmanjšal za 10,65 %.

3. 13. 3. Invalidsko zavarovanje

Število invalidsko zavarovanih oseb

90

Zavod	Število invalidsko zavarovanih				
	skupaj	O	Osebe po ZP	ml. v PD	P
Dob		998	0	0	0
Slovenska vas		121	0	0	0
Puščava		31	0	0	0
Ljubljana		171	0	0	0
OO Ig		67	24	0	0
Novo mesto		91	0	0	0
Celje		/	/	/	/
Koper		90	0	0	0
Nova Gorica		53	4	0	3
Maribor		147	0	0	16
Rogoza		61	0	0	0
Murska Sobota		10	0	0	3
IG		190	1	0	0
PD RADEČE		0	0	19	0

Na področju invalidskega zavarovanja zaprtih oseb v zavodih ni bilo zaznane problematike.

3. 13. 4. Varstvo in zdravje pri delu

Ustrezno varstvo in zdravje pri delu so zavodi zagotavljali s spremljanjem in nadzorom izvajanja predpisov, ki pogojujejo varno delo, z uporabo predpisanih sredstev in opreme za osebno varnost ter z usposabljanjem zaprtih oseb in delavcev zavoda za varno in zdravo delo. Pred razporeditvijo na delo so zaprte osebe opravile zdravniški pregled in preizkus znanja s področja varstva pri delu.

Posebno pozornost so zavodi namenjali tudi tehničnemu varstvu pri delu, varnemu delovnemu okolju in sredstvom za delo. Tehnično varstvo so izvajali z vizualnimi pregledi in preizkusi delovne opreme, odpravljali pomanjkljivosti, iz uporabe izločali dotrajano opremo ter redno nadzirali uporabo predpisanih sredstev in opreme za osebno varnost. Ocenjujemo, da je bilo v tem letu izvajanje varstva in zdravja pri delu na ustrezni ravni, kljub občasnemu neupoštevanju predpisov o uporabi zaščitnih sredstev.

3. 13. 5. Nesreče pri delu zaprtih oseb

V tem letu se je zgodilo 25 nesreč in poškodb pri delu, v katerih so bile udeležene zaprte osebe. Vloženih je bilo 7 odškodninskih zahtevkov. Zavodi kontinuirano posvečajo veliko pozornosti preventivnim ukrepom, to je izobraževanju za varno delo in nadzoru pri izvajanju dela.

3. 13. 6. Hišna dela – kratek opis problematike zaposlovanja

Za izvajanje hišnih del je bilo v letu 2022 razporejenih 466 zaprtih oseb. Zavodi so na delo razporejali večinoma obsojence, v manjšem številu tudi pripornike in mladoletnike. Med hišna dela, ki so določena v sistemizaciji delovnih mest obsojencev, sodijo dela v kuhinji, pekarni, razdeljevalnici hrane, pomivalnici, zavodski pralnici in likalnici. Nekateri zavodi so v okviru hišnih del zaprte osebe razporejali tudi na delo hišnika, na vzdrževalna dela v zavodu, na čiščenje okolice zavoda, na vrtna in druga podobna dela.

Zavodi se srečujejo s težavo strokovne usposobljenosti zaprtih oseb za hišna dela. To še zlasti velja za dela, povezana s pripravo hrane, za katera je potrebna ustrezna strokovna izobrazba in sanitarno-higienska ustreznost. Po drugi strani so hišna dela povezana tudi z redom in disciplino ter varnostjo v zavodu.

3. 13. 7. Javni gospodarski zavod

V letu 2022 je bilo v javnem gospodarskem zavodu zaposlenih 308 zaprtih oseb. Na posameznih lokacijah so se občasno srečevali s pomanjkanjem zaprtih oseb na delu. Z vodstvi zavodov so bili opravljeni pogovori v okviru izboljšanja zaposlovanja zaprtih oseb. Ustvarjeni so bili prihodki v višini približno 2.170.000,00 EUR, presežek prihodkov nad odhodki je bil okvirno 35.000,00 EUR.

3. 14. PRAVICA DO VEROIZPOVEDI

Področje koordinacije duhovne oskrbe je v sistemu izvrševanja kazenskih sankcij umeščeno z namenom zagotavljanja osnovne človekove pravic svobode veroizpovedi¹. S tem razlogom je bil koordinator za duhovno oskrbo navzoč na posameznih lokacijah zavodov in usklajeval izkazan interes za duhovno oskrbo zaprtih oseb. Glede na zaznane in prejete potrebe je bila vzpostavljena povezanost z verskimi skupnostmi, ki so izvajale duhovno oskrbo.

Katoliško Cerkev je pri izvajanju duhovne oskrbe zastopal Zaporniški vikariat. Usklajeno je teklo sodelovanje na različnih ravneh, preko programov, ki se izvajajo znotraj Zaporniškega vikariata Katoliške Cerkve:

- Mesečno so bila bogoslužja na vseh dogovorjenih lokacijah. V okviru večjih katoliških praznikov, velike noči in božiča, so se še posebej izvajale zakramentalne priprave in praznične svete maše v vseh zavodih, kjer je bil izkazan interes.
- Glede na potrebe posameznih zavodov po oskrbi z oblačili in obutvijo za zaprte osebe je bila vzpostavljena povezava s Slovensko Karitas ter drugimi škofijskimi oz. župnijskimi Karitas, in na ta način opravljena oskrba posameznih lokacij.
- V Katoliški Cerkvi je bil v Sloveniji izpeljan mednarodni Teden zaporov, ki je potekal od 13. do 19. novembra 2022, pod naslovom »Hvala za:« (prim. Luka 17,11-19). Župnijska katoliška občestva, skupnosti in zavode za prestajanje kazni zapora je k povezanosti, dejavnostim in molitvi vabil poseben plakat, ki so ga prejeli v več izvodih. Teden zaporov je bil tudi medijsko podprt.
- Slovenski katoliški skavtinje in skavti so v nekatere zavode v predbožičnem času prinesli »Betlehemsko luč miru«.

Islamska skupnost v Republiki Sloveniji je bila obveščena o interesu glede duhovne oskrbe na posameznih lokacijah. Zavodi za prestajanje kazni zapora so v času priprave v mesecu ramazanu in praznovanju bajrama dobili časovni razpored molitve in ga posredovali osebam, ki so izrazile interes. Posameznikom so v tem času na njihovo željo omogočili tudi prehrano v skladu z njihovimi verskimi zahtevami. Prav tako je bil omogočen časovni razpored molitve tudi v drugih mesecih, kjer je bil izražen interes.

V okviru Srbske pravoslavne Cerkve je vzpostavljena redna navzočnost paroha v ZPKZ Ljubljana, ZPKZ Dob pri Mirni, ZPKZ Koper in ZPKZ Ig.

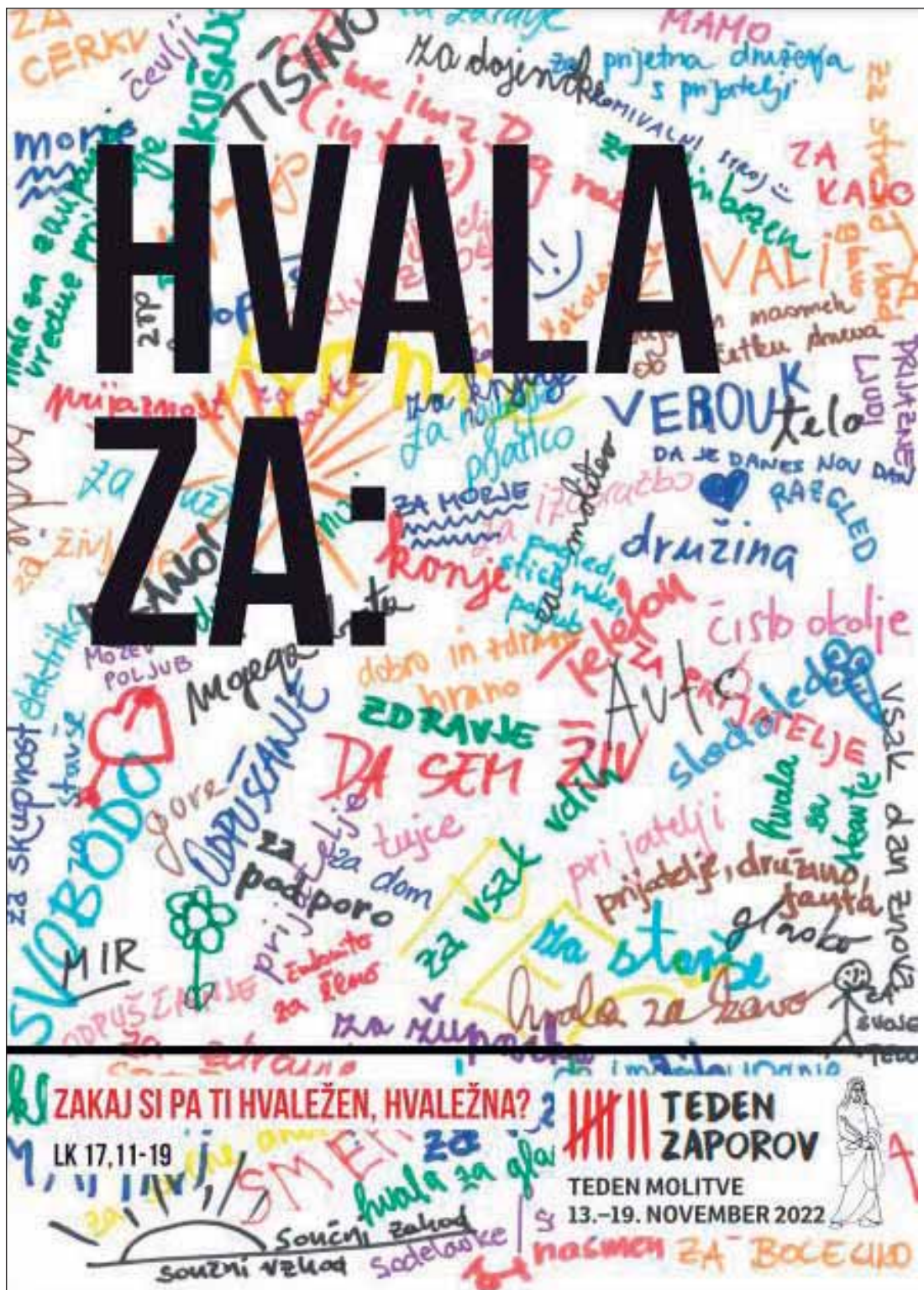
Verska skupnost Jehovovih prič je v nekatere zavode redno dostavljala svoja časopisa.

¹ 18. člen, Splošna deklaracija o človekovih pravicah, Generalna skupščina Združenih narodov, 10. decembra 1948 z resolucijo št. 217 A (III): »Vsakdo ima pravico do svobode misli, vesti in veroizpovedi; ta pravica vključuje svobodo spreminjati prepričanje ali vero, kakor tudi njuno svobodno, javno ali zasebno izražanje, bodisi posamezno ali v skupnosti z drugimi, s poučevanjem, z izpolnjevanjem verskih dolžnosti, z bogoslužjem in opravljanjem obredov.«

Zaprtim osebam so bili na voljo izvodi Svetega pisma (tudi v tujih jezikih), Korana in druge verske literature ter periodike.

Vsem osebam v zaporu se je ob njihovi izraženi želji in v okviru možnosti posameznega zavoda organizirala ter pripravila hrana v skladu z njihovimi verskimi zahtevami.

Koordinator za duhovno oskrbo ni zaznaval kršitev glede zagotavljanja pravice do duhovne oskrbe.

Plakat tedna zaporov 2022

4. DELOVANJE UPRAVE NA NACIONALNEM IN MEDNARODNEM PODROČJU

4. 1. ODNOSI Z JAVNOSTMI

Na področju odnosov z javnostmi so v letu 2022 v sodelovanju z zavodi za prestajanje kazni zapora in prevzgojnim domom potekale aktivnosti, s pomočjo katerih je bilo javnosti predstavljeno dogajanje in delo v slovenskem zaporskem sistemu.

Generalni urad je v tem letu medijem skladno z Zakonom o medijih posredoval informacije v obliki odgovorov na novinarska vprašanja, sporočil za javnost in različnih izjav za medije.

Odzivali smo se na prošnje nacionalnih in lokalnih medijev. Medijem so bila izdana dovoljenja za obiske v zavodih za prestajanje kazni zapora in v prevzgojnim domu, pogovore in reportaže. Prošnje medijev so se nanašale tudi na intervjuje z zaposlenimi v zavodih in na Generalnem uradu, na snemanje in fotografiranje prostorov v zavodih ter na spremljanje dogodkov, ki so jih organizirali posamezni zavodi.

Spremljali smo poročanje o delovanju Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij v medijih in uveljavljali pravico do odgovora oziroma popravka.

O vseh pomembnejših dogodkih smo redno obveščali javnost preko spletne strani uprave. Pri organizaciji dogodkov smo poleg obveščanja javnosti zasledovali cilj, da se v javnosti pogosteje predstavlja pozitivne pro-

Obisk ministrice dr. Dominike Švarc Pipan v ženskem zaporu

Kolegij generalnega direktorja je gostil državnega sekretarja dr. Igorja Šoltesa

Izjava za medije po obisku ministrice v ZPKZ Koper

Izjava mag. Bojana Majcna za medije po odkritju temeljnega kamna za novogradnjo zapora

jekte in dogodke v slovenskih zaporih in v prevzgojnem domu, s čimer poskušamo spreminjati stereotipne predstave o zaporih v javnosti. Projekti, ki osvetljujejo tovrstne pozitivne vsebine, so bili v letu 2022 predstavljeni v več medijih. V tem letu velja posebej izpostaviti pričetek intenzivnega sodelovanja z eno od komercialnih televizij, na podlagi katerega je nastalo več-deset daljših prispevkov, v katerih so bili osvetljeni različni vidiki dela zaposlenih v zaporih in obravnave zaprtih oseb. Celostno je bilo predstavljeno življenje v zavodih za prestajanje kazni zapora in v prevzgojnem domu, tudi z drugih, javnosti manj poznanih zornih kotov. V sklopu sodelovanja je bilo v prispevkih podano ključno sporočilo, da je vsak premik na bolje za posameznika v zaporu, hkrati pomemben premik na bolje za celotno družbo, ko se vrata zapora znova odprejo. Z intenzivno vključenostjo uprave pri pripravi prispevkov je bil storjen pomemben korak v smer ozaveščanja slovenske javnosti o poslanstvu zaporov.

Predstavitve poklica pravosodni policist v osnovni šoli

Predstavitve poklica pravosodni policist na Festivalu poklicev

Nagrajenci za leti 2021 in 2022 ob dnevu uprave

Tekom leta se je zvrstilo več dogodkov, o katerih smo obveščali širšo javnost:

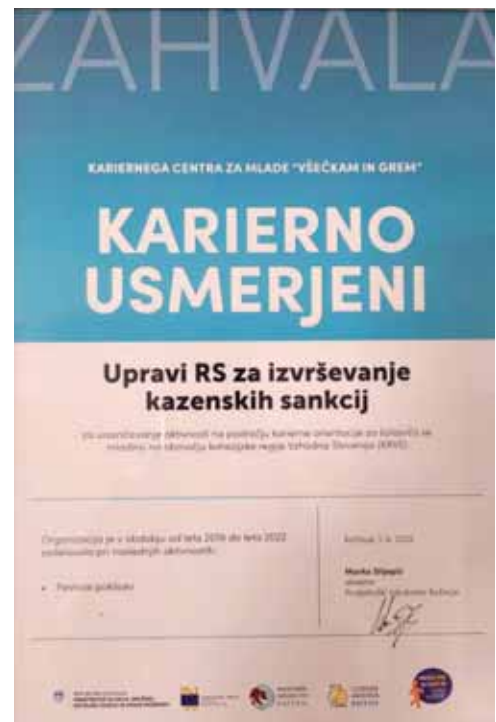
V letu 2022 je na Generalnem uradu potekalo več svečanih priseg in podelitev uradnih izkaznic novosprejetim pravosodnim policistom, ki so uspešno zaključili usposabljanje in opravili zaključni preizkus znanja. O vsakem dogodku smo obveščali javnost, tudi z namenom krepitev promocije poklica pravosodni policist. V tem oziru smo se udeleževali dogodkov, na katerih smo predstavljali poklic ter nagovarjali kandidate za zaposlitev v zaporskem sistemu. Na predstavitvenih in kariernih dogodkih smo obiskovalcem pokazali različne vidike dela pravosodnih policistov, tudi delo s službenimi psi. Na podlagi sodelovanja na Festivalu poklicev v Kočevju med letoma 2019 in 2022 je uprava prejela zahvalo Kariernega centra za mlade za uresničevanje aktivnosti na področju karijerne orientacije mladih na območju kohezijske regije Vzhodna Slovenija.

Minister Marjan Dikaučič je skupaj z generalnim direktorjem mag. Bojanom Majcnom 12. aprila 2022 na Brdu pri Kranju podelil priznanja sodelavcem na področju izvrševanja kazenskih sankcij za leti 2021 in 2022: pohvale za uspešno in dolgoletno delo; pohvale za vidnejše dosežke ter pohvale za uspešno sodelovanje zunanjim organizacijam in sodelavcem. Podeljeni so bili tudi trije znaki uprave in ena plaketa ministrstva. Minister in generalni direktor sta podelila 59 priznanj sodelavcem iz vseh lokacij zavodov in Generalnega urada ter zunanjim sodelavcem, s katerimi uprava na različnih strokovnih področjih zelo uspešno sodeluje.

V sodelovanju z Društvom Urbani čebelar smo javnost obveščali o pilotnem projektu Medena celica - čebelarjenje z zaprtimi osebami, ki poteka v Odprtem oddelku Ig. Njegov cilj je ozaveščanje in popularizacija dejavnosti čebelarjenja, ki prinaša številne ugodne učinke. Slednji so bili prepoznani tudi v okviru resocializacije zaprtih oseb, saj projekt usmerja v pridobitev novih znanj in veščin, uporabnih po odpustu iz zapora, hkrati pa prispeva h koristnemu preživljanju časa med prestajanjem kazni in razbremeni čas omejene svobode. Projekt je bil ob obisku predstavljen ministrici za pravosodje dr. Dominiki Švarc Pipan, ki je ob tej priložnosti podelila diplome ob zaključku usposabljanja.

V mesecu oktobru 2022 je bil v Dobrunjah odkrit temeljni kamen za novogradnjo Zavoda za prestajanje kazni zapora Ljubljana. Poleg predstavnika konzorcija izvajalcev gradnje so na svečanosti sodelovali generalni direktor uprave, ministrica za pravosodje in župan Mestne občine Ljubljana. Dogodek je vzbudil večjo medijsko pozornost – za potrebe obveščanja javnosti smo zagotovili različne odzive za medije.

V mesecu novembru 2022 je v Državnem zboru RS potekalo odprtje razstave Unicefovih punčk iz cunj, na katerem so sodelovali izvršni direktor Unicefa, predsednica Državnega zbora in ministrica za pravosodje. Na dogodku so bile posebej izpostavljene punčke, ki so v preteklem letu nastajale v Zavodu za prestajanje kazni zapora Ig. Posebno sodelovanje med upravo in Unicefom je bilo namenjeno spodbujanju kreativnosti, kompetenc in družbene odgovornosti zaprtih oseb. V okviru delovne terapije je 12 obsojenk in 5 pripornic z veliko vneme, domišljije in srčnosti ustvarilo 32 Unicefovih punčk iz cunj. V sklopu sodelovanja je bilo pripravljeno skupno sporočilo uprave in Unicefa za javnost ter drugi odzivi za potrebe medijev.

Priznanje karierno usmerjeni delodajalec

Generalni direktor je ministrici predal poročilo uprave za leto 2021

V mesecu decembru smo obeležili praznovanje 70-letnice Prevezgojnega doma Radeče. Program dogodka so skupaj pripravili zaposleni in mladoletniki iz Prevezgojnega doma Radeče, tudi nekdanji varovanci. Slavnostna govornica na prireditvi je bila ministrica za pravosodje, dogodek je bil medijsko podprt.

V mesecu decembru smo skupaj z Agencijo za varnost prometa izvedli dogodek z naslovom »Skupaj varno v novo leto«. Na preventivnem dogodku smo se posvetili vidikom povzročitelja prometne nesreče pod vplivom alkohola in rehabilitaciji v zavodu za prestajanje kazni zapora. Pogovor je potekal z zaprto osebo, ki prestaja zaporno kazen zaradi povzročitve prometne nesreče pod vplivom alkohola in z vodjo Oddelka za vzgojo v Zavodu za prestajanje kazni zapora lg. Agencija in uprava sta z izvedbo dogodka želeli ozaveščati čim širšo javnost, še posebej v predprazničnem času, ko je prisotno visoko tveganje za udeležbo v prometu pod vplivom alkohola. V upravi smo sodelovanje podprli, saj menimo, da lahko tudi osebe, ki prestajajo kazen zapora, s svojo zgodbo ozaveščajo širšo družbo o nepopravljivih posledicah napačnih odločitev v življenju.

Poklic pravosodni policist na Kariernem sejmju v Ljubljani

Ministrica je podelila diplomo v sklopu projekta Medena celica

Nagovor ministrice ob odkritju temeljnega kamna za nov zapor

Odkritje temeljnega kamna za novogradnjo ZPKZ Ljubljana v Dobrunjah

Ministrca je v Državnem zboru odprla razstavo Unicefovih punčk iz cunj

Praznovanje 70-letnice Prevezgojnega doma Radeče

Donacija ravnotežnostnih kock Dobra roka Unicefu Slovenija

V prazničnem decembrskem času smo letos že tretje leto zapovrstjo podarili ravnotežnostne kocke Dobra roka, ki nastajajo v slovenskih zaporih. Letos smo z namenom krepiteve dobrega sodelovanja izdelke podarili Unicefu Slovenija. Unikatne izdelke iz slovenskega lesa je skupaj z generalnim direktorjem uprave podaril državni sekretar dr. Igor Šoltes. Kocke so bile podarjene v okviru projekta Unicefa Kako se počutiš?. Gre za dolgoročni projekt, s katerim si organizacija prizadeva normalizirati pogovor o duševnem zdravju, poziva k sistemskim spremembam za pravočasno in učinkovito podporo otrokom in mladim v Sloveniji pri obravnavi duševnega zdravja, ter krepi psihološko prožnost otrok prek odraslih v podjetjih in šolah.

V dogovoru z Ministrstvom za pravosodje smo se v sklopu predstavljanja pozitivnih projektov in dogodkov v slovenskih zaporih in prevzgojnem domu posluževali družbenih omrežij ministrstva.

Na spletnem mestu uprave objavljamo vsebino »Zaporska statistika«, ki se tedensko posodablja z aktualnimi podatki, s čimer se zagotavlja javna dostopnost vseh pomembnejših ažurnih statističnih podatkov slovenskega zaporskega sistema.

Na spletni strani redno objavljamo tudi sporočila za javnost o aktivnostih za zaprte osebe v organizaciji zavodov za prestajanje kazni zapora in prevzgojnega doma.

Uprava RS za izvrševanje kazenskih sankcij je v letu 2022 izvajala sporazume o sodelovanju s fakultetami. V zavodih smo v tem letu omogočili izvedbo raziskav, odgovorili študentom na vprašanja za potrebe zaključnih del ter omogočali študijske obiske v zavodih.

Skupni medijski dogodek URSIKS in Agencije za varnost prometa

4. 2. SODELOVANJE NA MEDNARODNEM PODROČJU

V letu 2022 smo se aktivno vključevali v različna mednarodna področja izvrševanja kazenskih sankcij. Sodelovali smo v več mednarodnih projektih, raziskavah in študijah, z mednarodnimi organizacijami in z zaporskimi upravami iz tujine. Izdelali smo SPACE (Council of Europe Annual Penal Statistics) statistiko za leto 2022 in se s podatki vključevali v druge mednarodne statistike, ki obsegajo podatke o zaprtih osebah. Z Ministrstvom za pravosodje in drugimi institucijami smo sodelovali pri pripravi strokovnih gradiv za potrebe mednarodnega sodelovanja s področja zaporskega delovanja.

4. 2. 1. Svet Evrope

V okviru Sveta Evrope je ena od pomembnih nalog primerjava sprejetih standardov z obstoječo prakso in zakonodajo ter priprava predlogov sprememb. Sodelovanje na mednarodnih konferencah nam omogoča neposreden stik z aktualno problematiko, primerjavo in načrtovanje sprememb ter izboljšav.

Študijski obisk predstavnikov JV Evrope, ki sodelujejo v skupini Sveta Evrope Pompidou, je potekal od 14. do 16. junija 2022. V okviru iste skupine se je predstavnica Generalnega urada udeležila študijskega obiska delovne skupine JV Evrope za razvoj celostnih sistemov obravnave uporabnikov drog, ki je potekal v Zagrebu od 25. do 26. oktobra 2022.

Predstavnik Generalnega urada se je v imenu generalnega direktorja udeležil 27. konference direktorjev zaporskih in probacijskih uprav, ki je potekala od 20. do 22. junija 2022 v Španiji.

Sodelavec Generalnega urada se je udeležil plenarnega sestanka PC-CP (Sveta za penološko sodelovanje) v Strasbourgu v Franciji, ki je potekal od 25. do 27. oktobra 2022.

4. 2. 2. Druge mednarodne organizacije

EuroPris - mednarodno združenje za zapore

Predstavnika Generalnega urada sta se 3. marca 2022 udeležila on-line webinarja o Pravicah žrtev v zaporskem in probacijskem okolju, ki ga je organizirala platforma organizacij EuroPris, EFRJ in CEP.

Predstavnik Generalnega urada se je od 4. do 7. aprila 2022 udeležil delavnice ICT, vezano na informacijske sisteme v zaporskem okolju. Delavnica je potekala v Istanbulu.

Predstavnik Generalnega urada se je v imenu generalnega direktorja udeležil letne skupščine, ki je potekala od 19. do 20. junija 2022 v Sevilji (Španija).

EuroPris je 29. septembra organiziral on-line webinar o zaporskih kapacitetah. Udeležil se ga je predstavnik Generalnega urada.

Z izmenjavo informacij smo kot država vključeni v projekt *Knowledge Management System - KMS*, v okviru katerega nastaja baza mednarodnih primerjav na posameznih področjih dela.

MECR – mednarodna asociacija generalnih direktorjev zaporskih uprav Srednje Evrope

Generalni direktor in predstavnik Generalnega urada sta se od 7. do 9. septembra 2022 v Vilni (Litva) udeležila 18. srečanja MECR (Round Table of Director Generals of Prison Services of the Central European Countries). Med zaporskimi upravami, ki so vključene v MECR, tudi sicer med letom potekajo pisne izmenjave informacij o zakonodaji in praksi izvrševanja kazni zapora.

EPTA – evropska organizacija, ki povezuje ustanove izobraževanja za zaporsko osebje

Predstavnika Generalnega urada sta se udeležila konference v Barceloni, ki je potekala od 27. do 29. junija 2022, kjer je bil tudi slovenski zaporski sistem sprejet med članice organizacije.

4. 2. 3. Projekti

V okviru mednarodnih projektov, financiranih s strani EU, smo sodelovali z raziskovalnimi poročili, posredovanjem odgovorov in informacij.

V letu 2022 smo nadaljevali s projektom Izboljšanje mladoletniškega kazenskopravnega sistema in okrepitev izobraževanja ter usposabljanja zaporskega osebja. Znotraj projekta želimo vzpostaviti orodje ocene tveganj in potreb, ki bi bil koristen pripomoček pri delu z zaprtimi osebami in pripraviti vse potrebno za ustanovitev zaporske Akademije in raziskovalnega centra. Potekale so različne delovne skupine in srečanja s strokovnjaki iz tujine.

Predstavnika Generalnega urada sta se udeležila več srečanj vezanih na pojav radikalizacije, ki so potekala na različnih nivojih in pod okriljem različnih organizacij (RAN, Svet Evrope, CEPOL in projekt Hope).

4. 2. 4. Obiski in konference

Obiski in konference v tujini

Sodelavec ZPKZ Maribor se je 21. do 23. junija udeležil sejma Površinska tehnologija in galvanizacija, ki je potekal v Stuttgartu (Nemčija).

Zaposleni iz Prevezgojnega doma Radeče sta se v povezavi s CIK Trebnje udeležili usposabljanja, ki je potekal v okviru projekta REED-u v Bremnu od 27. junija do 1. julija 2022.

Dva sodelavca Generalnega urada in dva sodelavca ZPKZ Dob pri Mirni so se 10. oktobra 2022 udeležili študijskega obiska na Hrvaškem. Obiskali so zapor v Zagrebu. Osrednja tematika srečanja je bila spoznavanje hrvaškega brezgotovinskega poslovanja v zaporu.

Obiski iz tujine

Od 13. do 16. junija 2022 je bila na obisku v Sloveniji delegacija zaposlenih iz zaporskega sistema Madžarske. Obiskali so ZPKZ Ljubljana in ZPKZ Ig. Delegacija je bila sestavljena s strani zaposlenih, ki so bili izbrani v okviru njihove akcije za »Naj zaposlenega meseca«.

V sodelovanju s CDI Univerzum, smo gostili udeležence projekta *The Chrysalis and the Butterfly*, ki so si 8. julija 2022 ogledali ZPKZ Dob pri Mirni. Projekt se je začel zaradi težav s katerimi se srečujejo izobraževalci (učitelji, prostovoljci, itd.), ki izvajajo različne izobraževalne vsebine za zapornike.

Prevezgojni dom Radeče so 10. maja 2022 obiskali študentje socialnega dela z Nizozemske.

Od 30. maja do 3. junija 2022 je Prevezgojni dom Radeče obiskala makedonska delegacija. Na srečanju je bila izmenjava dobrih praks med prevzgojnima domovoma obeh držav.

V sodelovanju s Svetom Evrope in Varuhom človekovih pravic Republike Slovenije je bila od 13. do 15. septembra na obisku turška delegacija. Predstavnika Generalnega urada sta predstavila zaporski sistem in sodelovanje z Varuhom, ogledali so si tudi ZPKZ Dob pri Mirni in ZPKZ Koper.

21. septembra je generalni direktor sprejel ministra za pravosodje Republike Severne Makedonije dr. Nikola Tupančeskija in mu predstavil zaporski sistem. Srečanje je potekalo na Generalnem uradu.

URSIKS je postala članica evropske mreže zaporskih izobraževalnih centrov (EPTA)

V ZPKZ Ljubljana so 23. novembra 2022 gostili skupino študentov Erasmus+, ki so bili v Sloveniji preko Fakultete za varnostne vede. Predstavniki Generalnega urada jim je ob tej priliki predstavil zaporski sistem v Sloveniji.

Skrb za tuje državljane med zaprtimi osebami

Zaprtim osebam so na tedenski ravni na voljo novice v angleškem jeziku. Prav tako smo sodelovali in bili v podporo konzularnim predstavništvom različnih držav, ki so se na nas obračali z vprašanji. Sodelovanje je potekalo tudi s prostovoljko Probacijske službe kraljevine Nizozemske, ki je obiskovala zaprte osebe, kar se je uredilo v sodelovanju z nizozemsko ambasado.

Za zaprte osebe je bila v več tujih jezikih pripravljena zloženka o odvisnosti.

4. 3. SODELOVANJE Z NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI

Nevladne organizacije, ki izvajajo programe na raznolikih področjih, ponujajo svoje storitve in aktivnosti tudi zaprtim osebam, kar je zelo dragoceno. Zunanji sodelavci prispevajo k dopolnjevanju sicer dostopne zavodske obravnave zaprtih, pa tudi k premagovanju vsakdanjih stisk ter pri urejanju življenja po prestani kazni.

V zavodu Dob so sodelovali z Anonimnimi alkoholiki, z Društvom za nenasilno komunikacijo, Združenjem za razvijanje nenasilnih odnosov ZRNO Maribor, Karitasom in Rdečim križem.

V letošnjem letu v zavodu Celje Inštitut VIR Celje ni izvajal obravnave. Obsojenci, ki imajo težave zaradi zlorabe nedovoljenih substanc ali alkohola in koristijo zunaj zavodske ugodnosti, so občasno hodili na obravnavo zunaj zavoda na sedežu organizacije Inštituta VIR Celje. Preko celega leta so sodelovali z Društvom Projekt človek ter nadaljevali s sodelovanjem z Društvom za nenasilno komunikacijo, en obsojenec je obiskoval skupinsko obliko obravnave, ki je potekala na sedežu Centra za socialno delo Celje. Pri zagotavljanju materialne pomoči (oblačila in obutev) za zaprte osebe so sodelovali z organizacijama Karitas in Rdeči Križ.

V zavodu Koper so sodelovali z Društvom Projekt človek. V Oddelku Nova Gorica so nadaljevali s sodelovanjem z Društvom Projekt človek, Društvom Izberi pravo pot, Društvom Šent (obrnava odvisnosti od prepovedanih drog), Društvom za nenasilno komunikacijo in Zvezo društev zdravljenih alkoholikov.

V zavodu Ljubljana so sodelovali z Društvom Žarek upanja, z Društvom Stigma in s Kralji ulice. V Oddelku Novo mesto so sodelovali z Društvom Projekt človek, Društvom za nenasilno komunikacijo in Anonimnimi alkoholiki. Na Odprtem oddelku Ig so sodelovali z Društvom Abstinenc (obrnava odvisnosti od alkohola) in Društvom za nenasilno komunikacijo.

V zavodu Maribor so sodelovali z Društvom Projekt človek, Društvom Zdrava pot, Društvom za nenasilno komunikacijo in Društvom ZRNO. V Oddelku Murska Sobota so sodelovali z Društvom Projekt človek, Društvom Zdrava Pot, Društvom Ozara, Društvom za nenasilno komunikacijo ter Karitasom. Na Odprtem oddelku Rogoza so sodelovali z Društvom za nenasilno komunikacijo ter Društvom ZRNO.

V zavodu Ig so sodelovali z Društvom Projekt človek, Društvom Stigma, Društvom za urejeno življenje – Abstinenc, Društvom za nenasilno komunikacijo, Društvom SOS telefon za ženske in otroke – žrtve nasilja, Zavodom Vozim, Unicefom in Inštitutom Stopinje – logoterapevtsko svetovanje in program Premisleki.

V Prevzgojnem domu Radeče so sodelovali z združenjem DrogArt.

5. KADROVSKE, FINANČNO-MATERIALNE IN PROSTORSKE RAZMERE

5. 1. KADROVSKE RAZMERE

5. 1. 1. Osnovni podatki o obsegu in strukturi javnih uslužbencev in zasedenih delovnih mestih glede na veljavno sistemizacijo

Tabela: Pregled številčnega stanja javnih uslužbencev v upravi na dan 31. 12. 2022

	tarifna skupina					spol		
	VII.	VI.	V.	IV., III., II.	skupaj	m	ž	skupaj
Položajna delovna mesta								
generalni direktor	1				1	1		1
namestnik generalnega direktorja	1				1	1		1
direktor zavoda	7				7	4	3	7
vodja sektorja	9				9	1	8	9
vodja oddelka	35				35	17	18	35
vodja referata	12				12	12		12
skupaj	65				65	36	29	65
Specializirani kadri								
pedagogi	54				54	18	36	54
psihologi	10				10	3	7	10
socialni delavci	17				17	2	15	17
drugi strokovni delavci v vzg. službi	6				6	2	4	6
medicinsko osebje	9		7		16	1	15	16
inštruktorji		11	75	1	87	75	12	87
delovni inštruktorji			7		7	6	1	7
ekonomski delavci	9	2	10		21		21	21
osebje pravosodne policije	25	61	469	1	556	493	63	556
administrativni in drugi delavci	48	13	24	2	87	22	65	87
skupaj	178	87	592	4	861	622	239	861
skupno število zaposlenih	243	87	592	4	926	658	268	926

Tabela: Število pooblaščenih uradnih oseb – pravosodnih policistov na dan 31. 12. 2022

PUO	m	ž	Skupaj
pravosodni policist	417	52	469
višji pravosodni policist	54	7	61
inšpektor v UIKS	15	3	18
višji inšpektor v UIKS	23	1	24
svetnik v UIKS	0	0	0
SKUPAJ	509	63	572

5. 1. 2. Obseg in dinamika zaposlovanja

V letu 2022 je v upravi delo za nedoločen čas nastopilo 58 javnih uslužbencev.

Delovno razmerje je v letu 2022 v upravi prenehalo 51 javnim uslužbencem, ki so bili zaposleni za nedoločen čas, in sicer zaradi naslednjih razlogov:

- 23 javnim uslužbencem je prenehalo delovno razmerje s pisnim sporazumom o razveljavitvi pogodbe o zaposlitvi;
- 5 javnih uslužbencev je bilo premeščenih v drug organ javne uprave (ne upoštevajo se preместitve v UIKS);
- 1 javnemu uslužbencu je prenehalo delovno razmerje zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani delodajalca;
- 7 javnim uslužbencem je prenehalo delovno razmerje zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi s strani javnega uslužbenca;
- 1 javnemu uslužbencu je prenehalo delovno razmerje, ker ni opravil ustreznega strokovnega izpita, ki je bil pogoj za zasedbo delovnega mesta;
- 12 javnih uslužbencev se je upokojilo;
- 2 javna uslužbenca sta umrla.

Na dan 31. 12. 2022 je bilo v upravi za nedoločen čas zaposlenih 926 javnih uslužbencev, od tega 658 (71 %) moških in 268 (29 % žensk). Povprečna starost zaposlenih v upravi na dan 31. 12. 2022 je bila 46,7 let.

V letu 2022 je 201 javni uslužbenec napredoval v višji plačni razred, 71 javnih uslužbencev pa je napredovalo v višji naziv.

Prisegi pravosodnih policistov in pravosodne policistke

Zaposlitveni sejem v Kopru

Karierni sejem v Ljubljani

5. 1. 3. Izobraževanje in usposabljanje javnih uslužbencev

Priprav na strokovni izpit iz upravnega postopka se je udeležilo 25 javnih uslužbencev. Strokovni izpit iz upravnega postopka je opravilo 22 javnih uslužbencev. Obveznega usposabljanja za imenovanje v naziv se je udeležilo 29 javnih uslužbencev.

Tečaji tujih jezikov: tečaj angleškega jezika je obiskovalo 15, tečaj angleškega jezika pa 12 javnih uslužbencev.

Večje število usposabljanj je bilo predvsem za pravosodne policiste in javne uslužbence, ki opravljajo strokovno delo z zaprtimi osebami. Skupno se je različnih oblik usposabljanja udeležilo 311 pravosodnih policistov, 115 strokovnih delavcev, 28 inštruktorjev in 8 kuharjev.

V tem letu je bila sklenjena ena nova pogodba o izobraževanju.

Večje število usposabljanj je bilo izvedeno predvsem za pravosodne policiste in javne uslužbence, ki opravljajo strokovno delo z zaprtimi osebami.

Glede na procesni razvoj strategij obravnave zaprtih oseb so bile izvedene vse glavne predvidene izobraževalne vsebine, in sicer:

- usposabljanje Wechslerjeva lestvica inteligentnost WAIS-IV,
- usposabljanje PAI – vprašalnik za oceno osebnosti,
- psihodrama I,
- psihodrama II,
- vedenjsko kognitivna terapija,
- osebnostne motnje,
- javno nastopanje,
- praktična orodja za delo z obsojenci,
- motivacijski intervju,
- angleška konverzacija in strokovno izrazoslovje,
- delo s povzročitelji kaznivih dejanj zoper varnost javnega prometa,
- obravnava nasilja – posvet,
- edukacijska skupina strokovnih delavcev za delo s storilci nasilja,
- reševanje konfliktov,
- motivacijski intervju – delo z uporabniki psihoaktivnih snovi,
- usposabljanje za novo sprejete strokovne delavce,
- najpogostejše duševne motnje pri zaprtih osebah – indikacije za namestitev na enoti za forenzično psihiatrijo,
- temeljni postopki oživljanja,
- raba AED in zajemalnih nosil,
- specifikke vodenja znotraj zaporskega sistema,
- vodenje s socialno močjo,
- skupinska supervizija za psihologe (8 izvedb),
- skupinska supervizija za obravnavo samomorilno ogroženih, v katero so se vključevali tudi zdravstveni delavci (8 izvedb),
- skupinska supervizija za pedagoge (6 izvedb),
- skupinska supervizija za socialne delavce (8 izvedb),
- skupinska supervizija za strokovne delavce za obravnavo odvisnosti (5 izvedb),
- skupinska supervizija za strokovne delavce obravnave nasilja (7 izvedb),
- skupinska supervizija za vodje oddelkov za vzgojo (8 izvedb).

Sodelovali smo na organiziranih dogodkih:

- obravnava nasilja v družini in žrtev nasilja v družini v organizaciji CIP,
- sodelovanje na dnevih varstvoslovja s prispevki na temo nasilja v družini in delo s povzročitelji nasilja,
- okrogla miza Femicid - čigava odgovornost,
- nacionalna konferenca o preprečevanju in odzivanju na nasilje nad ženskami v Sloveniji,
- predavanje na temo odzivanja na psihosocialne stiske mladih,
- strokovno srečanje društva za Transakcijsko analizo Slovenije na temo Od nasilja k dostojanstvu,
- nacionalni posvet ob svetovnem dnevu AIDSa,
- konferenca o zdravljenju odvisnosti,
- Triple iii konferenca, zasvojenost s seksualnostjo in internetno pornografijo,
- kongres socialnega dela,
- simpozij urgentne medicine,
- svetovalne in motivacijske tehnike za delo s pacienti VIII. del,
- kakovost in varnost v zdravstvu: Obvladovanje z zdravstvom povezanih okužb.

Predavanje ambasadorjev NIJZ za zaposlene v ZPKZ Ig

V sodelovanju z Ministrstvom za zdravje smo organizirali študijski obisk delovne skupine Jugovzhodne Evrope za razvoj celostnih sistemov obravnave uporabnikov drog v zaporih v organizaciji Pompidoujeve skupine, Svet Evrope (15 strokovnih delavcev URSIKS). V sodelovanju z Društvom za nenasilno komunikacijo smo organizirali strokovni posvet »Ustvarjanje mreže za delo s povzročiteljicami nasilja v družini«.

S tem smo izboljšali in povečali znanje in usposobljenost zaposlenih za delo z zaprtimi osebami. Skupaj se je vseh zgoraj omenjenih usposabljanj udeležilo 195 pravosodnih policistov 380 strokovnih delavcev (psihologi, pedagogi, socialni delavci, zdravstveni delavci, vodje vzgoje, itd.) in 3 inštruktorji. Podatki predstavljajo vsoto vseh udeležb, kar pomeni, da so se posamezni uslužbenci udeležili več usposabljanj.

5. 1. 4. Pripravištvo in študijska praksa

V tem letu so v zavodih in prevzgojnem domu opravljali pripravništvo 3 pripravniki. Štipendistov Vlade Republike Slovenije za potrebe uprave in volonterskih pripravnikov nismo imeli zaposlenih.

Opravljanje obvezne študijske prakse smo omogočili 46 študentom naslednjih fakultet: Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani, Pedagoške fakultete Univerze v Ljubljani, Fakultete za varnostne vede Univerze v Mariboru, Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem, Evropske pravne fakultete Nove univerze, Fakultete za socialno delo Univerze v Ljubljani in Fakultete za matematiko, naravoslovje in informacijske tehnologije Univerze na Primorskem.

5. 1. 5. Odsotnost z dela zaradi bolezni oziroma delovnih nezgod, delovni invalidi

Javni uslužbenci so bili zaradi bolezni, posledic nesreč pri delu ter nege družinskih članov odsotni z dela 143.289 ur.

Tabela: Številčni podatki o odsotnosti delavcev z dela (v urah)

Lokacija	bolezen javnega uslužbenca	nesreča pri delu	nega družinskih članov	skupaj
Generalni urad	5.091	888	567	6.546
Dob	32.076	40	1.880	33.996
Ig	9.474	799	1.449	11.722
Celje	9.158	0	669	9.827
Koper	20.748	1.337	1.336	23.421
Ljubljana	27.950	2.904	1.344	32.198
Maribor	12.532	2.636	1.433	16.601
Radeče	7.603	1.024	351	8.978
SKUPAJ	124.632	9.628	9.029	143.289

93

Na dan 31. 12. 2022 je bilo v upravi zaposlenih 22 invalidov, od tega 2 invalida II. kategorije in 20 invalidov III. kategorije.

5. 1. 6. Preventivni zdravstveni pregledi javnih uslužbencev

V upravi je bilo opravljenih 337 preventivnih zdravstvenih pregledov (predhodnih, obdobjnih, obdobjnih za zaposlene, ki delajo z viri ionizirajočih sevanj in kontrolnih pregledov) po programih, ki so bili pripravljene v skladu z izjavo o varnosti z oceno tveganja.

5. 1. 7. Obravnavanje kršitev delovnih obveznosti javnih uslužbencev

Zaradi domnevnih kršitev delovnih obveznosti je bilo obravnavanih 13 javnih uslužbencev.

Dvanajstim javnim uslužbencem je bilo izdano pisno opozorilo pred redno odpovedjo pogodbe o zaposlitvi iz krivdnih razlogov. Dvema javnima uslužbencema je bila pogodba o zaposlitvi redno odpovedana.

5. 1. 8. Nadurno delo

Obseg nadurnega dela se je v primerjavi s preteklim letom povečal. V letu 2022 je bilo izplačano 19,69 % več nadur kot leto prej.

Tabela: Število izplačanih nadur po lokacijah v letu 2022

Lokacija	število izplačanih nadur
Generalni urad	15,08
Dob	23.471,66
Ig	3.127,28
Celje	6.330,64
Koper	8.564,86
Ljubljana	17.450,49
Maribor	14.422,20
Radeče	2.819,09
SKUPAJ	76.201,30

94

5. 1. 9. Druga problematika na kadrovskem področju

Na kadrovskem področju smo v zadnjih letih v večjem številu razpisali prosta delovna mesta za pravosodne policiste - kandidate, saj smo bili v času varčevalnih ukrepov v tem delu kadrovsko podhranjeni. Problematika je največja v ZPKZ Koper, saj je zanimanje za opravljanje poklica v tem okolju manjše kot drugod po Sloveniji.

5. 2. REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA

Sprejeti proračun za leto 2022 na dan 31. 12. 2022 znaša 56.998.122,58 EUR, veljavni 57.733.444,65 EUR. Porabili smo 54.718.459,56 EUR ali 94,78 % veljavnega proračuna.

Tabela: Poraba glede na podskupine izdatkov v letu 2022

95

Oznaka podskupine	Naziv podskupine	Poraba (v EUR)	Delež porabe (v %)
400	Plače in drugi izdatki zaposlenim	26.528.326,41	49
401	Prispevki delodajalcev	5.670.293,80	10
402	Izdatki za blago in storitve	10.372.513,12	19
413	Drugi domači transferji	4.399.059,13	8
420	Nakup in gradnja osnovnih sredstev	7.748.267,10	14

Od celotne porabe se na sredstva zagotovljena iz proračuna nanaša 54.117.805,36 EUR (93,74 % veljavnega proračuna), na porabo kohezijskih sredstev 238.128,60 EUR (0,41 % veljavnega proračuna), na sredstva iz naslova lastne dejavnosti 193.485,22 (0,34 % veljavnega proračuna), na porabo sredstev z naslova najemnin 80.503,46 EUR (0,14 % veljavnega proračuna), na sredstva iz naslova prodaje stvarnega premoženja 72.224,88 EUR (0,13 % veljavnega proračuna) in na porabo sredstev iz naslova prejetih odškodnin 16.312,04 EUR (0,03 % veljavnega proračuna). Glede na veljavni proračun je 5,22 % sredstev ostalo neporabljenih.

Razlika med sprejetim in veljavnim proračunom za leto 2022 znaša 735.322,07 EUR in se nanaša na:

- povečanje sredstev iz naslova odškodnin v višini 544.413,06 EUR,
- povečanje sredstev iz naslova odprodaje premoženja v višini 192.252,54 EUR,
- povečanje sredstev iz naslova prejetih najemnin v višini 461.382,94 EUR,
- zmanjšanje sredstev iz naslova donacij v višini 331,49 EUR,
- zmanjšanje integralnih postavk v višini 500.000,00 EUR,
- povečanje sredstev iz naslova lastne dejavnosti v višini 37.605,02 EUR.

Razlika med veljavnim in realiziranim finančnim načrtom znaša 3.014.985,09 EUR. Po vrsti porabe se ostanek nanaša na:

- neporabljena sredstva na postavkah tipa 1 (1.659.525,72 EUR),
- neporabljena sredstva iz naslova odprodaje premoženja (220.027,66 EUR),
- ostanek na proračunskih postavkah lastne dejavnosti (72.519,80 EUR),
- neporabljena sredstva odškodnin (578.101,02 EUR),
- neporabljena sredstva iz naslova prejetih najemnin (480.879,48 EUR),
- neporabljena sredstva iz naslova donacij (2.168,51 EUR),
- neporabljena kohezijska sredstva (1.762,90 EUR).

Neporabljena namenska sredstva se v celoti prenašajo v naslednje proračunsko leto.

Pričetek gradbenih del za novogradnjo moškega zapora v Ljubljani

V leto 2022 smo prenašali iz naslova sredstev odškodnin 527.631,26 EUR, iz naslova opravljanja lastne dejavnosti 61.073,78 EUR, iz naslova sredstev prejetih donacij 1.118,51 EUR, iz naslova sredstev od prodaje državnega premoženja 290.945,94 EUR in iz naslova sredstev najemnin 386.067,94 EUR.

Tabela: Pregled porabe po podprogramih in proračunskih postavkah v letu 2022 (integralna sredstva)

PODPROGRAM	OZNAKA PRORAČUNSKE POSTAVKE	NAZIV PRORAČUNSKE POSTAVKE	PORABA V LETU 2022 V EUR
Izvrševanje kazenskih sankcij - zapori	287610	Investicije in inv. Vzdrževanje	7.030.038,68
	401610	Najemnine poslovnih prostorov	151.733,16
	450810	Materialni stroški	9.026.689,55
	130015	Financiranje zaposlovanja zaprtih oseb	585.770,58
	602810	Plače	32.162.514,42
	639510	Izobraževanje delavcev	198.340,40
	668010	Oprema PUO	509.974,60
	668110	Oborožitev in posebna varnostna oprema	639.455,42
Zdravstveno varstvo zaprtih oseb	744810	Zdravstveno zavarovanje obsojencev	3.813.288,55
SKUPAJ			54.117.805,36

(vir financiranja: proračun)

V letu 2022 smo porabili 54.117.805,36 EUR proračunskih sredstev, kar je za 2.183.115,37 EUR ali 3,88 % manj kot leta 2021. Zmanjšanje porabe proračunskih sredstev v primerjavi z letom 2022 je posledica manjšega finančnega načrta. Glede na načrt razvojnih programov ugotavljamo, da je bila realizacija uspešna v okviru razpoložljivih sredstev. Poravnali smo vse prevzete obveznosti za leto 2022.

V letu 2022 je bilo povprečno dnevno stanje zaprtih oseb 1.402, kar je v primerjavi z letom 2021 9 % povečanje. Povprečni oskrbni dan v letu 2022 je znašal 106 EUR.

Tabela: Povprečno stanje zaprtih oseb in vrednost oskrbnega dne v obdobju od leta 2014 do 2022

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
povprečno stanje zaprtih oseb	1511	1463	1377	1348	1353	1435	1298	1284	1402
oskrbni dan (v EUR)	60	62	68	80	81	90	114	104	106

Stroški oskrbnega dne so izračunani tako, da je višina vseh porabljenih proračunskih sredstev deljena s številom dni v letu in povprečnim številom zaprtih oseb.

Realizirali smo ključne naloge iz programa Uprave RS za izvrševanje kazenskih sankcij in v letu 2022 uspeli zagotoviti osnovne pogoje bivanja in dela, tako zaposlenim kot zaprtim osebam, ter gospodarno in racionalno potrošili dodeljena proračunska sredstva.

5. 3. PROSTORSKE RAZMERE

5. 3. 1. Zmogljivost zavodov in njihova zasedenost

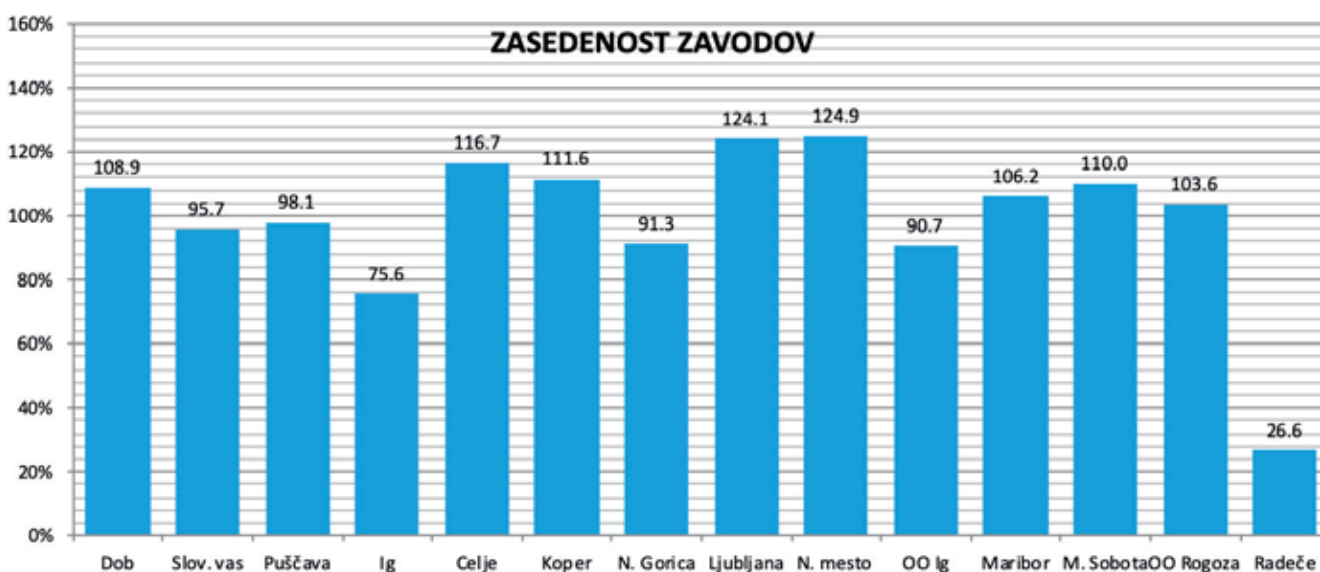
Prostorska zmogljivost zavodov se izračunava na osnovi predpisanih standardov, ki znašajo 9 m² za enoposteljno in 7 m² za skupinsko sobo na zaprto osebo. Glede na standarde je v tem letu prostorska zmogljivost vseh zavodov znašala 1.345, kar je 22 mest več kot prejšnje leto. Razlogi za povečanje so bile preureditve prostorov v ZPKZ Dob.

Zasedenost posameznih zavodov in oddelkov glede na povprečno število zaprtih oseb

98

	Zmogljivost	Povprečno št. zaprtih	Delež zasedenosti (v %)
DOB	468	509,6	108,9
SLOV. VAS	70	67,0	95,7
PUŠČAVA	21	20,6	98,1
IG	99	74,8	75,6
CELJE	97	113,2	116,7
KOPER	106	118,3	111,6
NOVA GORICA	32	29,2	91,3
LJUBLJANA	135	167,5	124,1
NOVO MESTO	35	43,7	124,9
ODP. ODD. IG	27	24,5	90,7
MARIBOR	140	148,7	106,2
MURSKA SOBOTA	32	35,2	110,0
MB ROGOZA	36	37,3	103,6
PD RADEČE	47	12,5	26,6
SKUPAJ	1345	1436,0	106,8

Zasedenost posameznih zavodov in oddelkov v grafični obliki:

V tem letu zaznavamo ponovno povečanje zasedenosti po umiritvi epidemije covid-19. Pri prezasedenosti izstopata zavod Ljubljana in oddelek Novo mesto, kar je predvsem posledica priliva pripornikov.

V tem letu smo skrbeli tudi za to, da se je zasedenost med zavodi razporedila bolj enakomerno. Najmanjša zasedenost je bila v Prevezgojnem domu Radeče in v ženskem zavodu na Igu, česar ni mogoče primerjati z drugimi zavodi in oddelki zaradi specifične populacije (mladoletniki z vzgojnim ukrepom, ženska populacija), saj v teh zavodih ni dopustno nameščati drugih zaprtih oseb.

Izboljšanje bivalnih razmer poskušamo uresničiti tudi z različnimi organizacijskimi spremembami - kot na primer, da se zaprtim osebam iz zaprtih delov in pripora omogoči časovno več bivanja izven bivalnih prostorov (v skupnih prostorih, na hodnikih in podobno).

5. 3. 2. Ocena bivalnih in prostorskih razmer v zavodih

Večina zaporov se nahaja v starih zgradbah, ki so bile zgrajene za druge namene in že po svoji arhitekturni zasnovi ne ustrezajo sodobnim zahtevam izvrševanja pripora in kazni zapora. V preteklih desetletjih se je malo vlagalo v izboljšanje prostorskih razmer. Novi zavod v Kopru, odprt v letu 2004, je prvi zapor, ki je bil zgrajen po več kot štiridesetih letih. V letu 2011 sta bila odprta dva nova objekta v zavodu Dob, v istem zavodu pa v letu 2022 urejeni dodatni prostori v prvem oddelku. Slabe prostorske razmere spremlja še prenapolnjenost, s katero se srečujemo v nekaterih zavodih. Na nujnost izboljšanja prostorskih razmer so opozorili tudi Varuh človekovih pravic, Odbor za preprečevanje mučenja in nečloveškega ravnanja ali kaznovanja pri Svetu Evrope (CPT) in druge institucije. Dodatno so na to v preteklih letih opozorile sodbe Evropskega sodišča za človekove pravice.

Konec leta 2022 je bil po dolгих letih prizadevanj odkrit temeljni kamen za novogradnjo Zavoda za prestajanje kazni zapora Ljubljana v Dobrunjah. Novogradnja bo v okviru projekta reševanja prostorske problematike zavoda Ljubljana reševala tudi prezasedene lokacije ostalih moških zaporov. Z izgradnjo novih prostorov bomo pridobili za družbo, zaprte osebe in zaposlene sodoben, varen, human, vključujoč in resocializacijsko usmerjen zapor.

Bivalne, delovne in prostorske razmere se med posameznimi zavodi in oddelki razlikujejo. Največ težav povzročajo veliki skupinski bivalni prostori, kjer je bilo nastanjeno večje število zaprtih oseb.

Prenovljeni prostori kuhinje za obsojence v ZPKZ Dob

5. 4. INVESTICIJE IN INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE

V okviru programa nakupa opreme se stalno izvajajo aktivnosti, potrebne za stalne nakupe nove opreme in izboljšave opreme, ki jo uporabljajo zavodi in Generalni urad in ki jo potrebujejo za nemoteno opravljanje svoje dejavnosti. Aktivnosti potekajo skladno s planom nakupa opreme za posamezno leto, izdelanim na osnovi potreb posameznega zavoda ter Generalnega urada, z upoštevanjem prioritet in nujnosti, izvedenih analiz dejanskega stanja in v okviru razpoložljivih sredstev za vsako posamezno proračunsko leto.

V letu 2022 smo izvedli naslednje nakupe opreme:

- nakup klima naprav,
- nakup motornih vozil (5 specialnih vozil),
- nakup pohištva za zaprte osebe (postelje, omare, mize ipd.) in pisarniškega pohištva za zaposlene (pisalne mize, omare ipd.) ter pisarniških stolov,
- nakup kuhinjske opreme za prenovljene prostore kuhinje v ZPKZ Dob in kuhinjske opreme za ostale zavode (oprema za menze – konvekcijska pečica, friteze, hladilne omare, vozički za prevoz hrane idr.),
- nakup športne (fitnes) opreme in miz za namizni tenis ter opreme za zunanji fitnes,
- nakup profesionalnih pralnih in sušilnih strojev,
- nakup gospodinjskih pralnih in sušilnih strojev, nakup opreme za čajne kuhinje (hladilniki, štedilniki, steklokeramične plošče, mikrovalovne pečice),
- nakup opreme za videokonferenco (za ZPKZ Dob in ZPKZ Koper),
- nakup avdiovizuelne opreme (TV sprejemniki),
- nakup orodja za vzdrževanje zavodov, visokotlačnih čistilcev, kosilnic,
- nakup razkužilnikov prostorov
- nakup druge nujne opreme glede na potrebe posameznih zavodov.

Skupaj smo za nakup opreme v letu 2022 porabili 994.716,41 EUR.

V okviru programa investicijskega vzdrževanja se izvajajo aktivnosti skladno z letnim planom izvajanja investicij in investicijskega vzdrževanja za določeno leto, v katerem so določene prioritete, kot jih konec predhodnega leta posredujejo posamezni zavodi. Glede na samo naravo del, glede na dodatna finančna sredstva in glede na dogodke, na katere nimamo vpliva, pride med letom do nekaterih sprememb plana, tako po obsegu kot tudi po vsebini, zato se za lažje in nemoteno izvajanje dela pripravi nov plan investicij in investicijskega vzdrževanja. Vsi postopki se izvajajo ali sukcesivno ali vzporedno znotraj enega proračunskega leta (z izjemo večjih postopkov obnov in investicij, ki se izvajajo preko dveh proračunskih let).

V letu 2022 smo izvedli naslednje investicije:

- dokončanje sanacije kopalnic in sanitarij v ZPKZ Dob, ZPKZ Koper in ZPMZKZ Celje (dela so se začela v letu 2021),
- prenovo prostorov kuhinje v ZPKZ Dob,
- obnovo pisarn v ZPMZKZ Celje,
- sanacijo kopalnic (II. faza) v ZPKZ Koper,
- obnovo strelovodov v ZPKZ Maribor,
- obnovo elektroinštalacij v Odprtem oddelku Ig,
- sanacijo prehajanja radona v Odprtem oddelku Ig,
- zamenjavo stavbnega pohištva (okna, vrata) v ZPKZ Ljubljana in ZPKZ Dob,
- sanacijo in obnovo streh v ZPKZ Ljubljana,
- vgradnjo zunanjega fitnesa v ZPKZ Dob in Odprtem oddelku Ig,
- izgradnjo vetrolova v PD Radeče,

- zamenjavo kotlov za sanitarno vodo in elektrifikacijo kotlov v ZPKZ Ig,
- prezračevanje ONC v ZPKZ Koper,
- obnovo tal v ZPKZ Maribor ter v Odprtem oddelku Rogoza in v ZPKZ Dob,
- ureditev sobe za izločitev v ZPMZKZ Celje,
- zamenjavo protipožarnih vrat v ZPMZKZ Celje,
- ureditev dovoza v hlev v ZPKZ Dob (prostori JGZ Rinka), ureditev tovornega vhoda v ZPMZKZ Celje (prostori JGZ Rinka),
- ureditev prostora za invalide v ZPKZ Ig,
- postavitve kontejnerja v PD Radeče,
- asfaltiranje dovoznih poti v ZPKZ Dob
- ter izvedli postopke za gradbene nadzore ter izdelavo popisov in projektne dokumentacije.

Za investicijsko-vzdrževalna dela smo v letu 2022 namenili 2.223.782,58 EUR.

Nakup novih kombiniranih vozil

KAZALO

NAGOVOR GENERALNEGA DIREKTORJA	3
1. PRIKAZ POMEMBNEJŠIH DEJAVNOSTI V LETU 2022	11
2. STATISTIČNI PODATKI	15
2. 1. PODATKI O GIBANJU SKUPNEGA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB V LETU 2022	15
2. 2. PRIMERJAVA GIBANJA ŠTEVILA ZAPRTIH OSEB S PRETEKLIMI LETI.	18
2. 3. OBSOJENCI	19
2. 3. 1. Podatki o gibanju števila obsojencev	19
2. 3. 2. Nastop kazni in priliv obsojencev.	20
2. 3. 3. Odpust obsojencev in odliv s prestajanja kazni	23
2. 3. 4. Struktura obsojencev po vrsti storjenih kaznivih dejanj.	24
2. 3. 6. Struktura obsojencev po starosti	25
2. 3. 7. Stranske kazni in varnostni ukrepi.	26
2. 3. 8. Prezem izvršitve kazni zapora po mednarodnih pogodbah in tiralicah	27
2. 3. 9. Zapor ob koncu tedna - vikend zapor in hišni zapor	27
2. 4. OBSOJENCI, OBSOJENI NA MLADOLETNIŠKI ZAPOR	29
2. 4. 1. Podatki o gibanju števila mladoletnikov	29
2. 5. MLADOLETNIKI V PREVZGOJNEM DOMU	29
2. 6. NADOMESTNI ZAPOR	29
2. 7. PRIPORNIKI	30
2. 7. 1. Gibanje in struktura priprtih oseb	30
2. 8. TUJCI MED ZAPRTIMI OSEBAMI.	32
2. 8. 1. Število tujcev med zaprtimi osebami.	32
2. 9. ENOTA ZA FORENZIČNO PSIHIATRIJO	35
3. OBRAVNAVA ZAPRTIH OSEB	36
3. 1. STROKOVNO DELO Z ZAPRTIMI OSEBAMI	36
3. 1. 1. Organizacija in oblike strokovnega dela v zavodih	36
3. 1. 2. Nameščanje obsojencev in mladoletnikov v režime prestajanja kazni	37
3. 1. 3. Alternativni načini izvršitve kazni zapora	38
3. 2. IZOBRAŽEVANJE IN IZOBRAZBA OBSOJENCEV, OBSOJENK IN MLADOLETNIKOV	39
3. 2. 1. Izobrazbena struktura	39
3. 2. 2. Izobrazbena struktura vključenih v izobraževanje	40
3. 2. 3. Vključenost v izobraževalne programe	41
3. 3. PEDAGOŠKO DELO IN PROSTOČASNE DEJAVNOSTI	51
3. 3. 1. Delo pedagogov	51
3. 3. 2. Prostočasne dejavnosti	54
3. 4. PSIHOLOŠKA DEJAVNOST	56
3. 5. SOCIALNO DELO IN POMOČ PRI SOCIALNEM VKLJUČEVANJU PO ODPUSTU.	59

3. 5. 1. Socialna obravnava pripornikov	59
3. 5. 2. Socialna obravnava obsojencev in mladoletnikov	59
3. 5. 3. Prostovoljstvo	63
3. 5. 4. Število individualnih razgovorov socialnega delavca	63
3. 5. 5. Osnovni problemi socialnega dela v zavodu in nove oblike dela	63
3. 6. ZDRAVSTVENA OSKRBA	64
3. 6. 1. Zdravstveni pregledi v zavodskih ambulantah	64
3. 6. 2. Specialistični pregledi zaprtih oseb zunaj zavoda	64
3. 6. 3. Bolnišnično zdravljenje zaprtih oseb z varovanjem in brez varovanja	65
3. 6. 4. Sodelovanje z Enoto za forenzično psihiatrijo UKC Maribor	65
3. 6. 5. Substitucijska terapija	66
3. 6. 6. Izvajanje imunokemijskih urinskih testov	66
3. 6. 7. Število ležalnih dni v zavodskih bolniških sobah in v bolnišnicah	66
3. 6. 8. Samopoškodbe in poskusi samomorov	67
3. 6. 9. Smrti	67
3. 6. 10. Gladovne stavke	68
3. 7. POSEBNE OBLIKE STROKOVNEGA OBRAVNAVANJA	68
3. 7. 1. Obravnava zaprtih oseb s težavami zaradi alkohola	68
3. 7. 2. Obravnava zaprtih oseb s težavami zaradi uživanja prepovedanih drog	70
3. 7. 3. Obravnava nevarnih obsojencev in mladoletnikov	71
3. 7. 4. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – tujcev	71
3. 7. 5. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – invalidov, na smrt bolnih in starih oseb	72
3. 7. 6. Obravnava obsojencev, obsojenk in mladoletnikov – storilcev kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost	72
3. 7. 7. Obravnava žensk	72
3. 7. 8. Obravnava mladoletnikov	73
3. 7. 9. Obravnava povzročiteljev nasilja	73
3. 8. UGODNOSTI IN NAMENSKI IZHODI	75
3. 8. 1. Podeljene ugodnosti	75
3. 8. 2. Zlorabe ugodnosti	76
3. 8. 3. Problematika obravnavanja in podeljevanja ugodnosti	76
3. 8. 4. Namenski izhodi	77
3. 9. DISCIPLINSKO KAZNOVANJE OBSOJENCEV IN MLADOLETNIKOV	78
3. 9. 1. Disciplinsko kaznovanje obsojencev in mladoletnikov na prestajanju mladoletniškega zapora	78
3. 9. 2. Disciplinsko kaznovanje mladoletnikov na prestajanju vzgojnega ukrepa oddaje v prevzgojni dom	78
3. 10. POGOJNI ODPUST, PREDČASNI ODPUST TER POMILOSTITVE OBSOJENCEV	78
3. 10. 1. Pogojni odpust	78
3. 10. 2. Predčasni odpust	79
3. 10. 3. Pomilostitve obsojencev	79
3. 11. PRITOŽBE ZAPRTIH OSEB	79

3. 11. 1. Pritožbe obsojencev zaradi kršitve pravic oziroma drugih nepravilnosti, za katere ni zagotovljeno sodno varstvo ter pritožbe pripornikov zaradi neustreznega ravnanja oziroma postopanja.	79
3. 11. 2. Pritožbe obsojencev zoper odločbe, ki jih na prvi stopnji izda direktor zavoda (pritožbeni postopki na podlagi določb zakona, ki ureja splošni upravni postopek)	80
3. 12. VARNOST IN ZAVAROVANJE ZAVODOV IN ZAPRTIH OSEB	80
3. 12. 1. Splošne varnostne razmere	80
3. 12. 2. Pobegi, poskusi pobegov ter nevrnitve zaprtih oseb iz ugodnosti zunaj zavoda	81
3. 12. 3. Uporaba prisilnih sredstev	83
3. 12. 4. Spremstva zunaj zavoda	87
3. 12. 5. Konflikti med zaprtimi osebami	89
3. 12. 6. Nadzor paketov in pisemskih pošilk	90
3. 12. 7. Obiski in telefonski pogovori	90
3. 12. 8. Vnos nedovoljenih drog	90
3. 12. 9. Preiskave bivalnih prostorov	93
3. 12. 10. Preizkusi alkoholiziranosti	94
3. 12. 11. Odstranitev v posebni prostor po 236. členu zakona	95
3. 12. 12. Nudenje prve pomoči s strani pravosodnih policistov	96
3. 12. 13. Usposabljanje pravosodnih policistov	96
3. 12. 14. Arhitekturne in tehnične možnosti za varovanje zavodov in osebja	96
3. 12. 15. Požarna varnost	97
3. 13. ZAGOTAVLJANJE IN OMOGOČANJE DELA ZAPRTIM OSEBAM	98
3. 13. 1. Razporeditev zaprtih oseb na delo	98
3. 13. 2. Plačilo za delo	99
3. 13. 3. Invalidsko zavarovanje	100
3. 13. 4. Varstvo in zdravje pri delu	100
3. 13. 5. Nesreče pri delu zaprtih oseb	100
3. 13. 6. Hišna dela – kratek opis problematike zaposlovanja	100
3. 13. 7. Javni gospodarski zavod	101
3. 14. PRAVICA DO VEROIZPOVEDI	101
4. DELOVANJE UPRAVE NA NACIONALNEM IN MEDNARODNEM PODROČJU	103
4. 1. ODNOSI Z JAVNOSTMI	103
4. 2. SODELOVANJE NA MEDNARODNEM PODROČJU	108
4. 2. 1. Svet Evrope	108
4. 2. 2. Druge mednarodne organizacije	108
4. 2. 3. Projekti	109
4. 2. 4. Obiski in konference	109
4. 3. SODELOVANJE Z NEVLADNIMI ORGANIZACIJAMI	110
5. KADROVSKE, FINANČNO-MATERIALNE IN PROSTORSKE RAZMERE	111
5. 1. KADROVSKE RAZMERE	111
5. 1. 1. Osnovni podatki o obsegu in strukturi javnih uslužbencev in zasedenih delovnih mestih glede na veljavno sistemizacijo	111
5. 1. 2. Obseg in dinamika zaposlovanja	112

5. 1. 3. Izobraževanje in usposabljanje javnih uslužbencev	113
5. 1. 4. Pripravništvo in študijska praksa	114
5. 1. 5. Odsotnost z dela zaradi bolezni oziroma delovnih nezgod, delovni invalidi in podobno	114
5. 1. 6. Preventivni zdravstveni pregledi javnih uslužbencev	115
5. 1. 7. Obravnavanje kršitev delovnih obveznosti javnih uslužbencev	115
5. 1. 8. Nadurno delo	115
5. 1. 9. Druga problematika na kadrovskega področju	115
5. 2. REALIZACIJA FINANČNEGA NAČRTA	116
5. 3. PROSTORSKE RAZMERE	118
5. 3. 1. Zmogljivost zavodov in njihova zasedenost	118
5. 3. 2. Ocena bivalnih in prostorskih razmer v zavodih	119
5. 4. INVESTICIJE IN INVESTICIJSKO VZDRŽEVANJE	120

